

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 2 mars justerades.

§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelse hade kommit in från Valprövningsnämnden:

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Patrik Engström (S) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 april 2017 sedan Hans Unander (S) avsagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nye ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 21 mars 2017

Svante O. Johansson

ersättare för ordföranden

/Mattias Andersson

sekreterare

§ 3 Avsägelser

Förste vice talmannen meddelade att *Katarina Brännström* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i arbetsmarknadsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Förste vice talmannen meddelade att *Ulla Andersson* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i skatteutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Moderaternas riksdagsgrupp anmält Katarina Brännström som ledamot i socialutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

ledamot i socialutskottet
Katarina Brännström (M)

§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2016/17:26 för tisdagen den 21 mars i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från trafikutskottet.

§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2016/17:346

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:346 Elevers rätt till modersmål
av Daniel Riazat (V)

Interpellationen kommer att besvaras i kammaren den 28 mars.

Skälet till dröjsmålet är att debatterna den 14 mars och 21 mars var fullbokade samt redan inbokade möten och resor.

Stockholm den 21 mars 2017

Utbildningsdepartementet

Gustav Fridolin

Interpellation 2016/17:353

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:353 Statsrådets uttalande om skolidrotten
av Saila Quicklund (M)

Interpellationen kommer att besvaras i kammaren den 28 mars.

Skälet till dröjsmålet är att debatterna den 14 mars och 21 mars var fullbokade samt redan inbokade möten och resor.

Stockholm den 21 mars 2017

Utbildningsdepartementet

Gustav Fridolin

Förste vice talmannen anmälde att följande faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2016/17:FPM77 Ändring av kommittéförfarandeförordningen
KOM(2017) 85 till konstitutionsutskottet

§ 8 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Skrivelse
2016/17:138 till finansutskottet

§ 9 Näringspolitik

Näringspolitik

Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU12
Näringspolitik
föredrogs.

Anf. 1 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr talman! Min mormor Märta sa ofta att jag var ”väntlös”, och min yngsta son Simon säger att jag har ont i tålamodet. Därför känner jag igen mig i många av ledamöternas motioner, där man ställer krav inom området där regeringen faktiskt redan har ett arbete på gång och vill att det ska gå lite fortare. Trots kraven kan jag dock se att flera partier har lite lägre ambitionsnivåer när det gäller resurser på just vårt utskottsområde.

Jag vill börja med att yrka bifall till näringsutskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer. Vi väljer att inte heller följa upp vår egen reservation, även om vi faktiskt anser att det slår in en redan öppen dörr.

Herr talman! Ett snabbare sätt att gå från idé till förslag och beslut är genom samverkan. Med samverkan och förståelse för varandras roller vågar företagen utveckla och satsa, och staten vågar investera i nödvändig infrastruktur, forskning, utbildning, bostadsbyggande och insatser för ökad export. Vi har satt målet att vi ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Det är ett mål vi har satt och som vi kan och vill uppnå, och vi tycker att hela Sverige ska bidra till det. Det är ett ambitiöst mål – precis som det ska vara när något verkligen är viktigt på riktigt.

Det är glädjande att det nu går åt rätt håll. Ekonomin växer, sysselsättningen ökar och arbetslösheten minskar. I Jämtland, där jag bor, fick vi under den borgerliga regeringen krispengar från EU för att ungdomsarbetslösheten var skyhögt. Jag kan med glädje säga att det inte ser ut så längre. Det är fantastiskt att vi har bättre siffror, och än mer glädjande är förstås att fler har ett arbete att gå till. Det gör dock inte att vi kan luta oss tillbaka och tro att det går att bromsa sig in i framtiden.

Herr talman! Därför behövs samverkan. Precis som näringslivet tror vi att det måste finnas en struktur för det. Statsministern inrättade därför ett innovationsråd direkt efter regeringsskiftet. Innovationsrådet har identifierat tre stora utmaningar som är centrala att lösa, nämligen digitalisering, life science och miljö- och klimatteknik. Regeringen inrättade i sin tur fem samverkansprogram för att kraftsamla runt dessa utmaningar:

1. Nästa generations resor och transporter. Sverige behöver bli ett mer transporteffektivt samhälle med mer resurseffektiva fordon, förnybara bränslen och mindre utsläpp.
2. Smarta städer. Städerna behöver minska sin miljöbelastning och utjämna skillnader för befolkningsgrupper i fråga om hälsa och omsorg.
3. Uppkopplad industri och nya material. Innovationskraften i industrin och de industrinära tjänsteföretagen behövs för att möta de samhällsutmaningar vi står inför. Där finns hållbara material, molntjänster och additiv tillverkning. Det är en förutsättning för att klara konkurrenskraften.
4. Life science. Här är biologiska läkemedel, meritering, anställningsformer och digital standardisering några av områdena.
5. Cirkulär och biobaserad ekonomi. Här är innovationsupphandlingar, materialåtervinning och träbyggnad några viktiga områden.

Ibland ser jag en närmast allergisk reaktion mot samverkan, och jag vill ordinera medicinen att träffa fler företag. De flesta jag träffar efterlyser nämligen just dialog och samverkan mellan näringslivet, forskningen och det offentliga. Tittar man på detta i ett historiskt perspektiv i Sverige ser man också att det har varit otroligt viktigt för att driva på utvecklingen.

Herr talman! Jag skulle vilja nämna några av de branscher som verkar och skapar arbetstillfällen i hela Sverige. 70 procent av landets yta är täckt av skog. Det är vår främsta naturresurs. I går hade jag ett spännande möte med Iva, som presenterade en del av sitt arbete med det gröna guldets. Man arbetar för att stärka skogsnäringens lönsamhet och konkurrenskraft. Samtidigt finns det i skogen lösningar på många av de utmaningar samhället står inför. Jag lärde mig bland annat ett nytt fantastiskt ord: "tresearch".

Skogsbruket och produkter med skog som råvara dominerar den svenska bioekonomin, och det har all potential att öka. Allt man kan göra av olja kan man göra av skog. Just nu ligger bostadsbyggandet på fantastiska nivåer i Sverige, och att öka andelen som byggs i trä är bra både för klimatet och värdekedjan. Skogen bygger både stad och land, men här kan förädlingsvärdet faktiskt med fördel öka i företagen på landsbygden. Med det kommer fler arbetstillfällen.

Herr talman! En annan viktig bransch jag skulle vilja ta upp är den ständigt växande besöksnäringen. Den sysselsätter människor från Abisko till Österlen – ja, den finns till och med där det inte finns skog. Det är en väldigt viktig näring i hela Sverige, inte minst i min hembygd Åre, och vi tar just nu marknadsandelar från resten av Europa.

Besöksnäringen kan ibland ses som en trevlig bransch som inte riktigt är på allvar, och därför har den ett än större behov av samverkan. Regeringen har också inrättat ett dialogforum där alla områden som är viktiga för besöksnäringen diskuteras med berörda statsråd. Regeringen har även

tillsatt en utredning om en sammanhållen politik för hållbar turism och den växande besöksnäringen. Sist det gjordes var 2004.

Det görs väldigt många insatser på detta område, och jag skulle vilja nämna några av dem. Tillväxtverket fortsätter att göra insatser för destinationsutveckling, och Visit Sweden har fått mer resurser till marknadsföring av Sverige utomlands. I regeringens exportstrategi finns insatser för att få fler internationella evenemang till Sverige, och regeringen och SKL har slutit en överenskommelse om förenklingar för restaurangföretagande med hjälp av digitala lösningar. Sverige har halkat efter när det gäller digitalisering och offentligheten.

Sänkt moms för naturguidning har aviserats. Det är ju otroligt märkligt att det ska vara dyrare att bli guidad för att se en älg i skogen än att gå på djurpark. I går kom även det – inte minst för oss i norra Sverige – väldigt glada beskedet att regeringen avser att göra en satsning på både drift och upprustning av nattågstrafiken. Många är vi som har kämpat för att rädda nattågen.

Herr talman! Politik är att vilja och möjliggöra. Nu finns det en exportstrategi, och det finns en nyindustrialiseringsstrategi. Det finns en livsmedelsstrategi och en energiöverenskommelse. Det marknadskompletterande statliga riskkapitalet har stöpts om, ett skogsprogram är på väg och remissrundan för Parlamentariska landsbygdskommitténs förslag är precis klar.

Jobbet med regelförenklingar är ständigt närvarande, och Tillväxtverket har tillsammans med Arbetsförmedlingen uppdraget att utarbeta och genomföra ett nationellt program med insatser som ska se till att fler sociala företag startar och växer. För att åstadkomma en mångfald av företag och företagare har regeringen som målsättning att alla oavsett kön, etnisk bakgrund, ålder, branschtillhörighet och geografisk placering ska få tillgång till företagsfrämjande insatser på likvärdiga villkor.

Herr talman! Näringspolitiken är beroende av samverkan med i stort sett alla andra politikområden. Utan utbildning finns det nämligen inte kompetenta medarbetare att anställa, och utan infrastruktur kan inte varor och tjänster transporteras. Utan många fler bostäder och en fungerande välfärd med förskolor, äldreboenden, skolor och sjukvård går det inte heller att starta företag eller hitta personal. Utan en regionalpolitik tar vi inte till vara hela Sveriges möjligheter att utvecklas.

På alla dessa områden har regeringen satsat på efterlängtade och välkomna reformer. Det handlar till exempel om utbildning. Det är 70 000 utbildningsplatser, 10 permanenta välfärdsmiljarder, en 40-procentig ökning av järnvägsunderhållet och 6 miljarder för bättre och fler hyreslägenheter. Men självklart har vi fortsatta utmaningar.

Sveriges konkurrenskraft är beroende av en näringspolitik som låter varje region ta till vara och utveckla sina styrkor. Men samtidigt ska den nationellt ta sig an de utmaningar som är gemensamma för Sverige som land. Där behöver vi kraftsamla.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att det finns mycket som våra partier är överens om i näringsutskottets betänkande när det gäller vad som behöver göras för ett förbättrat näringsliv. Det tycker jag är en styrka. (Applåder)

I detta anförande instämde Birger Lahti (V).

Prot. 2016/17:85
23 mars

Näringspolitik

Anf. 2 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! En vanlig dag i Sverige, som denna torsdag, är det 900 000 människor som inte går till jobbet. Skälen varierar. Inte sällan kan det vara så att man inte har läst klart gymnasiet eller att man ganska nyligen har kommit till Sverige. Statsminister Löfven har erkänt att det framåt 2020 kan vara så många som 1 miljon människor som inte jobbar en vanlig dag.

Detta är en av våra allra största utmaningar under de kommande åren, både för dessa människor och för samhället. Jag tycker att det är viktigt att tänka på att det är 900 000 i utanförskap samtidigt som vi ser att det är mycket som fungerar väldigt bra i Sverige i dag. Det är drag i ekonomin. Det är högkonjunktur. Många människor har jobb och arbetar mycket. Det går väldigt bra för många svenska företag. Draget i ekonomin möjliggör nya jobbchanser för många människor. Men jag menar att vi måste kunna se båda dessa bilder samtidigt – det finns positiva saker men också större utmaningar för Sverige under de kommande åren.

Jämte en god konjunktur handlar det inte bara om utanförskapet utan även om en sådan sak som den tuffa konkurrens som Sverige och svenska företag hela tiden och på daglig basis utsätts för. Det är en hårdnad konkurrens.

Det har sagts förr. Sverige är en liten och öppen ekonomi. Ungefär hälften av vår ekonomi är kopplad till handel – att vi importerar och exporterar. Det innebär naturligtvis utomordentligt stora möjligheter om man producerar högspänningskablar, personbilar, skjutdörrar eller andra saker för att kunna sälja dem i länder i andra delar av världen. Men det innebär också en jättetuff konkurrens. Det kan vara samma svenska företag som har produktionsenheter i flera länder som tävlar mot varandra. Det kan vara svenska företag som tävlar mot konkurrenter i andra delar av världen med ett annat kostnadsläge. Det är globala och komplexa värdekedjor av produkter och tjänster som gör det otroligt komplext. Slutsatsen för mig och Moderaterna är att vi i Sverige inte i denna tuffa internationella miljö kan ta någonting för givet. Därför landar vi, herr talman, i att just utanförskapet och konkurrensfrågorna hör till de allra viktigaste samhällsutmaningarna och näringsutmaningarna för Sverige under de kommande åren. Det är för oss moderater utgångspunkten och grunden när vi lägger fram konkreta förslag i riksdagen. Likadant vet jag att det är för mina vänner i Alliansen.

Vi har nu en regering som tydligt för Sverige i fel riktning. Jag förstår om man inte alltid är så imponerad om jag som oppositionsföreträdare säger det, men även andra säger det. Näringslivets Regelnämnd har frågat ett antal tusen företagare i Sverige: Tycker ni att regelkrånglet har minskat eller ökat de senaste två åren med den här regeringen? Två av tre företagare säger att regelkrånglet har ökat. En av tre företagare säger att det är oförändrat. Blott 1 procent, en av hundra företagare, tycker att regelkrånglet har minskat de senaste två åren.

Det är ett klart underbetyg för Stefan Löfven och company. Det är också ett fullt rimligt underbetyg om man ser till många av de dåliga förslag för företagsamheten som regeringen har haft eller har – det är dyrare att anställa, mindre lönsamt att jobba, en försämring av RUT, en försämring av ROT, sämre möjligheter att delta i offentliga upphandlingar och försök att rycka undan entreprenörskap inom välfärdsverksamheter. Ja, då

är det inte konstigt att det kommer ett så tydligt kvitto med ett underbetyg för regeringen.

Ett annat exempel, herr talman, kan vi se om vi tittar på just utanförskapet och småföretagarna. Vi vet alltså att 900 000 människor inte går till jobbet. Vi vet att fyra av fem nya jobb kommer i de minsta företagen – och vi har ett otroligt behov av nya jobb. Vad gör då Stefan Löfven och Mikael Damberg? Jo, de skissar på ett förslag som skulle innebära ungefär en 25-procentig skattehöjning för småföretagarna. I praktiken skjuter man alltså med en kirurgisk precision in sig på de hjältar som vi vet kan skapa nya jobb och som kan trycka tillbaka det omfattande utanförskapet.

Det Sverige behöver är en nystart och en alliansregering som på riktigt och tydligt prioriterar företagsamheten och jobben. Man ska inte göra på det sätt som Stefan Löfven gör – han talar om det men har inte täckning för det. Man ska prioritera på riktigt.

Det är därför vi föreslår ett rejält regelförenklingspaket. Vi pratar om förenklingar för företagare, uppdrag till myndigheter om att ta bort och förenkla regler, tydligare krav på handläggningstider och öppenhet vad gäller avgifter. Det är därför vi föreslår kraftiga satsningar på utbildningsväsendet. Det handlar till exempel om mer matte och längre skoldagar för att man ska göra eleverna bättre rustade för yrkeslivet. Det är därför vi föreslår en utökad forskning med bättre samverkan mellan näringsliv och akademi. Det är därför vi väljer bort Magdalena Anderssons kilometerskatt och snarare säger: Vi behöver längre och tyngre lastbilar. Vi vet nämligen att det är det som den svenska industrin behöver för att klara den konkurrensmatch som de tävlar i varje dag. Det är därför vi har förslag om personaloptioner och generösare villkor. Vi vet att det är det som de små innovativa bolagen behöver för att kunna växa till. Det är därför vi gör en riktad satsning på nyföretagandet bland nyanlända. Och det är därför vi tar tag i kompetensförsörjningen – en del handlar om vårt eget utbildningsväsen, och en annan del handlar om arbetskraftsinvandringen.

Att vi attraherar talangfulla människor och anställer dem i it-bolagen, i restaurangköken och i den svenska vården är otroligt positivt. Men där har vi nu en bisarr ordning i Sverige. Regeringens myndigheter säger att utlänningar som arbetar, betalar skatt och gör rätt för sig får lämna landet när vi vet att behovet av duktiga människor är skriande. Samtidigt har vi ett stort utanförskap. Det är många nyanlända, och en av de största frågorna i samhällsdebatten är: Hur ska vi få människor i arbete? Då kommer signalen från regeringens myndigheter att man får lämna landet trots att man arbetar, betalar skatt och gör rätt för sig. Det är inte rimligt. Alliansen har lagt fram konkreta förslag för att rätta till detta. Det kommer vi att fortsätta att göra.

Herr talman! Handelspolitiken är ett område som jag är mycket oroad över. Vi kan prata om Trump och WTO. Det kan vi gärna fortsätta att göra. Men jag tycker också att vi borde blicka lite mer på situationen i Europa och på Sveriges roll i Europa.

För inte så länge sedan skulle det diskuteras och beslutas om ett handelsavtal mellan Europa och Kanada. Då ska vi komma ihåg att Kanada är ett av världens finaste länder. Det är modernt, progressivt och väldigt likt vårt. Vad hände när Europaparlamentet skulle rösta om detta? Jo, det var en knapp majoritet som röstade för handelsavtalet. Även många svenska

Europaparlamentariker från Socialdemokraterna och Miljöpartiet valde att trycka på nej-knappen i fråga om ett sådant viktigt handelsavtal.

Jag skulle säga att ett politiskt ledarskap i Sverige i denna tid är att stå upp för frihandel, stå upp för handelsavtal och stå upp för att få bort protektionism och handelshinder. Det är en otrolig hjälp för den svenska industrin och det svenska näringslivet.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till reservationerna 7, 12 och 19, men vi står naturligtvis bakom alla våra förslag.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Hans Rothenberg (båda M) samt Helena Lindahl (C) och Said Abdu (L).

Anf. 3 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Det var spännande att lyssna på dig, Lars. Du berättade lite grann om hur du ser på hur det går för Sverige. Vi får förhållandevis höga betyg från omvärlden när det gäller hur det går för Sverige. Sedan valet har sysselsättningen ökat med 150 000 personer, varav 96 000 i privat sektor. Arbetslösheten har minskat till under 7 procent. Det finns alltså flera bilder av hur det ser ut i Sverige.

När jag tittar på antalet motioner kan jag se att Moderaternas intresse för besöksnäringen har ökat något – det gläder mig ofantligt. Men jag kan också se att förslagen innehåller uppdrag till Visit Sweden: att man ska intensifiera marknadsföringen av Sverige. Regeringen satsar 120 miljoner på att marknadsföra Sveriges alla fantastiska reseanledningar. Besöksnäringens andel har också ökat.

Min fråga är enkel: Varför väljer Moderaterna, trots dessa höga ambitioner i sina motioner, att sänka anslaget till Visit Sweden med 20 miljoner?

Anf. 4 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Det vi ska komma ihåg när vi pratar om olika anslag i denna del av statens budget är att när Anna-Caren Säterberg säger att hon satsar 1 krona som riktas till ett företag höjer hon skatten i storleksordningen 10 kronor för samma företag i den andra ändan.

Den stora oron hos många företag gäller regelkrångel, vilket vi ser i undersökningen från Näringslivets Regelnämnd. Det handlar mycket om den osäkerhet som kommer med regeringens förslag om kilometerskatt, flygskatt, 3:12 och en hel del andra saker. Man är orolig för det som kommer framgent.

Jag är den första att skriva under på att det är mycket som fungerar väldigt bra i Sverige. Det är i grunden ett välfungerande land. Vi är inne i en högkonjunktur som innebär stora möjligheter för många människor att komma in på arbetsmarknaden. Det har vi sett under de senaste åren, och det är naturligtvis utomordentligt positivt.

Men jag tycker också att det är viktigt att lyfta blicken och titta framåt och se vad som är de större utmaningarna över tid. Vi vet ju att konjunkturen ibland går upp och ibland ned, och då måste vi fundera på vad som är långsiktigt rätt och bra för Sverige.

Då kan vi konstatera att utanförskapet är en jätteutmaning, för samtidigt som konjunkturen är bra och många människor har jobb och jobbar mycket är det 900 000 människor som inte går till jobbet.

Vi kan se att samtidigt som det tuffar på bra för många industriföretag i Sverige har vi en konkurrenssituation som är jättetuff, och där måste vi beslutsfattare fundera på hur vi långsiktigt kan stärka detta.

Ett av svaren för oss handlar naturligtvis om besöksnäringen och andra viktiga branscher. Men det handlar också om ett brett reformpaket, om satsningar på startup-företag, om regelförenkling och rimliga skattevillkor mellan Sverige och andra länder. Där kan jag konstatera, herr talman, att vi ser att regelbördan ökar och att många företag ger underbetyg åt Anna-Caren Säterberg och Socialdemokraterna.

Vi har konkreta förslag att rösta om i eftermiddag; ändå röstar Socialdemokraterna nej till dem. Varför?

Anf. 5 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Tack, Lars Hjälmered! När det gäller regelkrångel är det sant att det finns en upplevelse av att det har ökat ända sedan 2011. Jag kan bara ha uppfattningen att det faktiskt skedde när Annie Lööf tog över Näringsdepartementet, för Maud Olofsson var ju otroligt pådrivande i den frågan. Hon ville ju minska de administrativa kostnaderna och lade ned ganska mycket pengar på just det och kom till riksdagen med detta hela tiden.

Vad vi också ser som behöver göras och som vi jobbar hårt med är digitaliseringen. Om vi inte digitaliserar det offentliga Sverige och möter upp företagen tror vi att regelkrånglet kommer att öka ytterligare, och det står ju också i vårt svar.

Lars Hjälmered talar om 900 000 människor, men hur många av dem studerar? Hur många av dem är förkylda? Siffran 900 000, som förut var 1 miljon, är väldigt svår att förstå, för tittar man på statistik ser det inte riktigt ut så. Varifrån kommer Moderaternas siffra 900 000?

Min andra fråga handlar om industrin. Vi hade en gång en statsminister i Sverige som sa att industrin var "basically gone". Jag vet inte om ni har ändrat uppfattning, men om man återigen tittar på vad ni lägger för resurser i ert budgetförslag ser man att ni väljer att lägga 185 miljoner mindre till näringslivsutveckling. Det handlar bland annat om Innovationsrådet och nyindustrialisering.

Hur ser Moderaterna på den så viktiga industrin?

Anf. 6 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Min professionella bakgrund är ju i den viktiga flyg- och rymdindustrin, så jag vet hur viktig industrin är för Sverige. Den synen delar naturligtvis hela Moderaterna, och det genomsyrar naturligtvis hela vårt budgetprogram. Vi behöver på olika sätt stärka den svenska industrin. Det kan man se i våra förslag när det gäller handelspolitiken, skattepolitiken, infrastrukturen och andra områden.

Jag tror dock att det finns en skillnad, och det är ju bra att den kommer fram. Det är nämligen så att när Anna-Caren Säterberg säger att hon satsar någonting, till exempel 1 krona, då höjer hon samtidigt skatten för samma företag med 10 kronor. Jag är också i högsta grad för en samverkan mellan näringsliv och akademi; någon sådan aversion finns inte.

Jag kan konstatera att det som Anna-Caren Säterberg säger inte hänger ihop. Ni vill införa kilometerskatt, som vi vet är helt förödande för den viktiga svenska skogsindustrin. AB Volvo, som är Sveriges största företag, säger att det skulle innebära 400 miljoner kronor i ökade kostnader för dem att införa Anna-Caren Säterbergs kilometerskatteförslag. De är direkt konkurrensutsatta och kan inte bara vältra över en sådan kostnad.

Vi måste vara försiktiga om vi menar allvar med att industrin är viktig, och det är det som genomsyrar vår politik.

När det gäller utanförskapet kan man ju räkna på det, och det är i storleksordningen 900 000 människor. Antingen kan man göra som Anna-Caren Säterberg och trivialisera detta eller så kan vi se vad som är den stora, relevanta utmaningen.

Man kan dividera om att några kanske är förkylda, absolut, men vi kan också konstatera att 250 000 människor har kommit till Sverige de senaste åren, och det är en jätteutmaning att få människor i arbete. Då är det ett politiskt ansvar att se till att fatta beslut för att få människor i arbete, och det är det vi försöker göra i stället för att trivialisera och säga att det här inte är på riktigt.

Jag skulle säga att det handlar om människor av kött och blod. Det här är en av våra största samhällsutmaningar framåt, och vi måste ha politiska förslag som underlättar för företagsamheten och jobben på ett helt annat sätt än vad som kommer med den här regeringen.

(Applåder)

Anf. 7 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! I dag debatterar vi näringsutskottets betänkande NU12 *Näringspolitik*. Hur vi i politiken hanterar näringslivsfrågorna är självfallet avgörande för ekonomin, svensk välfärd och i sista ändan livskvaliteten i vårt land.

Sverigedemokraterna har i detta betänkande fem reservationer som behandlar livsvetenskaperna, industripolitik och mycket annat. Vi ställer oss självfallet bakom samtliga dessa reservationer, men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation 17.

Herr talman! När jag stod här senast, före jul, och debatterade statsbudgetens näringslivsavsnitt valde jag att fokusera på regeringens vansinniga införande av en ogenomtänkt och en illa konstruerad kemikalieskatt på elektronik, där Sverigedemokraterna tyvärr är det enda parti som skarpt motsätter sig förslaget.

Jag tänker inte uppehålla mig länge vid denna fråga i dag, men jag vill ändå påminna om att vi just nu är på väg att införa en kostsam och administrativt krånglig elektronikskatt med en helt obefintlig miljönytta, och hundratals jobb kommer sannolikt att försvinna från Sverige. Näringslivsklimatet får tyvärr stå tillbaka för meningslös plakatpolitik.

På temat meningslös plakatpolitik avser regeringen också att införa en flygskatt som dragit till sig spaltmeter med högst befogad kritik. Internationella flyglinjer väntas flytta till våra grannländer. Inom Sverige är det i första hand den norra delen som får ta den största smällen i form av minskad rörlighet. Flygplatser som har lönsamhetsproblem i dag riskerar givetvis att drivas över stupet.

Sverige dras isär och näringslivsklimatet försämras – allt för denna meningslösa plakatpolitik till obefintlig miljönytta. Socialdemokraternas eftergifter till Miljöpartiet kommer att stå Sverige dyrt.

Herr talman! Med det sagt tänker jag nu komma in på en annan viktig fråga, nämligen svenska företags regelbörda.

Just frågan om betungande regler och byråkrati är något som jag själv ägnade mycket tid åt under riksdagens senaste sommaruppehåll, då jag läste in mig på rapporter och talade med företagare och intressenter för att skapa mig en så bred bild som möjligt.

Det första man bör konstatera är att den förra alliansregeringen faktiskt hade dessa frågeställningar högt på dagordningen och initierade flera lovvärda initiativ. Gott så, men tyvärr är det få företagare som upplever någon faktisk förbättring till följd av dessa förslag. Snarare är det tvärtom. En övervägande majoritet av företagarna ansåg att regelbördan låg kvar på samma nivå, och det var faktiskt även några som tyckte att det hade blivit ännu värre efter dessa åtgärder.

Detta var alltså innan den nuvarande regeringens politik implementerats. Regeringsskiftet 2014 tycks ha förvärrat situationen ytterligare. Några anser så många som en tredjedel att regelkrånglet ökat, medan bara 2 procent anser att det har minskat, detta under det senaste året. Förtroendet för regeringen i den här frågan är mycket svagt, enligt en Skopundersökning beställd av Näringslivets Regelnämnd.

Om vi vill ha ett näringslivsklimat som kan konkurrera på den globala marknaden är denna fråga en viktig pusselbit. Vi måste helt enkelt bli bättre på att införa regler som är adekvata och där nyttan motsvarar kostnader och administration. Här menar jag också att det inte bara handlar om regler som är på väg att införas – som vi politiker ofta pratar om – utan det handlar också om att hitta system för att få bort redan införda regler som inte motsvarar nytta. Det kommer mer om detta snart.

Herr talman! I ett sketchprogram från sent 80-tal, *En himla många program*, med humorgänget Galenskaparna och After Shave fanns en gymnast som fastnade i vinkelvolten. Kanske är det några av er som minns detta. Uttrycket att fastna i vinkelvolten används ibland lite skämtsamt om folk som har fastnat i ett visst tankemönster och saknar förmåga att gå vidare med nya idéer. Det känns faktiskt lite som att politiken har fastnat i vinkelvolten när det gäller frågor om regelförenkling.

Varje år reserverar sig till exempel allianspartierna för projektet En dörr in, vilket är ett koncept där företag ska anmäla alla uppgifter via en myndighetsgemensam portal. Idén om detta är självfallet bra. Saken är bara att det tycker alla andra också. Regeringen jobbar mig veterligen vidare med den frågan, och då kan det vara lite tårta på tårta att skicka tillkännagivanden. Det är i alla fall bakgrunden till att vi inte har valt att ansluta oss till detta tillkännagivande. Däremot skickar Sverigedemokraterna tillsammans med allianspartierna ett tillkännagivande gällande tidsgräns för myndigheternas handläggningstider. Även här ska det erkännas att det är en fråga som delvis finns med på regeringens dagordning, om än med skilda förslag. I kontakt med olika näringslivsrepresentanter blir det dock uppenbart att myndigheters handläggningstider ibland blir orimligt långa och kan orsaka företagare stor ekonomisk skada. Således är det ett rimligt tillkännagivande.

Prot. 2016/17:85
23 mars

Näringspolitik

Herr talman! Sverigedemokraterna väckte inför riksmötet en motion med fyra konkreta förslag som syftar till minskad regelbörda för svenska företag. Jag väljer att gå in lite djupare på två av dem.

Det första förslaget handlar om att införa en så kallad stoppfunktion. Den innebär att en ny regel inte får införas till dess att Regelrådet konstaterat att konsekvensutredningen på ett godtagbart sätt uppfyller kraven i konsekvensutredningsförordningen. Först då bör förslaget gå vidare i processen. Sverigedemokraterna anser att Regelrådet ska få denna så kallade stoppfunktion under vissa givna förutsättningar, vilket vi fördjupar oss i i vår motion.

I dag kan regeringen helt strunta i Regelrådets bedömningar av en dålig konsekvensutredning, vilket till synes utnyttjas tämligen regelmässigt. Enligt ett pressmeddelande från Näringslivets Regelnämnd har till exempel 30 procent av Regelrådets yttranden ignorerats helt. Det är säkert en bidragande orsak till att regeringens förtroende hos företagarna på detta område är alarmerande lågt.

Det andra förslaget jag tänkte ta upp gäller just att vi politiker ofta talar brett och mycket om regler som är på väg att införas. Jag menar dock att vi också måste lyfta upp problemet med regler som redan finns på plats men som inte kan sägas uppfylla proportionaliteten mellan nytta och konsekvenser. Därför föreslår Sverigedemokraterna en ny modell där arbetet systematiseras och där näringslivets organisationer får vara delaktiga i att sätta agendan.

Sverigedemokraternas förslag börjar således med att näringslivsorganisationerna ges möjlighet att göra inspel gällande de regler som de anser vara de mest problematiska för näringslivets lönsamhet och konkurrenskraft. Då fungerar förslagsvis Näringslivets Regelnämnd som samordnande instans i kontakt med regeringen, som då kan lämna över ett brett paket till regeringen.

I nästa steg får regeringen i uppdrag att hänvisa förslagen till rätt departement och myndigheter samtidigt som man ger respektive instans i uppdrag att svara på hur man arbetar med frågorna och vad man avser att göra framgent. Det kan bli mycket väl ingenting, men då har de i alla fall gjort ett uttalande.

I det sista steget får regeringen i uppdrag att sammanställa materialet och helt enkelt återkomma med en skrivelse till riksdagen.

Denna modell menar vi sverigedemokrater skulle få fart på arbetet med regelförenkling av redan införda regler, vilket har stor potential att öka Sveriges företags lönsamhet och konkurrenskraft gentemot omvärlden – vilket i sin tur är jobbskapande. Det är mycket viktigt i dessa tider.

Nu känns det mindre troligt att nämnda modell, vilken återfinns i SD:s reservation nr 21, kommer att få gehör vid voteringen senare i dag, men jag vill ändå uppmana er i de andra partierna att titta på frågan, gärna titta på vårt förslag, och sedan kanske vi kan göra något gemensamt till nästa år.

Anf. 8 JONAS ERIKSSON (MP):

Herr talman! Sverige är enligt den välrenommerade affärstidningen Forbes världens bästa land för företagande, och enligt Bloombergs index är Sverige världens mest innovativa ekonomi. Sverige har nyligen också fått beröm av OECD, som uttalat stöd för den förda finanspolitiken.

Arbetslösheten har minskat sedan regeringen tog över 2014 från 8,7 procent till 7 procent, enligt vad jag precis nyss kunde se på SCB:s hemsida. Det här är positivt och något som vi behöver hålla i. Sverige behöver ett livskraftigt näringsliv, drivna företagare, entreprenörer och innovatörer för att möta våra behov av grundläggande försörjning, service och jobb samt de utmaningar vi ser framför oss i form av ökade ekonomiska klyftor, miljö- och klimatförändringar.

Sverige är ett exportberoende land. Vårt näringsliv bygger till stor del sin konkurrenskraft på ett högt kunskapsinnehåll, kompetenta medarbetare, väl fungerande trygghetssystem och en väl utbyggd infrastruktur. På många områden är Sverige i forskningsfronten, och flera svenska företag är världsledande.

För att behålla vår konkurrenskraft behöver vi därför värna alla dessa delar. Jag är därför glad att regeringen satsar så mycket på att förbättra kvaliteten i svensk skola och högre utbildning.

I dag har många företag svårt att hitta den kompetens de söker. Regeringens satsningar på yrkeshögskola och andra former av vidareutbildning är därför värdefull. Förstärkta trygghetssystem ökar också rörligheten på arbetsmarknaden och gör det lättare för människor att byta arbete samt för företag att få den kompetens de faktiskt söker.

Flera av våra stora exporterande företag är beroende av leveranssäkerhet. Att järnvägsnätet under lång tid försumrats är negativt för svenska företags konkurrenskraft. Regeringen har kraftigt ökat satsningarna på underhåll, och den framtida nybyggnaden av järnväg kommer att öka både tillgången till miljövänliga transporter och tryggheten för dessa företag eftersom störningar i transportkedjan kan få stora negativa effekter.

Herr talman! För att stödja innovation har regeringen, som tidigare talare har nämnt, inrättat ett nationellt innovationsråd. Anna-Caren Säterberg har i sitt anförande redogjort mer för dess betydelsefulla arbete. Regeringen har tidigare tillsatt en utredning om utvecklingen av innovations- och entreprenörskapsklimatet i Sverige. Utredningen lämnade sitt betänkande i höstas. Det har varit ute på remiss, och svaren bereds för närvarande tillsammans med utredningen i Regeringskansliet.

För många små företag och nya företag kan andra åtgärder vara av betydelse, inte minst minskat regelkrångel, lägre trösklar för att våga anställa sin första medarbetare och möjlighet att konkurrera om specialistkompetens även om man är ett relativt nystartat och växande företag.

Regler ska vara ändamålsenliga. Även service, bemötande och korta handläggningstider hos myndigheter är av stor vikt för ett gott företagsklimat. Det är inte alltid som själva handläggningstiden är problemet, utan det kan vara krångel med att veta vilka uppgifter man behöver lämna in och när man ska lämna in dem.

Regeringens förenklingsarbete under mandatperioden inriktas mot områdena bättre service och ändamålsenligare regler. Det ska bli enklare att lämna in uppgifter, och handläggningstiderna ska kortas. Myndigheter som har mycket kontakter med företag har också någon form av förenklingsuppdrag i sin instruktion, sitt regleringsbrev eller särskilda regleringsuppdrag.

För en kort tid sedan lämnade också regeringen besked om att man vill utveckla växa-stödet – nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för den första medarbetaren – till att även gälla ensamföretagare som driver sin verksamhet i aktiebolags- eller handelsbolagsform. För en företagare som betalar en månadslön på 25 000 kronor till den anställda innebär förslaget att lönekostnaden minskar med drygt 63 000 kronor under det första år företagaren kan få stödet. Genom regeringens förslag om personaloptioner skapas bättre möjligheter för nya små innovativa företag att rekrytera kompetens.

Regeringen gör fler satsningar inom en mängd olika områden som hållbart företagande, socialt företagande, kvinnligt företagande, natur- och ekoturism – nu senast med förslaget att sänka momsens på naturguidning från 12 till 6 procent – kulturella och kreativa näringar, riskkapitalförsörjning med mera. Allt detta kan man läsa mer om i näringsutskottets betänkande.

Avslutningsvis står jag förstas bakom regeringspartiernas gemensamma reservation i betänkandet. För tids vinnande yrkar jag inte bifall till den men i övrigt bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 9 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Inför valet 2014 presenterade Miljöpartiet ett valmanifest. Där finns en rubrik som heter Nya jobb. Det finns också en punkt nr 3, där det står: Minska krånglet och kostnaderna för företagare. Företagare ska få ägna sin tid åt att driva företag, och därför måste regelbördan minska.

Herr talman! Man har från Svenskt Näringsliv nyligen gjort en undersökning där man gick ut och frågade ett antal tusen företagare: Upplever du att regelbördan för ditt företag har blivit mindre eller större de senaste två åren? Det var 64 procent, två av tre företagare, som sa att regelbördan och regelkrånglet har ökat de senaste två åren med Miljöpartiet vid rodret. Det är 32 procent, ungefär en av tre företagare, som säger att läget är oförändrat. Det är 1 procent, en av hundra företagare, som säger att det har minskat.

Två av tre företagare säger att det har ökat och säger att det har blivit krångligare att starta och driva företag de senaste åren. Samtidigt har vi Miljöpartiets valmanifest och löfte. Då undrar jag: Hur ser Jonas Eriksson och Miljöpartiet på detta underbetyg som kommer från landets företagare?

Anf. 10 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Tack, Lars Hjälmered. Jag är också väldigt glad över att du har läst vårt valmanifest. Jag hoppas att fler gör det.

Det är förstås oerhört viktigt att man upplever att det är lätt att starta och driva företag. Jag kan notera att den förra regeringen under en period lämnade särskilda skrivelser till riksdagen om regelförenklingsarbetet men att man lade ned det arbetet. Jag tror att den sista skrivelsen kom 2010 eller 2011 och att det sedan rann ut i sanden.

Jag är därför väldigt glad över att regeringen ändå uttrycker en ambition på det här området och har gett specifika uppdrag till myndigheter och andra aktörer som regeringen har någon form av styrande möjlighet över att jobba med dessa frågor.

Det är också viktigt att man noterar regeringens stora satsning på digitalisering. När frukterna av den faller ut kommer det säkerligen att hjälpa företagen på många sätt. Det gäller både att lämna in ansökningar och att få ansökningar behandlade och besvarade.

Där ligger Sverige ändå relativt långt i framkant globalt sett. Det är inte speciellt många andra länder där man är på väg att digitalt kunna hantera mycket av den administration som små och medelstora företagare i Sverige behöver ägna sig åt.

Anf. 11 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Frågar man företagare är det oftast kompetensförsörjning som just nu kommer upp som den kanske allra viktigaste frågan sett till drag i ekonomin och behov av att kunna attrahera. Men bortom detta finns regelkrångel och regelbörda som en ofta återkommande invändning, inte bara från företagare av kött och blod utan också när man tittar på internationella undersökningar.

World Economic Forum, som har granskat Sverige, säger att regelbördan på arbetsmarknad och skattekrångel är komparativt en nackdel för Sverige. Det kommer olika exempel konkret både lokalt och också nationellt där det på olika sätt ställer till det. Uppgiftslämnande är till exempel ett sådant område.

Jag kan konstatera att det gjordes många bra saker av Alliansen. Man kan titta på det arbetssätt där regelförenkling tydligt prioriterades på ett sätt vi inte ser hos Mikael Damberg eller andra ministrar i dagsläget. Vi vet att det är en nyckelfaktor för att nå framgång när det gäller att ta bort regelbördan.

En del av detta är naturligtvis att titta på arbetssätt, hur man systematiskt i ett regeringskansli eller i en lokal kommun kan jobba för att underlätta och ha en bra dialog med till exempel det lokala näringslivet. Därtill handlar det om konkreta politiska förslag. För några år sedan togs till exempel obligatoriet för revision bort för de flesta företagen. Med ett större hugg kunde man hjälpa och underlätta för många. Beloppen för förenklad faktura har höjts. Jag tror att man måste jobba med båda de bitarna.

Herr talman! Det vi ändå ser sammantaget när man frågar företagare, som Svenskt Näringsliv har gjort, är de facto att de ger ett kraftigt underbetyg till regeringen. Om en av hundra företagare tycker att det i praktiken har blivit enklare att starta och driva företag är det ett underbetyg och någonting som egentligen inte borde få ske, sett till viljan att få mer av entreprenörskap och sådant i framtiden.

Vi lägger fram ett antal konkreta förslag. Det är synd att regeringspartierna inte är beredda att gå med oss i dessa viktiga frågor i eftermiddagens omröstning.

Anf. 12 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Det är viktiga frågor som Lars Hjälmered lyfter upp. Jag uppfattar inte att det finns olika ambitionsnivåer eller syn på behovet av att det ska vara enkelt att driva företag i Sverige mellan regeringspartierna och de borgerliga partierna.

Jag är öppen för att samtala om förslag. Men det är någonting som man kanske gör betydligt tidigare innan man lägger fram dem i en motion. Det finns många olika sätt och öppningar från regeringen att diskutera med de borgerliga partierna. Välkomna! Vi är öppna att föra dialog om många frågor.

(Applåder)

Anf. 13 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Alliansens reservationer 12 och 19 samt Centerpartiets reservation 14.

Herr talman! I julas visade SVT den tredje säsongen av *Fröken Friman*. Vi är nog många som har berörts av huvudpersonernas kamp för ett jämställt Sverige. Serien utspelar sig i början av 1900-talet. Vi får här följa fröken Friman, som tillsammans med flera andra kvinnor startar Svenska Hem – ett kooperativt företag som bildades som en protest mot bland annat manssamhället.

Även om det faktiskt fanns en del företagsamma kvinnor som drev skrädderier, bryggerier, vårdshus och butiker redan under 1800-talet var det egentligen under den senare delen av 1900-talet som kvinnor på allvar kom att bli mer jämställda i Sverige. Fler gjorde sitt inträde på arbetsmarknaden, men kanske inte som företagare i så stor utsträckning. Inträdet var till stor del kopplat till framväxten av den offentliga sektorn, där många kvinnor fick jobb, bland annat min egen mamma.

Herr talman! Det ironiska är här att det som bidrog mycket till vår jämställdhet också har lett till att vi halkat efter i Sverige när det gäller just kvinnors företagande. En viktig förklaring är just att offentlig sektor inte tidigare har varit utsatt för konkurrens och att många kvinnor har sin anställning här.

Däremot kan man se att en vändning började ske när alliansregeringen införde möjligheten att göra avdrag för hushållsnära tjänster, även kallat RUT, och lagen om valfrihet, LOV, där kommuner och landsting kunde konkurrensutsättas av privata utförare.

Därför är det en aning upprörande att se att regeringen, som dessutom kallar sig för feministisk, gör allt för att kapa välfärdsföretagen vid fotknö-larna. Ni har tillsatt en utredning som ska sätta ett tak på vinsterna inom det här området. Utredaren Ilmar Reepalu har nu presenterat ett förslag som skulle vara ödesdigert för dessa företag, många företag som också ägs och drivs av kvinnor.

Herr talman! För en dryg månad sedan besökte jag den enda privata hälsocentralen utanför Umeå och Skellefteå i Västerbotten. Det är Medicinkonsulten AB i Lycksele. Den ägs av Elisabeth Björnsdotter Rahm och hennes man. Hon berättade för mig att hon blev mycket orolig när hon såg vilka krav som den här utredningen som Ilmar Reepalu nu har presenterat hade. Hon lät en ekonom räkna ut vad det här skulle betyda för hennes hälsocentral, och vet ni vad? Företaget skulle gå minus. De skulle därmed inte ha råd med några som helst löneförhöjningar för personalen. De skulle inte ha råd att köpa ny utrustning. De skulle inte kunna planera för framtiden. De skulle alltså få lägga ned sitt företag, och de 4 500 patienterna som är listade på den här hälsocentralen skulle inte få den vård som de själva har valt och är nöjda med.

Herr talman! Den feministiska regeringen stannar inte där. Ni har dessutom valt att ta bort alla riktade insatser för kvinnors företagande. Under alliansregeringens tid drevs flera framgångsrika projekt, till exempel av Almi. Ett var Styrelsekraft, som syftade till att utbilda och få fler kvinnor att ta plats i styrelserummen. Ett annat var ett projekt som riktade sig mot invandrarkvinnors företagande. Med tanke på alla nysvenskar som kommer till Sverige nu vore det ypperligt att fortsätta med den här satsningen. Men nej.

I dag är bara var tredje företagare kvinna, och det är ett ganska dåligt betyg med tanke på att Sverige är ett av världens mest jämställda länder. Det behövs krafttag och riktade satsningar för att ändra på det här. Det tjänar alla på, inte minst svensk ekonomi.

Herr talman! Många företagare upplever att det finns för många regler, vilket gör att man ägnar alldeles för mycket tid åt administration i stället för att utveckla sitt företag. Tyvärr verkar det också som att regelarbetet har stagnerat.

Juristen Göran Grén kom nyligen ut med rapporten *Ett utmanat Sverige*. Där skriver han om regelproblemen för företagen i landet. Grén menar att regeringen lägger alldeles för lite krut på frågan och säger att regelbättringsarbetet har stannat av. På Svenskt Näringslivs hemsida kan man läsa en intervju med samma Göran Grén, som säger: ”Vi går åt fel håll. Siffrorna är alarmerande. Regelkrånglet ökar och Sverige faller i OECD:s ranking, och vi halkar efter flera av våra främsta konkurrentländer som arbetar seriöst med regelförbättring för att underlätta för sitt näringsliv.”

Ni vet säkert att innan en ny regel införs ska det alltid göras en konsekvensutredning för att man ska se hur företagen kommer att påverkas av regeln i fråga. Tyvärr har det visat sig att en majoritet av utredningarna inte håller måttet. Regelrådets senaste rapport visar att av de 43 remisser som Regeringskansliet skickade uppfyllde 81 procent inte kraven. Finansdepartementet lämnade in 21 konsekvensanalyser. 19 underkändes av Regelrådet, och från Justitiedepartementet kom ingen utredning alls. Det håller inte.

Centerpartiet vill exempelvis att regler ska ha en så kallad solnedgångsklausul. Det betyder att man sätter ett slutdatum för en regel. För att den ska fortsätta att gälla måste den omprövas och för- och nackdelar vägas mot varandra. Ett annat förslag är principen om en regel in – en regel ut, vilket betyder att nya regler som medför kostnader ska mötas av motsvarande minskningar av kostnader i form av att andra regler tas bort.

Herr talman! Avslutningsvis skulle jag vilja säga några ord om turismen. Den växer i Sverige, och det är glädjande. Den är en av våra basnäringar. Inte minst är det här någonting som landsbygden har längtat efter och så väl behöver. År 2030 beräknas den globala turismen ha ökat med 66 procent. För mig är det inte alls främmande att tänka att Sverige åtminstone kan ta en eller ett par procent av detta. Men för att nå målet finns en del saker att tänka på.

Det går inte att öka kostnaderna för företagen inom den här branschen, eftersom marginalerna är ganska små redan som det är. Därför är högre kostnader för att anställa inte medicinen för att få branschen att utvecklas. Det är inte heller särskilt bra för näringen med den flygskatt som regeringen kommer att införa vid årsskiftet.

Erica Mattsson är vd på Swedish Lapland Visitors Board, och hon har i en debattartikel på SVT Opinion nyligen skrivit att skatten inte kommer att minska flygandet eller flygets belastning på miljön. Däremot kommer den att skapa stora problem för besöksnäringen utanför storstäderna, inte minst i norra Sverige. Faktum är att till och med Socialdemokraternas egna kommunalråd, bland annat Niklas Nordström i Luleå och Hans Lindberg från Umeå, är öppet mycket kritiska till Socialdemokraternas senaste angrepp på landsbygden och norra Sverige.

För några veckor sedan åkte jag till Kiruna. På planet dit var ungefär hälften av passagerarna turister från USA, Australien, Japan, Kina och England. Ja, det fanns säkert fler nationaliteter på plats. De var förmodligen på väg för att uppleva det vackra och magiska norrskenet i Kiruna. De skulle kanske åka hundsläde och besöka Ishotellet i Jukkasjärvi.

Dagen i Kiruna gjorde att jag med egna ögon fick se vilket stort besöksmål den här delen av Sverige är. En flygskatt skulle vara ödesdiger för den här delen av landet och även för landsbygden, och risken är faktiskt att den skulle få turister att välja andra besöksmål i andra länder.

Dessutom, herr talman, har till och med det statligt delägda flygbolaget SAS aviserat att de kan komma att lägga ned vissa inrikeslinjer till följd av den här skatten. Det skulle vara ett dråpslag mot näringslivet, och när det inte heller ger några större miljövinster kan man verkligen undra hur regeringen tänker.

(Applåder)

Anf. 14 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Tack, Helena! Det finns en sak i ditt anförande som jag delar synen på, och det är att Sverige verkligen behöver fler kvinnliga företagare. Min åsikt är dock att de inte ska låsas in bara i en bransch, utan jag vill se dem verka i alla branscher. Det tycker jag är viktigt. Men det är inte det jag vill prata om just nu.

I går talade Centerpartiet om att man nu vill skicka in Sverige i den politiska cirkus som Annie Lööf den 19 januari var så tydligt emot. Man vill alltså stoppa regeringens förslag till skattehöjningar och med det även regeringens förslag till reformer.

Herr talman! Om man nu vill få fart på konsumtion i samhället och få näringslivets hjul att snurra är det inte bara bra politik utan också effektivt att satsa på dem i samhället som har lägre inkomster.

Det kom precis en flash om att regeringen nu vill satsa på 1,4 miljoner av Sveriges pensionärer. År 2014 röstade Centerpartiet tillsammans med övriga Alliansen och Sverigedemokraterna ned regeringens förslag till budget. Det var inte heller bra för Sveriges pensionärer, för i regeringens förslag fanns en sänkning av den orättvisa pensionärsskatten som ni införde.

Min fråga är: Vad är ditt svar till landets pensionärer i dag? Är du och Centerpartiet återigen, precis som 2014, beredda att säga nej till regeringens satsningar på pensionärerna och göra det än svårare för landets fattiga, kvinnliga pensionärer? Var är ditt svar till landets pensionärer, Helena Lindahl?

Anf. 15 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Tack så mycket för frågan, Anna-Caren Säterberg! Jag vet inte riktigt vad er sänkning av skatten för pensionärer har att göra med dagens näringspolitiska debatt, för den hör egentligen inte hit. Däremot kan jag säga att för att landets pensionärer ska få en dräglig pension i framtiden behöver vi fler som arbetar och alltså fler företag som startas, inte minst av kvinnor. Vi behöver definitivt inte höga skatter på jobb och företagande. För det är precis det ni gör med andra handen. Det är jättebra att man sänker skatterna för pensionärerna, men i längden är era skatter skadliga för framtidens pensionärer. Det är själva grejen.

Jag vet inte riktigt vad jag mer ska svara på det här, eftersom pensionsfrågan egentligen inte hör till dagens debatt. Jag tror att jag stannar där och säger att en garanti för framtidens pensionärer är att man satsar på företagen och inte höjer skatterna så att fler väljer att stänga ned. Så gör ni nu inom välfärdsbranschen. Många kvinnor och andra kommer att få lägga ned sina företag, och människor kommer därmed att förlora sina arbeten. Då är det färre som kan bidra till framtida pensioner.

Det är ett litet tips som jag kan skicka med till Anna-Caren Säterberg och Socialdemokraterna.

Anf. 16 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Kopplingen var naturligtvis att om man satsar på dem med lägst inkomster vet man att konsumtionen ökar. Då vet man också att det är en bra politik för näringslivet. Om man sänker skatten för dem med höga inkomster kommer de inte att handla lika mycket.

Men för näringslivet är faktiskt förutsägbarhet och ordning och reda i statens finanser otroligt viktigt.

Vi har stått kvar på samma ställe hela tiden och försökt att jobba med många blocköverskridande överenskommelser. Men Centerpartiet och den övriga Alliansen har den ena dagen efter den andra gett olika besked. Först föll regeringens budget. En annan dag föll decemberöverenskommelsen. En tredje dag gör den ena ett utspel som de andra inte stöder. Och nu gör Centerpartiet ett utspel som vi inte vet vilka som stöder. Detta kan inte vara lätt för näringslivet.

Därför undrar jag återigen: Hur tänker Helena Lindahl och Centerpartiet just när det gäller näringslivet och det viktiga i att det hela tiden finns en förutsägbarhet och en långsiktighet, så att man vågar investera och inte kastar ut Sverige i en politisk cirkus?

Anf. 17 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Anna-Caren Säterberg säger att näringslivet behöver ordning och reda och långsiktiga spelregler. Det kan jag verkligen hålla med om. Men kallar Anna-Caren Säterberg denna vinstdiskussion om välfärden, som handlar om att många kvinnor och andra kommer att få stänga ned sina företag för att ni på ett socialistiskt sätt vill begränsa deras möjligheter att tjäna en slant på det väl utförda arbete som de gör och som dessutom kommer att hindra patienter från att välja sin egen vård, för ordning och reda? Kallar Anna-Caren Säterberg kilometerskatten på avstånd för ordning och reda? Och kallar Anna-Caren Säterberg den destruktiva flygskatten för ordning och reda?

Det finns väldigt många socialdemokrater i norra Sverige – jag tror att Anna-Caren Säterberg känner till det – som är starkt kritiska till dessa skatter. De kommer nämligen att vara ödesdigra för vår del av landet. Redan i dag har vi svårt att konkurrera på en global marknad på grund av att Sverige är mycket stort geografiskt sett. Ska det då bli ännu dyrare att frakta varor till kontinenten, till Europa, kommer detta att göra att många av dessa företag kommer att gå i konkurs. Jag undrar verkligen vad Anna-Caren Säterberg menar när hon säger ordning och reda, för detta är definitivt helt tvärtom.

Anf. 18 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Enligt Nationalencyklopedin beskrivs Centerpartiet i litteraturen som ett konservativt parti. Det känns lite grann som att jag får den bilden bekräftad när jag hör hur Helena Lindahl resonerar om kvinnligt företagande. Bilden blir att jämställdhet för Centerpartiet är att kvinnor ska fortsätta vara i de kvinnodominerade branscherna. Jämställdhet i detta sammanhang blir det bara om man arbetar med detta som anställd, som egenföretagare eller småföretagare. Det tycker jag är mycket olyckligt.

Kopplingen till RUT och ROT kan man förstås diskutera. Om man tittar på hur dessa reformer har utvecklats har de blivit något som regeringarna, både den tidigare och den nuvarande, har lagt mer resurser på varje år. Det innebär att detta kapital förstås fortsatt jobbar inom dessa sektorer. Först när det blir en minskning av dessa avdrag innebär det egentligen också en nedskärning av de arbetstimmar som sker i denna sektor.

Att man förändrar systemet något är alltså inte samma sak som att grunden för denna typ av företagande minskar utan att det fördelas på ett annorlunda sätt.

Jag skulle vilja fråga vad Centerpartiet egentligen tänker när det gäller att faktiskt komma till rätta med de strukturella problemen på arbetsmarknaden – den ojämställda arbetsmarknaden och den strukturella problematiken i fråga om ojämställdheten i företagandet.

Ni säger nej till kvotering av bolagsstyrelser, och ni säger nej till delad föräldraförsäkring. Det är kanske de två absolut viktigaste strukturella åtgärderna som på allvar skulle innebära en förändring i dessa frågor.

Anf. 19 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Jonas Eriksson för frågan. Nej, jag skulle nog inte vilja säga att Centerpartiet är ett konservativt parti och att jämställdhet för oss är att kvinnor ska vara i kvinnodominerade branscher. Det som jag egentligen sa i mitt anförande var att väldigt många kvinnor finns inom vård- och omsorgsbranschen därför att det finns en historisk koppling. När många kvinnor började förvärvsarbete på 60- och 70-talen började många inom just denna sektor, vilket också har gjort oss till ett av världens mest jämställda länder på arbetsmarknaden. Men det har också haft en negativ konsekvens, det vill säga att eftersom det inte har varit tillåtet att starta och driva företag inom denna sektor med offentliga medel har det låst in många kvinnor. Det är detta jag säger. Vi ska satsa på kvinnor inom alla branscher. Jag ville bara göra detta tydligt.

Ni kallar er för en feministisk regering. Men jag undrar vad det innebär i praktiken. Jag blev både ledsen och upprörd när jag såg att ni tog bort alla insatser som riktades till kvinnors företagande.

I går träffade jag Almi. De hade en jättefin satsning på invandrar-kvinnors företagande som var nödvändig. De hade gärna fortsatt med denna satsning och kanske bygga ut den, inte minst nu när det kommer många nysvenskar till Sverige.

Det hjälper inte, Jonas Eriksson, att ni då bara pekar med hela handen mot myndigheter och säger att de ska öka andelen kvinnor som startar och driver företag. Och ni skickar inte med någon penningpåse för att göra någonting åt det. Det tycker jag är mycket tråkigt.

Jonas Eriksson säger också att vi säger nej till kvotering av bolagsstyrelser. Ja, det gör vi. Men varför säger ni nej till kvinnorna på golvet? Ni vill nämligen med den typ av politik som ni driver hindra kvinnor inom omsorgssektorn att äga och driva företag. Ilmar Reepalus förslag om tak för vinster i välfärden kommer att vara ödesdigert, Jonas Eriksson.

Anf. 20 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Ilmar Reepalus förslag är Ilmar Reepalus förslag.

Jag ska kortfattat kommentera de riktade satsningarna på insatser för kvinnligt företagande. Den tidigare borgerliga regeringen gjorde satsningar, till exempel på ambassadörer för kvinnligt företagande. Detta har utvärderats av Tillväxtanalys, som kom fram till att det fanns en liten – liten inte i positiv bemärkelse utan liten i negativ bemärkelse – potential att förändra den traditionella bilden av kvinnligt företagande.

Vår bedömning är därför att vi behöver få till större strukturella förändringar för att faktiskt komma åt detta. Att dessa åtgärder inte har gett effekt gör att det inte heller är meningsfullt att ha så riktade bidrag till denna typ av verksamhet.

Däremot har Almi och Tillväxtverket fortfarande ett mycket tydligt uppdrag att jobba med en strategi för att män och kvinnor, oavsett etnisk bakgrund och ålder, ska kunna ta del av företagsfrämjande åtgärder på likvärdiga sätt. Almi har fått ett tydligt uppdrag att i sitt arbete rikta ett särskilt fokus på kvinnor och personer med utländsk bakgrund.

Turismen är jätteviktig. Helena Lindahl nämnde den och även ishotellet i Jukkasjärvi i sitt anförande. Sedan kom diskussionen om flygskatten. Arktis har varit 20 grader varmare än normalt i år. Det är inte säkert att vi kommer att ha något ishotell i Jukkasjärvi om vi inte tar klimatförändringarna på allvar.

Jag vet inte om Centerpartiet menar att flyget faktiskt inte ska betala sina egna kostnader. Man kan tolka det så när det sägs att flyget ska vara skattebefriat medan andra transportslag inte ska vara det.

Sedan ska jag ta upp en mer retorisk del, eftersom det inte handlar om riktigt den delen av debatten. Centerpartiet säger nej till Klimatklivet, till stadsmiljöavtal och till mer skydd av skog. Detta går inte.

Anf. 21 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt var jag ska börja och var jag ska sluta. Men jag tänkte kortfattat säga följande.

Under alliansregeringens tid satsade vi 100 miljoner per år i flera år på kvinnors företagande. Vissa satsningar kanske inte var så lyckade. Andra var mer lyckade. Men vi ville väl.

Ni satsar exakt noll kronor, och ni tror att det räcker med att peka med hela handen mot myndigheterna och säga att de måste ändra sina siffror och att det måste bli fler kvinnor bland företagarna.

Jag fick i går reda på till exempel att 80 procent av Almi Invests satsningar fortfarande går till män. Så ser det ut även i näringslivet. Jag håller därför med om att det också behövs strukturella förändringar. Men det är också naivt att tro att man bara kan peka och säga att vi nu ska ändra saker och ting utan att också vara beredda att satsa en slant.

När det gäller flygskatten skjuter Miljöpartiet och regeringen mot helt fel håll.

Om man menar allvar med att detta ska vara bra för miljön, det vill säga att det minskar utsläppen, borde man väl ha riktat skatten mot utsläpp och inte som nu, lägga kostnaden på passagerarnas biljetter? Det kommer ju inte göra att det blir bättre för miljön. Till och med utredaren har sagt att det får marginell påverkan på miljön.

Om man hade lagt skatten på bränsle hade det funnits ett incitament att ställa om till biobränslen. De som kör på fulbränsle, så att säga, skulle då få betala mer. Men nu skjuter ni åt helt fel håll. Här beskattar ni passagerarna, inte bränslet. Detta kommer också att leda till att det blir svårt för flygbolagen att ställa om, för de kommer i så fall att behöva lägga ännu mer pengar på passagerarnas biljetter. Det kommer också att påverka näringslivet negativt, inte minst för oss i norra Sverige. För dem som bor söderöver är det betydligt enklare.

(Applåder)

Anf. 22 BIRGER LAHTI (V):

Herr talman! Dagens debatt och betänkande handlar bland annat om företagsfrämjande insatser, statligt riskkapital, regelförenkling och särskilda näringsgrenar. Med anledning av ett motionsyrkande föreslår utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att alla myndigheter som företag kommer i kontakt med ska sätta tydliga tidsgränser för sina handläggnings-tider. Gott så, men vad jag saknar är givetvis krav på företagen också – att de ska ha fyllt i alla uppgifter rätt så att ärendet kan behandlas snabbt och effektivt.

Om jag skulle fråga arbetstagare som har korta anställningar och behöver arbetsgivarintyg till a-kassan när dessa korta anställningar upphör, kommer merparten av dem säga att reglerna är krångliga och att a-kassan oftast saknar rätt ifyllt arbetsgivarintyg. Jag säger inte att det är bara företagens fel, och jag säger inte heller att det skulle vara till nackdel att ha tydliga tidsgränser för myndigheternas handläggning, men vi måste se till att alla gör sitt yttersta för att de regler som upprättas blir lätta att följa och att de blir rättssäkra.

Regeringen har sjösatt åtgärder för att komma tillrätta med handläggningstider och kvaliteten i bemötande och så vidare. Därför slår man in öppna dörrar i det här fallet.

Utskottet anser att en aktiv näringspolitik ska stödja företagen genom att utveckla företagsklimatet och stärka förutsättningarna för att fler ska vilja starta företag och få företagen att växa och kanske till och med exportera. Men för att företagen ska kunna utvecklas krävs förutom en aktiv näringspolitik även offentliga investeringar i infrastruktur, forskning, bostäder, utbildning och klimatomställning.

När jag läser motioner som har en underton som ger uttryck för att det är för dyrt att anställa eller att skattetrycket är för hårt i Sverige måste jag till dessa motionärer säga: Hur har vi lyckats med att bli det välfärdsland som vi faktiskt är? Sanningen är ju att SAF förr i tiden och Svenskt Näringsliv i dag har haft precis samma domedagsbild av att allt går åt fel håll och vi tappar konkurrens.

Jag kan hålla med om att det är av yttersta vikt att vi håller kunskapsnivån högt, att vi satsar på forskning och utveckling och att vi hela tiden utbildar för morgondagens uppgifter.

Visst, när jag besöker företag får jag ofta höra att de ger uttryck för farhågorna för konkurrenssnackdelar, men oftast är problemet inte kostnaderna för de anställda, utan det handlar om andra orsaker. Att det är svårt att hitta rätt kompetens när de anställer är definitivt en av problembeskrivningarna som jag får ta del av. Sedan finns det massor av företagare som säger att det är ganska bra att vara företagare i Sverige.

I det betänkande som vi debatterar i dag, som heter NU12 *Näringspolitik*, skulle det finnas hur mycket som helst att beröra, men givetvis blir det omöjligt på mina åtta minuter. Men jag måste som norrbottning nämna något om riskkapital eller kapitalförsörjning i allmänhet.

Det är väldigt olika förutsättningar redan från start när någon med en bra företagsidé i Norrlands inland söker startkapital jämfört med någon i tillväxstäder, där fastigheterna bara ökar i värde dagligen. I dessa fall behövs statligt inblandning med riskkapital i startskedet som komplettering till det som den privata marknaden inte förmår att säkerställa.

Här bör man ge Saminvest AB tid att visa att man klarar av uppgiften att stödja innovativa företag med tillväxtpotential, och då menar jag företag i hela landet, även de företag som är aktiva i den glesaste glesbygd.

Herr talman! Här passar det att jag nämner lite om olika näringsgrenar.

Datacenterbranschen är något som har kommit in som en ny industri i Sverige. Investeringsbehoven i branschen är stora, och regeringen menar att Sverige har goda förutsättningar för att attrahera dessa investeringar. Det gäller även de delar av landet som har svårt att attrahera andra nya företagsetableringar. Jag blev jätteglad när jag tillsammans med övriga från Norrbottensbanken – talmannen var förresten också med – fick besöka en dylik industri i Boden och fick se hur det bedrivs forskning i Luleå för att vi ska bli ännu mer attraktiva i dataserverhallsracet.

Jag tycker givetvis att vi ska försöka locka sådana investeringar till norra Sverige och gärna då till orter som inte har de övriga tillväxtfördelarna. De har dock oftast säker elförsörjning, och där finns det dessutom ett överskott på el. Sådan överskottsel saknas i södra Sverige.

Om jag ska nämna ytterligare något om näringsgrenar som bör och ska ges prioriteringar i glesbygd bör jag givetvis ta upp de gröna näringarna, och skogsnäringen i synnerhet. Här finns den naturliga kopplingen eftersom råvaran finns just där i obygden – eller i skräpytor, eller hur var det dessa periferiorter beskrevs i medierna av några storstadsanhängare? Om

det ska utvecklas och byggas ut vidareförädling någonstans är det givetvis nära råvaran. Bostadsbyggande i trä är något som jag kommer att tjata om varenda gång jag får tillfälle till det.

Herr talman! Här passar det nog att jag lyfter fram vår reservation 26 om besöksnäringen och yrkar bifall till den.

Sverige är ett land som lockar besökare från när och fjärran. Vi i Vänsterpartiet vill framhålla den svenska landsbygden som ett bra exempel på vad som attraherar besökare. Här finns särskilt goda förutsättningar för nischade satsningar inom ekoturism. Till exempel är turismens koppling till lokalproducerad mat något vi ser i allt större utsträckning.

Vänsterpartiet vill satsa på besöksnäringen. Speciellt måste fjäll- och landsbygdsturismen uppvärderas och ses som en viktig näring ur ett regionalpolitiskt perspektiv. Den får gärna bli föremål för en större del av de framtida infrastruktursatsningarna.

För att utveckla den svenska besöksnäringen menar jag att staten i samarbete med kommuner, föreningar och företag bör ta ett ökat ansvar för att locka besökare till hela Sverige. Regeringen borde lägga fram förslag till samverkansprogram för turistnäringen, så att den uppnår samma status som andra branscher.

Vidare vill jag framhålla att många kommuner, särskilt landsbygdskommuner, gör stora ekonomiska satsningar för att få fler turister. Men även om turismen i en kommun ökar blir inte alltid det ekonomiska utfallet positivt. I stället hamnar vinsterna från den ökade turistnäringen ofta hos privata aktörer, många gånger bosatta långt utanför kommunen, som äger boendeanläggningar och andra verksamheter. Samtidigt faller turismens kostnader på kommunen, till exempel sophantering, vatten och avlopp och mycket mer.

På många håll i Europa och världen tar kommunen ut en lokal avgift av den som övernattar i kommunen. Det innebär att man som gäst, förutom att betala hotellägaren för sängen, också betalar en liten avgift till kommunen för den allmänna service man får del av. På många platser i Europa är avgiften 1 euro, alltså knappt 10 kronor. En sådan bäddavgift skulle ge makten över den lokala turistnäringens utveckling till lokala beslutsfattare. Regeringen borde utreda hur man skulle kunna jobba vidare med ett dylikt förslag.

Anf. 23 SAID ABDU (L):

Herr talman! Sara lever sitt liv i frihet. Hon har långa arbetsdagar, men hon får arbeta med det hon älskar. Hon går i bräsch och vågar vara egen i stället för att vara anställd. Hon går upp när alla andra sover för att baka ditt bröd, laga din sko eller köra ditt bud. Sara är en välfärdsskapande hjälte. Sara är en företagare.

Saras frihet är under attack från världens högsta skattetryck, från en regelbörda som växer för varje Reepaluutredning som regeringen tillsätter och från en protektionism som förenar såväl höger- som vänsterextremister i deras motstånd mot globaliseringen. Saras frihet är värd att försvara, i Bryssel såväl som här i Stockholm.

Herr talman! Bakom varje jobbskapande företag står en stolt entreprenör av kött och blod – en människa som en gång tagit det första steget till självförverkligande, till egenförsörjning och till jobbskapande. Varje företagare är en frihetshjälte, som varje dag bidrar till att göra våra medborgares vardag lite friare. Genom entreprenörens intäkter garanteras vår skattebas, som sedan ska gå till förskoleplatser, till poliser och till regeringens industrikanslerer och innovationsråd.

Men, herr talman, en företagare är inte naiv. Allt detta och mer därtill ligger klart för den som en gång tagit steget. Frågan är om regeringen vet att det är här grunden till vårt välstånd finns. Frågan är vilket budskap man sänder till företagsamma unga kvinnor och män som utbildar sig, startar eget och möts av en omfattande regelbörda och en flodvåg av arbetsrättsliga hinder och skattehöjningar.

Vad ska få företagaren att gå upp kl. 05 i stället för 07? Vad ska få företagaren att välkomna ytterligare en lärling till yrket och se personen ta ett gesällbrev eller ett mästarbrev? Vad ska få företagaren att utveckla sin produkt och lansera den på andra sidan jorden?

Herr talman! Det är hög tid att acceptera att företagsamhet måste löna sig. Den som är företagsam ska ha betalt för mödan, och denna frihet är värd att försvara.

Herr talman! När väl beslut om någon ny regel, skatt eller påлага kommer sitter företagare på nålar. Frågan som då dyker upp är om det finns en gräns för hur genomreglerat regeringen önskar att samhället ska vara. Har regeringen någon gräns för hur mycket tillväxtskaparen ska få behålla av det som den tjänar in? Handlar det om att hälften ska vara kvar, vilket tidigare var en paroll, eller ska man få behålla 25 procent av det man tjänar in?

Hur mycket tillväxt är tillåten innan den måste bekämpas? Den frågan skickar jag till majoriteten.

Det talas runt men hålls tunt. Regeringen säger sig satsa på exportfrämjande, på en industrialiseringsstrategi och på en så kallad aktiv näringspolitik. Själv ställer jag mig frågade till hur verkningsfulla dessa insatser verkligen kommer att vara. Min uppfattning är att svenska företag behöver mindre – inte mer – inblandning från politiken och det offentliga.

Svenska företag behöver långsiktiga förutsättningar för ett mer innovativt och kreativt näringsliv. Det handlar om villkoren för entreprenörskap, företagande och forskning och utveckling. Inte minst handlar det om långsiktiga spelregler när det gäller skatter och förutsättningarna för en stabil och konkurrenskraftig energiförsörjning och transportinfrastruktur.

Det är min liberala övertygelse att staten inte kan skapa jobb och företag, men väl förutsättningar för sådana. Utgångspunkten för vår politik är således att det ska löna sig att ta risker, men då måste förutsättningarna för landets företag anpassas efter de utmaningar som entreprenörer och företagare möter i globaliseringens och digitaliseringens spår.

Som gammal ordförande för Företagarna är jag stolt över att fyra av fem jobb skapas i små företag. Men när det kommer till näringslagstiftningen måste vi börja att tänka småskaligt först. Detta gäller nyföretagandet såväl som den globala expansionen.

Företagsbeskattningen och regelbördan missgynnar i dag de välfärds-skapande små och medelstora företagen. Jag tänker då inte bara på den regelbörda som varje företagare möter, oavsett om man har en stor HR-avdelning eller om man tvingar sig igenom det hela på andra sätt, utan jag tänker framför allt på den företagsbeskattning som nu är aktuell – de så kallade 3:12-reglerna.

Dessa regler kom till för att förhindra att småföretagare, som arbetar i sina egna företag, beskattas med mer förmånliga skattesatser än vad som är fallet för vanliga anställda. Systemet har ibland beskrivits som det krångligaste som har skapats sedan Rubiks kub. Nu vill regeringen försämra regelverket ytterligare för den näringsidkare som försöker att göra rätt för sig. Detta är inte bra.

När det går bra för företagen går det bra för Sverige. Därför har Liberalerna presenterat ett hundratal reformförslag som ska utveckla kommunens, regionens och den nationella förvaltningens funktion som möjliggörare och stödjare för företagen.

Det handlar om att minska regelbördan och om att underlätta för våra nya svenskar att starta företag, så att företagsamhetens Zlatan får speltid på vår planhalva.

Det handlar även om det orimliga i att företagare betalar för hela Sveriges välfärd men själva inte får del av den. Trygghetssystemet, som exempelvis beräkningsgrunderna för SGI och föräldraförsäkringen, måste anpassas så att det även gäller företagare, för företagare är också föräldrar.

Herr talman! Framtiden är global, och det globala påverkar det lokala. Flödet av människor, varor och kapital påverkar oss, och framför allt påverkar det vår välfärdsmodell. För att möta utvecklingen behöver kommuner och regioner se sig som möjliggörare i en global konkurrens om spetskompetens, entreprenörskapstalanger och handelsflöden. Vi behöver bli bättre på att lyssna till företagen och de utmaningar som de möter i globaliseringens tidevarv.

Jag tänker för tids vinnande inte yrka bifall till alla reservationer, utan jag yrkar bifall till reservationerna 5, 12 och 19.

Anf. 24 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till Alliansens reservationer 12, angående kvinnors företagande, och 19, angående regelförenkling, samt till Kristdemokraternas reservation 16 angående arbetsintegrerande sociala företag och möjlighet till en statlig fond för den sociala ekonomins företagande.

I dag debatterar vi ett stort område, som rör närpå allting inom näringspolitiken. Det pågår en mängd utredningar kring villkoren för företagande – något som är väsentligt för att fler ska kunna få arbete här i Sverige.

Men var är närings- och innovationsminister Mikael Damberg i de diskussioner som försiggår kring utredningarna? Vi ser honom tyvärr inte här i dag heller.

På område efter område som rör näringsfrågor är ministern helt osynlig. Genom att ha utsett råd och samverkansgrupper har han tillsammans med statsministern skickligt sett till att binda upp personer som skulle ha haft kraft och inflytande nog att eventuellt opponera sig mot alla de förslag som kommer från regeringen.

Min kollega Helena Lindahl från Centerpartiet nämnde den viktiga funktionen Regelrådet, som ska se huruvida nya lagförslag bidrar till ökat eller minskat regelkrångel. Man säger därifrån att beslut om nya och ändrade regler fortfarande fattas, trots att konsekvensutredningarna inte är tillräckliga. Min kollega nämnde siffror i anslutning till detta och bristerna med det hela.

Detta är inte hållbart! Om vi nu menar allvar med att förenkla och förbättra för svenska företag, oavsett om de är små, stora eller medelstora, är en av de viktigaste funktionerna att se om nya lagförslag förbättrar eller försämrar villkoren för administration och handhavande av företagande.

Här vill man, helt uppenbart, inte ha konsekvensutredningar. Kanske är det så att man inser att mycket av det som man försöker att införa faktiskt innebär försämringar för företagen. Jag vet inte.

Damberg försökte också gömma sig under partikappan tillsammans med LO:s ordförande i en debattartikel för några veckor sedan. Hur kommer det sig då att man slår sig för bröstet vad gäller siffror i arbetslöshetsstatistiken men fullständigt glömmar bort innehållet i arbetsmarknads- och näringspolitiken? Det bidrar till osäkerhet i bransch efter bransch och minskar de facto möjligheten till anställningar framöver.

Jag ska nämna några av de större frågetecknen hos många både små och stora företag och dess innehavare. Vem har sett Damberg ute i debatten om välfärdsföretagen? Om nu alla företag är viktiga för Sverige, hur kan man då argumentera för att företag i en viss bransch ska kunna åläggas vinstförbud? Hur stämmer det med principen om jämlikhet mellan företag? Hur många investerare är över huvud taget intresserade av att gå in i vård- och omsorgsbranschen, eller utbildningsbranschen för all del, på dessa synnerligen lösa boliner? Samtidigt är man ute i andra delar av världen, till exempel i USA förra året, och marknadsför den svenska vården och hur väl den fungerar genom till exempel Swecare Foundation.

Om hela Sverige ska leva måste ju människor kunna resa till sina arbeten. Höjda drivmedelspriser gör det svårare för många som bor utanför tätorterna och behöver egen bil. Å andra sidan har inte heller löftet om att kunna få CSN-lån till körkort infriats. Kilometerskatten är naturligtvis ytterligare en annan historia.

De arbetsintegrerande sociala företagen, som anställt personer som länge har stått utanför ordinarie arbetsmarknad, har fått en sänkt gräns från 50 000 till 25 000 kronor i RUT-avdraget. Det har gjort att de som erbjuder städtjänster fått se antalet kunder minska i många fall.

Samtidigt har Arbetsförmedlingen genom politiska beslut sett till att de som varit inne i fas 3 och arbetsträning inte fått vara kvar där utan fått gå till absolut ingenting. Vem skulle ha tagit emot dessa människor om inte de arbetsintegrerande sociala företagen hade gjort det? Jag bara frågar.

Jag skulle gärna se att någon av mina kollegor från den andra sidan hade redogjort för mig vilka andra företag som tar emot de personer som inte de arbetsintegrerande sociala företagen tar emot. Det hade jag varit jätteintresserad av att höra.

På det här sättet har man bidragit till att företagen i det här fallet har fått tacka nej till erbjudanden och kunder på grund av brist på personal. Förutom att de mist intäkter genom sänkningen av RUT-avdraget har de inte kunnat utföra de uppdrag som de ändå fått.

Ylva Johansson och Mikael Damberg lanserade på en presskonferens förra året ett så kallat program för ASF. Vad detta program nu har inneburit har både Johansson och Damberg fått frågor om i den här kammaren förra veckan och denna vecka men inte haft några svar på. Den ena handen vet alltså inte vad den andra gör.

Jag har ytterligare två exempel. Det ena gäller enkla jobb. Momsen har sänkts för mindre reparationstjänster, till exempel reparation av cyklar och skor. Det är naturligtvis en jättegod tanke som skulle skapa fler av de så kallade enkla jobben, vilket är ett uttryck som jag som kristdemokrat för övrigt vänder mig emot. Men eftersom denna typ av arbete antingen utförs av ensamföretagare, till exempel skomakeri och nyckelservice, eller inom de arbetsintegrerande sociala företagen räcker naturligtvis inte den typen av åtgärder.

Är det någon i den här kammaren som har varit på ett skomakeri med 10–20 anställda? Jag har i alla fall aldrig varit det. Och hur många av oss lämnar in skor hela tiden som gör att det finns en möjlighet för en skomakare att anställa fem personer och tro att man kan leva på det?

Nej, det här håller inte. Det är en god åtgärd, ja, men det håller inte med endast sådana enkla förslag. Det är snarare förslagen som är enkla än jobben.

Det andra exemplet är 3:12-reglerna och optionssystemet. Här är det ytterligare två utredningar som inte direkt, kan man väl säga, har tilldragit sig företagens gillande. Båda områdena är jätteviktiga för såväl svenska företag som internationella företag som vill verka i Sverige.

Vi hörde här förut att momsen sänks för naturguidningar. Ja, men fortfarande är det ju tre momssatser inom besöksnäringen: 6, 12 och 25 procent. Jag gillar besöksnäringen; den är ett av mina hjärteområden inom näringspolitiken. Men det här räcker inte. Hur många guidningar ska vi ha med 6 procents moms? Jag ber om ursäkt, men kom med lite större reformer i så fall!

Ett annat förslag kom häromveckan om att underlätta att anställa sin första person i en enskild firma. Med min bakgrund som företagsrådgivare kan jag säga att jag aldrig skulle ge rådet till en innehavare av enskild firma att anställa en person, eftersom regelverket är så otroligt snårigt och kontakterna med Skatteverket och andra är helt omöjliga. Jag tror fortfarande att det är en ganska god idé att hålla fast vid möjligheten att ta del av Regelrådets konsekvensutredningar och förslag.

Herr talman! Jag väljer att avsluta med att vi helt enkelt måste inse att möjligheten att skapa jobb i Sverige inte handlar om att prata om enkla jobb. Det handlar i så fall om vardagsnära servicetjänster. Men det handlar också om att se att det ena inte kan motverka det andra. Om den så kallade samarbetsregeringen har ett innehåll i sitt samarbete måste man se att det ena departementet och den ena ministern inte kan göra en sak för sig utan att det påverkar ett annat område hos ett annat departement och en annan minister. Då måste man prata med varandra.

Det här håller inte för svenskt näringsliv, oavsett om det är ett litet arbetsintegrerande socialt företag eller en stor koncern.

(Applåder)

Anf. 25 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tänkte egentligen inte begära replik, men eftersom det var så uppenbart felaktiga påståenden i anförandet från Penilla Gunther kunde jag inte låta bli.

Det var första steget i växa-stödet som inkluderade egenföretagare i enskild firma. Det som regeringen har föreslagit nu är att denna reform utvidgas till att också gälla aktiebolag och handelsbolag. Det möter den kritik som jag personligen mycket väl förstår mot det första steget i reformen. Men nu kommer steg två. Det är en satsning som alltså innebär att en företagare som ger en lön på ungefär 25 000 kronor kan spara en lönekostnad motsvarande 63 000 kronor på ett år.

Socialt och kooperativt företagande är jätteviktigt även för den röd-gröna regeringen, och det statliga riskkapitalet öppnar nu möjligheten på ett sätt som aldrig tidigare för den här typen av företag att söka medel.

Jag förstår inte riktigt vad Penilla Gunther baserar sitt svepande anförande på. För mig är det bara tomt prat.

Anf. 26 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Det spelar ingen roll om man säger att man tar steg två när man fortfarande håller fast, vad jag förstår, vid steg ett när det gäller anställning i enskild firma.

Även handelsbolag är egentligen en helt omöjlig bolagsform att anställa människor i, och det säger jag just med min bakgrund som företagsrådgivare. Aktiebolag är en annan sak. Men om man fortfarande vidhåller steg ett har man ju inte förstått detta med företagandets villkor för att kunna ha anställda.

När det gäller arbetsintegrerande sociala företag tror jag nog att Jonas Eriksson är väl medveten om min kunskap på området. Man har alltså försvårat för de här företagen och inte minst för dem som är där.

Jag är ordförande för intresseorganisationen Skoopi Sverige. Vi ser siffror på ett ökat antal konkurser i dessa små företag, eftersom villkoren har försämrats från både Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

Det hjälper inte att anslå 60 miljoner till Tillväxtverket och affärsutvecklingscheckar när man samtidigt försvårar möjligheterna för dessa människor att faktiskt komma till de arbetsintegrerande sociala företagen med hjälp av de stöd som finns, alltså sjukersättning, försörjningsstöd eller något annat.

Här är det snarare så att Jonas Eriksson inte ens har tomt prat att komma med, utan här är det fullständigt tomt på förslag och åtgärder som stärker dessa företag.

Anf. 27 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Det är i alla fall roligt att Penilla Gunther tycker att det är positivt att aktiebolag kan få en form av växa-stöd för att anställa sin första medarbetare.

Men när det gäller kritiken mot de andra delarna, menar Penilla Gunther verkligen att det är negativt att handelsbolag och enskilda företagare har en möjlighet som de själva väljer om de vill utnyttja? Vill Penilla Gunther och Kristdemokraterna förbjuda denna typ av företagare att ta del av ett stöd som regeringen är beredd att ge dem om de själva ser ett behov och intresse av att använda det?

Anf. 28 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Nej, men det är en fullständig inkonsekvens i detta handlande kring anställningsformer och i vilken mån man har en viss form av företag. Man undantar hela tiden kooperativa företag, det vill säga ekonomiska föreningar och ideella föreningar. För den sociala ekonomins företagande underlättar man aldrig möjligheten att anställa. I stället vänder man sig till det traditionella.

För mig får folk anställas i vilken företagsform som helst. Precis som Jonas Eriksson tycker jag att man ska välja själv. Men var är stödet till ekonomiska och ideella föreningar som vill anställa? Det ser vi aldrig något av.

I ett antal år har pengar lagts på att utveckla det kooperativa företagandet i Sverige. Men man underlättar aldrig för dem som väljer denna företagsform. Det är intressant, och jag har personligen drivit detta i många frågor, inte minst när det gäller statligt riskkapital.

Anf. 29 HANNA WESTERÉN (S):

Herr talman! Under mina 15 politiskt aktiva år har jag värderat studiebesök i olika verksamheter mycket högt. Det ger otroligt mycket att få glänta på dörren till en hemtjänstgrupp, fabrik eller butik någonstans i landet, träffa medarbetare, personalchef och vd och få höra om såväl framgångar som vedermödor.

Som riksdagsledamot märkte jag tidigt att de småföretagare vars verklighet jag ville ta del av sällan kom till branschorganisationernas event i storstäderna; de hade ju fullt upp med att jobba i sitt företag.

Jag har därför i stället bjudit in mig själv till alla landets partidistrikt och har till dags dato kommit ungefär trekvart på vägen. Jag har hälsat på i företag från Karesuando i norr till Malmö i söder. Det rör sig om massor av små och lite större företag som har gläntat på dörren för mig, något som jag är djupt tacksam för.

Givetvis kan jag inte hävda vetenskaplighet för min kunskapsresa, men besöken är en viktig fingervisning om hur det går för svenska företag.

Herr talman! Min slutsats är att det går väldigt bra för Sverige. Därmed inte sagt att framtiden skulle vara fri från utmaningar. Så är ingalunda fallet. Men den domedagsstämning som målas upp på sina håll anser jag inte vara med verkligheten överensstämmande.

De flesta småföretagare jag möter lyfter fram utmaningar som ligger i till exempel generationsskiften, växtvärk, tillståndprocesser och kompetensförsörjning. Överlag är de dock rätt samstämmiga om att Sverige är ett bra land att driva företag i. Vi har låg korruptionsgrad, stor transparens och myndigheter som aktivt arbetar med såväl digitalisering som tillgänglighet.

Ett önskemål har uttryckts starkt flera gånger, och det gäller långsiktighet. En halländsk småföretagare uttryckte det så här: Jag kan tugga i mig nästan vad som helst bara jag förstår syftet och också vet att förändringen har en viss hållbarhet, helst förbi nästa val.

Det kan låta som en lågt hängande frukt, men vi som verkar i denna kammare vet att det är lättare sagt än gjort. Önskemålet är dock tydligt: långsiktighet i politiska beslut, helst förbi nästa val.

Flera småföretag vittnar också, glädjande nog, om medvetenhet om politisk viljeinriktning. Ett flertal har till exempel lyft fram hur viktigt det är med organisationer med tydliga uppdrag, exempelvis Business Swedens fokus på exportfrämjande.

Känslorna för Arbetsförmedlingen är blandade. Somliga rekryterar aldrig via förmedlingen medan andra är oerhört nöjda med stödet de får.

Att regeringen har som mål att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020 är något många småföretagare märker av. De blir uppvaktade om praktikplatser och andra insatser men märker också att Arbetsförmedlingen använder sin verktygslåda annorlunda för att möta såväl företagets som den enskildes behov.

Hos många småföretag finns en stor otålighet i att få tag i ny personal. Det gäller allt från kockar till CNC-operatörer och olika vårdarbetare.

I många avseenden går Sverige som tåget, och många svenska företag går väldigt bra. De kommer att växa ytterligare när nya medarbetare kontinuerligt matchas med företagets behov.

För de företag som har det lite tuffare spökar den administrativa biten liksom ibland priset på frakter eller rädslan för att ta steget och anställa sin första medarbetare. Det har därför varit en fröjd att i samtal med småföretagare kunna berätta mer om regeringens satsning på växa-stöd. Det ger en stor lättnad under det första anställningsåret för den som anställer sin första medarbetare.

För drygt en vecka sedan kom dessutom det glädjande beskedet att växa-stödet förbättras ytterligare, vilket är en nyhet jag gladeligen bär med mig till fler småföretagare som är sugna på att anställa.

Trygghetsfrågan kommer ofta upp bland småföretagare. Det handlar om den otrygghet som de flesta småföretagare lever i och som slår stenhårt vid till exempel sjukdom och föräldraledighet.

Jag tycker att det är en fullständigt orimlig situation och inväntar därför med spänning regeringens arbete om företagares socialförsäkringsvillkor. Att också företagare omfattas är en nödvändig modernisering av svensk socialförsäkring.

Herr talman! Att arbeta med näringspolitik och att ständigt identifiera förbättringsområden i en föränderlig värld är verkligen ett privilegium. Jag är som tidigare nämnts oerhört tacksam för alla de besök som har möjliggjorts runt om i svenska småföretag.

Jag är också mycket stolt över att företräda Socialdemokraterna, som medvetet prioriterar förbättringsarbete och premierar långsiktigt företagande. Så tror jag att vi gör Sverige till ett ännu bättre land att driva företag i.

(Applåder)

Anf. 30 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman och ledamotskollegor! Det finns många utmaningar när det gäller entreprenörskap och människors möjlighet att förverkliga sina idéer. Många har en lättare väg, andra en betydligt svårare.

När vi talar om goda näringsvillkor talar vi ofta om bolagsskattenivåer och 3:12-regler, det vill säga hur man kan låta generationsskiften ske i företag. Vi talar om personaloptioner, som gör det möjligt för små företag att locka till sig talanger. Vi talar också om expertskatter, som handlar om

att vi ska kunna få de absolut bästa forskartalangerna och de bästa talangerna till våra företag att komma till Sverige. Tillgången till riskkapital är ytterligare en faktor.

Det finns människor som har svårt att skapa sin egen framtid som företagare och entreprenörer i Sverige. Utrikes födda spelar i dag en viktig roll när det gäller att starta små och medelstora företag i Sverige. Vart femte nystartat företag startas i dag av en person född utanför Sverige. Företag ägda av personer med utländsk bakgrund sysselsätter ungefär 300 000 människor i Sverige i dag. Det är nästan hela Malmö.

Samtidigt ser vi en stor grupp nyanlända som har kommit till Sverige under de senaste åren och som behöver etablera sig här. Att skapa fler och enklare vägar in till egenföretagande för utrikes födda och nyanlända borde stå högt på dagordningen för varje regering i Sverige.

Att starta och driva företag är ett stort personligt åtagande och är ofta krävande i uppstartsfasen. Det gäller att formulera en affärsplan och att hitta finansiering och de nätverk som behövs för att kunna få kunder.

IFS företagsrådgivning, som ingår i Almis verksamhet, har stöttat personer med utländsk bakgrund så att 20 000 företag har kunnat startas. Man har visat att man är framgångsrik när det gäller att ta fram och utveckla människors drivkrafter.

Herr talman! Mycket mer behöver dock göras. Sverige har under de senaste åren fått i storleksordningen en kvarts miljon nyanlända. Många av dem möts av en arbetsförmedling som säger: Här öppnar vi möjligheten för dig att söka arbete.

Vi vet att det tar uppemot sju år att komma i arbete, men många av dessa människor har drivit egen verksamhet i sina hemländer. De kommer till Sverige och sitter på erfarenhet av att driva eget. De vill kanske inte gå in i en anställning, men de vägar vi har att erbjuda från det offentliga är ganska få och klena.

Vi moderater och Alliansen vill därför se över hur nyanlända i ett tidigt skede ska kunna ges introduktion och vägledning i hur man startar och driver företag. Här vill vi tillsätta resurser och ge ett utökat uppdrag till IFS. Vi vill skapa samarbete med företagorganisationerna. Vi vill att Nyföretagarcentrum ska vara en aktiv del i det samlade mottagandet, för att hitta fler vägar in i arbete. Egenföretagande är en utmärkt väg in i arbete.

För att bättre möjliggöra för nyanlända att komma in i entreprenörskap behöver därför möjligheterna till finansiering och kapitaltillgång förbättras och anpassas utifrån dessa förutsättningar.

Vi moderater vill vidare i det kontinuerliga arbetet för att reducera regelkrånglet för företagare i allmänhet och särskilt inrikta verksamhet på att lätta på regelverken så att nyanlända snabbare och enklare kan etablera företag.

Herr talman! Vi vill utveckla en modell där företagare fungerar som mentorer för att utveckla nyanlända och deras entreprenörskap. Vi vill också fördjupa samverkan med Nyföretagarcentrum, IFS och olika organisationer. Detta är bra för individer, för Sverige och för företagsamheten i Sverige.

Vi vill också att regeringen ska återkomma till riksdagen med en översyn av vilka lagar, förordningar och regelundantag som behöver förändras för att nyanlända snabbare ska kunna etablera företag.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservationerna 7, 12 och 19.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

Prot. 2016/17:85
23 mars

Näringspolitik

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 10 Frågestund

Frågestund

Anf. 31 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av utbildningsminister Gustav Fridolin, försvarsminister Peter Hultqvist, statsrådet Åsa Regnér och socialförsäkringsminister Annika Strandhäll.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Utbildningsminister Gustav Fridolin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Nord Stream 2 och svenska hamnar

Anf. 32 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Jag vänder mig till Peter Hultqvist.

Regeringen har i dag lagt fram omfattande direktiv till en parlamentarisk utredning som ska titta på frågor kring hur totalförsvarets intressen kan vägas in i samband med exempelvis fastighetsaffärer nära militära installationer. Det gäller också flygplatser och hamnar. Detta är bra. Det är något som vi från Moderaterna efterfrågat och som Alliansen har efterlyst. Man kan också säga att det sker på förekommen anledning.

Gotland tog sitt förnuft till fånga och beslutade att inte hyra ut Slite hamn till intressen kopplade till Nord Stream 2. Sämre gick det som bekant med Karlshamn. Där säger S ja till att Nord Stream 2 får använda sig av Karlshamns hamn. Nord Stream 2 med sina ryska intressen hade täta kontakter med S-ledda Karlshamn innan Blekingekommunen gav grönt ljus till lagring och lastning av gasrör. Det går dock inte att följa ärendet. Jag har begärt ut de tjänsteanteckningar som rimligtvis borde ha förts inför

handläggandet av ett sådant här stort och viktigt ärende. Men det finns inga tjänsteanteckningar.

Min fråga är: Vidhåller försvarsministern uppfattningen att det bästa vore ifall Slite hamn och Karlshamns hamn inte kom att användas av intressen kopplade till Nord Stream 2-projektet?

Anf. 33 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Man måste vara noga med ordvalet. Det jag sa på den presskonferens som vi hade första gången var att det här påverkade Försvarsmaktens verksamhet och att det skulle leda till åtgärder i det sammanhanget. Det är det som har varit genomgående i vårt sätt att hantera det här.

När det gäller Slite hamn fattade man beslut på Gotland att man inte skulle tillåta Nord Stream att använda den hamnen. Arrangemanget skulle vara sådant att Nord Stream skulle använda hamnen direkt. Här är det dock så att Nord Stream inte är det företag som använder hamnen. Tillsammans med polisen, Säkerhetspolisen, Försvarsmakten, Tullverket med mera har vi kommit fram till att det går att genomföra en bevakning av det här som är till fyllest.

Därmed inte sagt att den lagstiftning som gäller i Sverige i dag är till fyllest. För att åtgärda detta tillsätter vi den här utredningen.

Anf. 34 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Vi känner ju försvarsministern som en betydligt självsäkrare talare än vad han nu ger uttryck för. Mina enkla frågor är: Är detta bra eller dåligt? Vidhåller försvarsministern uppfattningen att det inte ligger i Sveriges intresse att Slite hamn och Karlshamns hamn används för Nord Stream 2, ryska intressen och ryska rör?

Sedan kan man säga att det är kuriöst och märkligt att det inte har förts några som helst tjänsteanteckningar i Karlshamns hamn inför ett sådant här viktigt beslut.

Anf. 35 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Wallmark! Om du kunde lyssna på mig! Det jag har sagt är inte att man ska göra exakt så eller exakt så i någon hamn. Det jag har sagt är att det påverkar Försvarsmaktens verksamhet. När du säger att jag ska vidhålla någon uppfattning ger du sken av att jag på något vis skulle ha ändrat mig i någon mening. Det är en väldigt sned formulering från din sida. Jag har sagt det jag har sagt: Det påverkar Försvarsmaktens verksamhet, och vi löser det på två olika sätt. Sedan har jag sagt att lagen inte är hållfast nog.

Digitaliseringen av skolan

Anf. 36 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa min fråga till Gustav Fridolin.

Skolan är i fokus på väldigt många olika sätt. Inte minst gäller det skolans digitalisering. I går hade vi i utskottet förmånen att vara inbjudna till SKL och träffa både digitaliseringsberedning och utbildningsberedning för att diskutera skolans digitalisering. Utbildningsministern har ju lyft fram

de här frågorna i ett antal olika sammanhang. Men då var det lite förvånande att höra från företrädare för SKL att man hade gjort en framställan i december där man uttalade att man stod redo och ville vara med och genomföra en modern digitaliseringsstrategi men ännu i går inte hade fått något svar från vare sig Gustav Fridolin eller statsrådet Shekarabi. Det var en gemensam framställan av Digitaliseringsberedningen och Utbildningsberedningen där man sa: Vi vill öka takten! Vi behöver göra det tillsammans, och vi kan inte vänta!

Jag är nyfiken på utbildningsministerns reaktion på detta.

Anf. 37 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag tackar Ulrika Carlsson för frågan. Digitaliseringen av skolan är extremt viktig. Anledningen till det är helt enkelt att barnen som går i skolan i dag kommer att behöva digital kompetens. De kommer att behöva den som medborgare. Man ska förstå samhället för att kunna förändra det. Då måste man förstå alla de ettor och nollor som styr alltifrån nyheterna vi läser till prylarna vi använder. De kommer också såklart att behöva denna kompetens i arbetslivet, där vi behöver fler som jobbar direkt med digitala frågor och fler som har grundläggande digital kompetens.

Därför har vi haft en löpande kontakt med SKL och har kunnat fatta ett regeringsbeslut om att ändra i skolans styrdokument, det vill säga läroplan, kursplaner och ämnesplaner. Det beslutet fattades för cirka två veckor sedan och börjar implementeras under nästa läsår. Nästa beslut kommer att gälla vilket stöd vi ska ge till kommunerna i jobbet med att implementera och förverkliga detta. Kommunerna har kommit olika långt och behöver därför stöd med bland annat fortbildning till lärare.

Anf. 38 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern för svaret. Man kommer att involvera kommunerna senare. Där säger man att det var en gammaldags it-strategi som presenterades för två veckor sedan. Den svarar inte mot de utmaningar som finns. Den pekar på vissa moment där eleverna behöver göra förbättringar, men när det gäller det stora behovet av digitalisering av skolan svarar det som regeringen presenterade inte upp mot de krav som framtiden ställer. För Centerpartiet är detta en viktig fråga. Jag skulle gärna vilja att vi fick möjlighet att diskutera det här även i riksdagen.

Anf. 39 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag kommer gärna till utbildningsutskottet och beskriver det arbete som vi nu gör. Det är fråga om flera beslut för att förverkliga digitaliseringen av svensk skola. Det är ju styrdokumentet som styr skolan och styr innehållet i undervisningen. Därför är detta det beslut som bör komma först, och det kom för två veckor sedan. Nästa beslut handlar om hur vi stöder skolans huvudmän och lärare i förverkligandet av det beslutet. Regeringen kommer som aviserat att fatta beslut om en digitaliseringsstrategi eller it-strategi för skolan. Det är bra, och det är på tiden. Det borde ha varit gjort för länge sedan.

Anf. 40 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Åsa Regnér om ekonomisk frihet.

Ekonomisk frihet är en av de viktigaste jämställdhetsfrågorna. Den har gjort att kvinnor har kunnat känna sig fria att gå vidare och inte vara beroende av exempelvis en man.

Nu gör regeringen stora skattehöjningar på jobb. Detta kommer att drabba många kvinnor och göra många kvinnor till höginkomsttagare. Många av våra barnmorskor blir höginkomsttagare. Det gynnar inte jämställdheten. Tycker statsrådet att det är en feministisk politik att bestraffa utbildning och vidareutbildning för breda grupper av kvinnor, till exempel sjuksköterskor, genom att ge dem höjd skatt och mindre i plånboken?

Anf. 41 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Det är inte jag som har ansvar för skattepolitiken i regeringen. Men jag har förvisso ansvar för jämställdhetspolitiken och frågor som handlar om välfärd.

Det är väldigt viktigt att vi har en gemensam välfärd som finansieras väl. De skattesänkningar som det här landet genomgått har bidragit till brister i välfärden som jag har att hantera varje dag, till exempel i den sociala barn- och ungdomsvården.

När det gäller kvinnors och mäns ekonomiska jämställdhet är den absolut viktigaste frågan kvinnors villkor på arbetsmarknaden. Det gäller exempelvis löner, arbetstider och rätten till heltid. Det kan handla om att inte ha delade turer när man jobbar till exempel inom äldreomsorgen.

Allt detta är i första hand parternas ansvar. Men klyftorna slöts inte under era åtta år vid makten. Min ambition är att samarbeta med parterna för att göra det.

Anf. 42 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Vi har hamnat i en situation där breda inkomstgrupper i Sverige anses som höginkomsttagare. Det är en farlig utveckling eftersom svensk ekonomi växer med arbetade timmar.

Om det nu är så att 37 procent av alla barnmorskor eller specialistsjuksköterskor är höginkomsttagare är det klart att de inte kommer att arbeta mer. Då gör de hellre något annat den tiden. Det är en effekt som är dubbelt dålig.

Den ekonomiska friheten är extremt viktig. Är du fri ekonomiskt är du också fri att leva ditt eget liv.

Anf. 43 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Det är extremt viktigt med ekonomisk frihet och att kvinnor och män har samma villkor. Det är dock så att vi har en systematisk undervärdering av kvinnors arbetsinsatser på arbetsmarknaden och även av kvinnor som har akademisk utbildning.

Den största frågan är absolut att rätta till de strukturella löneskillnader vi har. Därför har vi till exempel infört att man ska lönekartlägga varje år, vilket ni tog bort. Vi har också vidtagit andra åtgärder för att komma åt löneskillnaderna i samarbete med parterna.

Prot. 2016/17:85
23 mars

Frågestund

Psykisk ohälsa hos ensamkommande barn

Anf. 44 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr talman! Också jag har en fråga till statsrådet Regnér. Frågan handlar om de ensamkommande barnen, som vi vet i stor utsträckning mår dåligt och har en dålig psykisk hälsa.

Dessa barn är här ensamma utan sina föräldrar. Vi har samma ansvar för dem som vi har för alla barn i samhället. Man behöver se deras bekymmer och deras sjukdomstillstånd tidigt. De som arbetar runt dessa barn kanske inte alltid har de kunskaper som behövs. De är ofta komplexa och sammansatta och beror på många olika saker.

Min fråga till statsrådet är: Vad gör regeringen för att säkerställa att vi har en hög kunskapsnivå ute i verksamheterna bland den personal som har att träffa och arbeta med de här barnen?

Anf. 45 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Det här är en stor och viktig fråga. Det möte som jag har med sjukvårdsministern efter frågestunden handlar just om ensamkommande barn och deras tyvärr högre grad av ohälsa än den för andra barn. Vi har ett stort ansvar för de här barnen. Därför har vi vidtagit en mängd åtgärder. Vi har till exempel skärpt bemanningen och ökat tillgången till medel för bemanningen inom den sociala barn- och ungdomsvården.

I dag har vi också fattat ett regeringsbeslut om ett kunskapscentrum för ensamkommande barn som ska kunna stödja andra verksamheter med kunskap, samla ihop kunskap, metoder som fungerar och exempel på bra samverkan för att kunna sprida det för att kunna stödja dessa barn. Vi har också gjort en mängd andra saker för att de ska ha det bra här i Sverige.

Anslagen till försvaret

Anf. 46 ROGER RICHTOFF (SD):

Herr talman! Jag har en fråga till försvarsministern. Den gäller budget.

Vi vet att man har begärt mer pengar utöver den budget som Försvarsmakten har under fem år enligt uppgörelsen. Man har begärt miljardförstärkningar. Nu har budgivningen börjat. Min uppfattning, eller vår uppfattning, är att den halva miljard som man har bidragit med för att förstärka försvaret är för detta år. De övriga pengarna kommer man att hantera möjligtvis i vårbudgeten och i höstbudgeten.

Där kommer vi att få svaren om regeringen nu för första gången på länge tänker bidra med resurser för att nå de mål som ni har satt i försvarsuppgörelsen. Är det en korrekt beskrivning?

Anf. 47 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Vi börjar med en felaktighet i det du säger om för första gången. Vi fattade ett inriktningsbeslut i riksdagen i juni 2015 som innefattade 10,2 miljarder fram till 2020 som är att betrakta som ett trendbrott i hela den ekonomiska utvecklingen inom Förvarsmakten. Jag ska nu inte gå igenom alla de systemsatsningar det innebär. Leverans pågår på den punkten med bland annat ökad övningsverksamhet.

När det gäller 2017 är det 500 miljoner som går till sådant som ökad numerär i de övningar som är planerade, förstärkt incidentberedskap, beredskapskontroller, it-säkerhet, påverkansoperationer, totalförvar, fordon till flygvapnet och till hemvärnet. Sedan kommer vi att fortsätta förhandlingarna om hur vi ska hantera det i höstbudgeten och fram till 2020.

Anf. 48 ROGER RICHTOFF (SD):

Herr talman! Tack för svaren. Jag tolkar det som att inriktningen för regeringen i det här stycket är att man kommer att göra allt för att se till att den förvarsuppgörelse som man träffat med målsättningar för förvaret får resurser för att kunna nå dem. Är det korrekt uppfattat?

Anf. 49 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Det står i den uppgörelse som presenterades för någon vecka sedan att vi avser att förstärka i budgeten 2018, att vi avser att öka den militära förmågan och att vi avser att fullfölja förvarsöverenskomsten. Däremot har vi inte gått i god för det tilläggsbelopp på 6 ½ miljard som Förvarsmakten har krävt. Det får vi återkomma till när vi har gjort alla de analyser som är nödvändiga.

Skolbarns tillgång till utemiljöer

Anf. 50 JONAS ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till utbildningsminister Gustav Fridolin. Min fråga berör en undersökning som man har gjort i min hemkommun. Vi har ungefär 8 000 barn som går i förskolan. Man har studerat hur deras utemiljöer ser ut. Vi vet att barns tillgång till utemiljöer är oerhört viktig ur ett hälsoperspektiv.

Man kunde konstatera att det var väldigt stora skillnader mellan de olika förskolornas kvaliteter. Merparten av förskoleavdelningarna fick långt ifrån höga betyg. Jag kan tänka mig att det här är en bild som delas av flera kommuner över hela landet och att det är samma problematik när det gäller tillgången till kreativa och stimulerande utemiljöer även för grundskoleelever.

Jag undrar hur utbildningsministern ser på bristerna i hälsofrämjande utemiljöer för barn och unga och om regeringen jobbar med att förbättra dem.

Anf. 51 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack, Jonas Eriksson, för frågan!

Att ha en stimulerande och bra utemiljö är viktigt framför allt för de yngsta barnen i förskolan och grundskolan men även för de äldre barnen när vi nu ska jobba för att alla barn ska röra sig varje dag, vilket vi vet är

viktigt för lärandet. Det är också sant att det ser väldigt olika ut på skolgårdarna runt om i landet.

Det beror på när skolorna är byggda. De krav som i dag finns i plan- och bygglagen för hur man ska planera skolgårdar fanns inte när alla skolor som används i dag byggdes. Det beror också på vilka möjligheter man har att planera i kommuner, vilket område som finns, vilka grönytor som finns och hur man kan planera där.

Det är av det skälet som vi har pengar i statens budget som kommuner kan använda både för att rusta upp innemiljöer och för att rusta upp och bygga pedagogiska utemiljöer. I den mån inte hela skolsystemet ryms när man gör en ansökan är det såklart ett bidrag till den stora upprustning som behöver göras av skol- och förskolemiljöer.

Åtgärder för ett längre arbetsliv

Anf. 52 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Min fråga riktar sig till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll.

I dag lämnar vi arbetslivet när vi är i snitt 64 år. Men en del gör det betydligt tidigare för att de inte orkar arbeta längre. Det påverkar deras pension negativt eftersom systemet är uppbyggt så att ju fler år vi arbetar, desto bättre blir pensionen.

Min fråga till socialförsäkringsministern är vad regeringen i dagsläget gör för att fler ska orka arbeta längre. I utredningsbetänkandet *Åtgärder för ett längre arbetsliv* lyftes flera saker fram som behövde göras: bättre arbetsmiljö, åtgärder mot åldersdiskriminering och utbildning.

Anf. 53 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Barbro Westerholm, för en mycket angelägen fråga!

Regeringen gör väldigt mycket för att framför allt skapa en bättre situation på arbetsmarknaden och i arbetsmiljön för kvinnor. Det är kvinnor som vi ser är överrepresenterade i den grupp som lämnar arbetsmarknaden i förtid.

Vi vet att vi i dag har ganska stora brister inte minst inom arbetsmiljön i den offentliga sektorn och i de kvinnodominerade delarna. Regeringen har lagt fram ett helt åtgärds paket för friskare arbetsplatser och en lägre sjukfrånvaro.

I den ingår åtgärder som handlar om att arbeta mer förebyggande och ha ett bättre stöd för en arbetsplatsnära rehabilitering. Det finns till exempel en föreskrift för organisatorisk och social arbetsmiljö då det många gånger är de delarna som är särskilt akuta inom de arbetsmiljöer som är mest utsatta.

Anf. 54 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Anledningen till att jag lyfte fram frågan är att det är olika sektorer i samhället som måste samverka här. Det handlar om att få utbildning och fortbildning och att kunna få studiebidrag när man är mitt i livet och har familjeförsörjning och sådant att tänka på. Då kan det annars vara svårt att få råd till utbildning. Därför är det viktigt att de olika sektorerna

samarbetar, och inte minst att företagshälsovården riktigt kommer igång i denna fråga.

Anf. 55 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag kan inte annat än att hålla med. Detta är en angelägen fråga. I de avsiktsförklaringar som arbetsmarknadens parter har tecknat för att åstadkomma möjligheter till ett längre arbetsliv lyfter man särskilt upp frågan om arbetsmiljö, som jag nämnde tidigare. Där gör vi ett gediget arbete i dag.

Det handlar också om vikten av att politiken tar hand om möjligheten att ställa om under arbetslivet. Vi vet i dag att man byter yrke och karriär och att man slits ut av olika skäl på jobbet.

Överlåtelse av föräldrapenningdagar till närstående

Anf. 56 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Min fråga går till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll.

Vi i Kristdemokraterna vill att man ska kunna överlåta föräldrapenningdagar till närstående. Om föräldrarna inte har möjlighet ska alltså mor-mor, morfar, något syskon eller annan närstående ha möjlighet att träda in. Ett exempel är ensamstående, där detta behov kan uppstå. Det finns i dag en mycket begränsad möjlighet, och vi i Kristdemokraterna vill utöka den.

Vad säger ministern om en mer flexibel föräldraförsäkring på detta område?

Anf. 57 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Roland Utbult! Det finns många saker som är angelägna att göra inom ramen för vår föräldraförsäkring. Den behöver moderniseras. Därför har regeringen tillsatt en utredning som just nu håller på att arbeta med att ta fram ett förslag på en ny och modern föräldraförsäkring.

Jag kan glädja riksdagsledamoten med att en viktig fråga i utredningen bland annat är möjligheten för till exempel stjärnfamiljer att vara delaktiga i och ta del av föräldraförsäkringen. Vart femte barn växer i dag upp i en annan familjekonstellation än en traditionell kärnfamilj. Då behöver vi också ha en föräldraförsäkring som kan svara upp mot detta behov.

Jag ser fram emot att komma tillbaka med förslag i höst om hur detta skulle kunna se ut.

Anf. 58 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Jag måste säga att det låter positivt att stjärnfamiljerna – även ensamstående då, tror jag att det blir – ska kunna få denna möjlighet.

Jag skulle ändå vilja fråga ministern om man kan gå ännu längre, alltså utanför hushållet, och låta den som är närstående – vem det nu än kan vara – få denna möjlighet?

Herr talman! Jag kommer inte att föregå utredningens möjliga förslag. Men tanken är som sagt att man ska kunna ta höjd för att fler människor än tidigare i dag är närvarande och delaktiga i ett barns liv. Det behöver också finnas förutsättningar i föräldraförsäkringen för detta.

Ett grundläggande problem är att vi alltfjämt delar så ojämnt på föräldraförsäkringen och att det de facto är just mammor som tar ut 75 procent av dagarna.

Kommunala medel till friskolor

Anf. 60 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! Som många av oss här känner till har vi sedan ett par decennier tillbaka ett utbildningssystem som är riggat för stora företag som vill komma in enbart för att göra vinst på våra skattepengar.

Trots att vi har fantastiska lärare och ideella skolaktörer såsom kooperativ och stiftelseägda skolor som gör ett riktigt bra jobb blir detta ett svårt system att arbeta i. Det gäller speciellt när vi ser att barn mer än någonsin bokstavligen läggs ut på börsen när olika slags företag och riskkapitalbolag registreras och börsnoteras.

Som om det inte vore nog har vi i dag ett system där kommuner som går back, det vill säga gör minusresultat i sin skolbudget, måste betala extra pengar till friskolorna. Men det motsatta gäller inte. Om kommunen i dag gör ett plusresultat, det vill säga inte gör av med alla sina pengar, är inte friskolorna skyldiga att ge några pengar.

Min fråga till Gustav Fridolin är: Vad tycker utbildningsministern om detta?

Anf. 61 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack, Daniel Riazat, för frågan! Det enkla svaret är att Skolkostnadsutredningen just nu är ute på remiss, bland annat till ett stort antal kommuner och SKL. Jag förutsätter att just denna typ av problem kommer att komma in i remissrundan. Då kommer vi att kunna se vad som kan förändras i resurstilldelningen till skolor för att man ska kunna ha en resurstilldelning som är rättvis och så pass brett respekterad att den inte så ofta som i dag avgörs i domstolsutslag. Detta skapar en stor osäkerhet för elever, lärare och alla aktiva i skolvärlden.

På det principiella planet har nog inte Daniel och jag exakt samma argument. Men vi delar slutsatsen och åsikten att de som driver skola i Sverige ska kunna lova välfärden, oss, att de skattepengar som går in i verksamheten också ska komma fram till eleverna och inte delas ut i vinst.

Anf. 62 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! Tack, Gustav Fridolin, för svaret! Om jag inte minns fel hade vi en liknande diskussion för ungefär ett år sedan. Då lät det inte riktigt som att du ville vänta på en utredning, Gustav Fridolin. Då lät det som att du tyckte att det var ett okej system att kommunerna betalar extra pengar till friskolor på grund av att man har gjort minusresultat.

Jag respekterar att ni vill vänta på utredningen, men jag kan säga att Vänsterpartiet inte kommer att vänta. Därför kommer vi också att motivera om detta runt om i landet – för att helt enkelt se till att pröva det. Vi tycker inte att det är ett rättvist system som det ser ut i dag.

Anf. 63 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! När vi möttes i interpellationsdebatten beskrev jag det regelverk som finns i dag och som ger ganska stort utrymme till kommunerna att säkerställa att skolor betraktas som enskilda enheter och har en enhetsredovisning. Det är också den rekommendation som SKL ger för att man ska undvika den typ av problematik som du lyfter fram i din interpellation och även nu.

Det är alldeles utmärkt om Vänsterpartiet och andra partier driver på i kommunerna för att man ska följa den typ av redovisning som SKL rekommenderar. Det skulle göra att man undvek en del av problemen.

Utredning om Sveriges militära samarbete med Finland

Anf. 64 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! Min fråga riktar sig till försvarsministern. Jag tänker på vårt militära samarbete med våra vänner österut, Finland, och hur det ser ut i dag.

Hur ser nuläget ut? Till och med jag som försvarspolitiker har svårt att hänga med i alla turer. Vi har fått höra i dag att det kommer en utredning om det rättsliga samarbetet, vilket vi välkomnar. Då står vi alltså och jobbar tillsammans bortom fredstida förhållanden.

Det är därför intressant att få lite mer kött på benen. Vad kommer utredningen att innebära för vår del, och vad kommer vi att få reda på när vi tittar på detta? Jag antar att det här också ger utökade befogenheter, och jag skulle gärna vilja se vad det skulle kunna vara och vem som i så fall fattar beslut om utökade befogenheter. Jag hoppas få svar på detta.

Anf. 65 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Frågan är omfattande, och tiden är begränsad.

När det gäller utredningen handlar det om att analysera hur man på ett skyndsamt sätt med riksdagen ska kunna fatta de beslut som krävs i samband med att ge och ta emot hjälp. Det handlar också om att titta på om regeringen under fredstida förhållanden vid enskilda händelser som kränkningar eller övervakningsuppdrag kan bemyndigas att fatta denna typ av beslut. Det handlar även om hur man inom ramen för utökade beslutsbefogenheter för regeringen kan säkerställa riksdagens roll i sammanhanget.

Det är denna typ av balanspunkter det handlar om. Det är resultatet av att vi har ett djupgående samarbete med Finland som sträcker sig i en planering också bortom fredstida förhållanden.

Anf. 66 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! Då hoppas jag att försvarsministern också kan utveckla lite mer på kort tid om att det kan finnas skillnader mellan att ge och att ta emot hjälp. Kan det ligga på olika beslutsfattare? Det skulle jag gärna vilja veta.

Anf. 67 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Detta handlar ytterst om att överväga vilka befogenheter som är nödvändiga för att finska militära styrkor som befinner sig i Sverige enligt en svensk begäran om stöd ska kunna ge ett ändamålsenligt stöd, och tvärtom. Det handlar om vem som beslutar om väpnad styrka utomlands för att bistå Finland, om hur man tar emot militärt stöd från Finland och om balansen mellan regering och riksdag. Det är den typen av frågor som nu ska utredas och som vi därmed kommer att få svar på.

Prot. 2016/17:85

23 mars

Frågestund

Bemanningen vid särskilda boenden

Anf. 68 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Åsa Regnér.

Bemanningen nattetid vid särskilda boenden har kritiserats under flera år. Förra året gjorde regeringen en ändring i socialtjänstförordningen, och kravet skärptes på att äldre ska ha rätt till hjälp utan dröjsmål, även mitt i natten.

Enligt IVO har man inte sett någon större skillnad efter regeringsbeslutet, utan bristerna är desamma på vissa äldreboenden, när man har låg bemanning. IVO har det senaste året handlagt ett fyrtiotal anmälningar om bristande nattbemanning. Anmälningarna gäller både kommuner och privata vårdbolag, och IVO har krävt förbättringar av ett trettiotal vårdgivare.

Många experter varnar också för att den nya förordningen är tandlös, eftersom det fortfarande är upp till varje boende att besluta om bemanning. I en intervju i *Ekot* säger statsrådet att hon är arg och ska sätta ned foten och ta tag i frågan. Hur är det tänkt att statsrådet ska ta tag i frågan?

Anf. 69 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Regeringen har förstärkt äldreomsorgen, som är en mycket viktig fråga, med 2 miljarder per år till bemanning. Vi har också löst frågan om nattbemanning på äldreboenden och särskilda boenden, som man tidigare inte lyckats lösa. Det är jag glad för.

Uppföljningen gjordes ganska tidigt, men jag tog den verkligen på allvar och sa också att det inte är fritt valt arbete att följa förordningen. Det är väldigt viktigt att man skyndsamt kommer till äldre som behöver hjälp, också på nätterna, och att man bemannar för detta.

Jag gjorde det jag sa att jag skulle göra: Jag talade omedelbart med Sveriges Kommuner och Landsting om frågan för att se till att man lever upp till förordningens bestämmelser. Vi kommer att följa upp detta igen.

Anf. 70 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Herr talman! Regeringens förslag innebär att personal inte behöver finnas på plats på boendet utan endast tillgänglig i någon form. Vi sverigedemokrater anser att de äldre ska ha bemanning dygnet runt. Om regeringen menar allvar med att de äldre ska känna sig trygga på äldreboenden, varför vill man då inte satsa på en trygg nattbemanning?

Anf. 71 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Det vill vi. Därför fick vi också till den här förordningen, vilket man inte hade lyckats med innan. Det ska finnas personal som

skyndsamt kan bistå äldre när de behöver det, även på nätterna. Vi har avsatt medel, 2 miljarder per år – den enskilt största satsningen på personal till äldreomsorgen. Jag kommer att följa detta mycket noga.

Sveriges militära samarbete med Nato

Anf. 72 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Min fråga riktar sig till försvarsministern, som alldeles nyss var inne på det faktum att regeringen i dag antagit direktiv för en utredning som ska ge förslag till en mekanism som innebär att Sverige skyndsamt kan påkalla hjälp. Försvarsministern har valt att exemplifiera med Finland.

Min fråga till försvarsministern handlar om att jag antar att dessa direktiv, som ÖB skulle ha uttryckt saken, är generiska och därmed kommer att rendera i förslag som också innebär att Sverige till exempel kan få hjälp från Nato, en organisation med vilken vi ju har ett värdlandsavtal.

Anf. 73 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Sanningen är att Widman ställer denna fråga fast han redan vet svaret. Regelverk och lagstiftning blir ju generella, men detta är alltså orsakat av och inriktat på samarbetet med Finland. Det är ur detta allt uppkommer, och Finland är vår närmaste partner, vilket Widman också känner till.

När det gäller Nato och värdlandsavtalet existerar det redan. Det är beslutat och klart. Vi kommer att öva värdlandsstöd under övningen Aurora, som kommer att hållas i september.

Det är inte konstigt att Sverige övar tillsammans med länder som är Natomedlemmar. Det har vi gjort under lång tid, och det kommer vi att fortsätta göra. I den strategin ingår att bygga ett säkerhetsnätverk runt Sverige.

Anf. 74 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Jag vet ju svaret på frågan, men jag tycker att det är viktigt att den ställs också inför svenska folket. Det är alldeles riktigt att vi har ett värdlandsavtal med Nato, men det behöver naturligtvis också mekaniseras genom att vi på olika sätt politiskt fattar beslut om att begära hjälp just från Nato.

Jag känner, herr talman, att försvarsministern inte är riktigt tydlig. Min fråga var väldigt rak och digital: ja eller nej. Kommer förslagen som vi nu kan vänta oss också att kunna användas när vi begär hjälp av Nato?

Anf. 75 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Nu har jag gett ett svar på denna fråga som Allan Widman också har uppfattat: Lagstiftning och regelförändringar – hur de nu kommer att se ut och utan att jag föregår utredningens slutresultat – kommer förmodligen att vara generella. Det är så sådant här fungerar. Detta sa jag redan i mitt första inlägg, vilket jag vill påminna Allan Widman om.

Allan Widman vet exakt vad detta handlar om. Det utgår från den förra Försvarsberedningen och inriktningsbeslutet och är en logisk konsekvens av det.

Anf. 76 KERSTIN NILSSON (S):

Herr talman! Jag har två frågor till vår socialförsäkringsminister. Arbetsgivarna har en skyldighet att arbeta för en god och förebyggande arbetsmiljö, men trots detta uppstår då och då rehabiliteringsbehov.

Ministern har nu presenterat ett förslag om förstärkt rehabilitering. Vad går detta förslag ut på i form av konkreta åtgärder?

Frågestund

Anf. 77 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Kerstin, för en otroligt viktig fråga! Vi ser nu hur sjuktalen sedan 2010 har ökat väldigt mycket. Det senaste året har vi genom regeringens försorg faktiskt lyckats se till att denna ökning har avmattats. Men vi ser att det alltså brister när det gäller insatser tidigt i ett sjukfall och att människor kan gå sjukskrivna länge innan de får en plan för rehabilitering.

Det förslag som regeringen nu lägger fram och som har varit efterfrågat blir ett sätt att tydliggöra arbetsgivarens ansvar med koppling till arbetsmiljölagen för att en rehabiliteringsplan skyndsamt ska tas fram i början av ett sjukfall. I detta fall säger vi att det inom 30 dagar ska finnas en planering för den enskilde.

Anf. 78 KERSTIN NILSSON (S):

Herr talman! Tack, ministern! Hur kommer då arbetsgivarna att få stöd för att kunna klara dessa arbetsuppgifter?

Anf. 79 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Det är otroligt viktigt, och därför kommer vi också att utöka stödet till arbetsgivare. Det arbetsplatsnära stödet kommer att göra det möjligt att få 10 000 kronor per medarbetare och år för expertinsatser för att stötta så att rehabiliteringsplanerna kommer på plats och insatser görs. Varje enskild liten arbetsgivare ska inte behöva vara rehabiliteringsexpert.

Lärlönelyftet och lärarbristen

Anf. 80 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Jag har en fråga som riktar sig till utbildningsminister Gustav Fridolin. En av de största utmaningar vi har i skolan är lärarbristen. Vi kristdemokrater har många förslag för att komma till rätta med denna utveckling, till exempel att tillåta fjärrundervisning i fler ämnen och att låta fler akademiker få ta del av kompletterande pedagogisk utbildning.

Men i stället för att lägga fram förslag på detta område har regeringen spätt på flykten från läraryrket genom att på ett oansvarigt sätt implementera det så kallade Lärlönelyftet. I gårdagens Svenska Dagbladet kunde vi läsa: "Fick inte lärlönelyftet – då sade Mattias upp sig", "Lärlönelyftet blev en mardröm" och "Lärarna i uppror efter lönelyft".

Ett redan stort problem förvärras alltså av denna reform. Min fråga till utbildningsministern blir: Känner regeringen något ansvar för hur Lärlönelyftet ytterligare spär på lärarbristen?

Anf. 81 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Annika Eclunds verklighetsbeskrivning stämmer inte. I går kom statistik som visar att 16 500 nya lärare har anställts i svensk skola. Det totala antalet behöriga lärare ökar; det visar Skolverkets statistik. Däremot sjunker andelen – andel och antal är som ni vet två olika saker – därför att man anställer så många andra på grund av den lärarbrist vi har, men också för att man vill avlasta de befintliga lärarna så att lärare får vara lärare.

Statistiken som kom i går visar dock tydligt att det blir fler lärare i svensk skola, både fler behöriga och fler totalt sett. Det blir det eftersom regeringen investerar i skolan. Vi investerar i fler anställda, och vi investerar i högre lärarlöner.

Jag tänker inte be om ursäkt för att staten tillför 3 miljarder för att 65 000 lärare ska få högre löner. Det var nödvändigt. Det får inte vara så att det enda sättet för lärare att få högre lön är att byta arbetsgivare.

Anf. 82 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Tack för svaret, utbildningsministern!

Naturligtvis är varken lärare eller vi politiker emot att lärare ska ha högre löner. Tvärtom – det är mycket nödvändigt.

Problemet är att regeringen har implementerat den här mycket viktiga reformen på ett oansvarigt sätt. Det har resulterat i osämja ute på skolorna; lärare blir sjukskrivna och säger upp sig. I gårdagens Svenska Dagbladet läxade regeringen dessutom upp kommunerna när det gäller lärarlönerna.

Hade det inte varit bättre om regeringen hade styrt upp detta från början?

Anf. 83 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Lärarlönelyftet är ett system som – till skillnad från karriärtjänsterna – först förhandlades fram mellan arbetsmarknadens parter. De kriterier som gäller för Lärarlönelyftet är framtagna av arbetsgivare och fack.

Jag kan inte försvara exakt hur det har implementerats på varje skola. Det finns beslut som jag, om jag skulle sätta mig in i dem, skulle ha svårt att förstå. Så är det alltid med den här typen av arbetsgivarbeslut.

Det här sätter verkligen ljuset på de problem som finns i lönebildningen i svensk skola.

Utbildning om våld i nära relationer

Anf. 84 SULTAN KAYHAN (S):

Herr talman! Jag har en fråga till minister Åsa Regnér.

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är allvarliga samhällsproblem. Därför är regeringens förslag om att ett obligatoriskt moment om detta ska införas på vissa utbildningar efterlängtat. Kunskap är en viktig grundförutsättning för att personer som möter våldsutsatta i sin yrkesroll ska kunna arbeta med frågan.

För att regeringens förslag ska bli effektivt krävs dock även andra förutsättningar. Det handlar om tydliga rutiner, konkreta arbetsmetoder

och styrning på arbetsplatserna för att arbetet ska kunna ske rutinmässigt. Det saknas på många arbetsplatser i dag.

Vilka åtgärder kommer regeringen att vidta för att arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer ska ske rutinmässigt i verksamheter där man möter våldsutsatta?

Prot. 2016/17:85
23 mars

Frågestund

Anf. 85 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag vill tacka för den viktiga frågan.

Jag är väldigt glad över att vi nu återinför – så är det nämligen – examensordningar där kunskaper om mäns våld mot kvinnor blir en kompetens på vissa utbildningar. Det gäller jurister, läkare, socionomer med flera. Det är ett viktigt steg. Och det är efterfrågat, både av professionerna som kommer i kontakt med dem som utsatts för våld och av organisationer som företräder kvinnojourer.

Vi gör väldigt mycket. Socialtjänst, polis och rättsväsen har redan i uppdrag och krav på sig att ha hög kunskapsgrad när det gäller det här. Det finns också medel som går till kompetensutveckling av vissa verksamheter. Men vi har också märkt att man måste ha med sig kunskapen från början.

I den strategi, om 900 miljoner, mot mäns våld mot kvinnor som vi har lagt fram trycker vi också mycket på mer kunskap om hur man ska förebygga våldet. Det är något som hittills har fattats.

Anf. 86 SULTAN KAYHAN (S):

Herr talman! Tack för svaret och för ditt stora engagemang, ministern!

Det kan, precis som ministern säger, i vissa fall finnas riktlinjer för detta på vissa arbetsplatser. Men inte ens då är det säkert att frågan om våldsutsatthet ställs rutinmässigt. Det behöver ingå i de ordinarie arbetsuppgifterna. Det åsidosätts många gånger.

Anf. 87 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Man ska prioritera att jobba med de här frågorna. Men alla frågor som handlar om jämställdhet och kanske också om kvinnors och barns vardag har ofta, vill jag påstå, lägre status än andra frågor. Därför måste vi fortsätta med de här uppdragen.

Vi inrättar en jämställdhetsmyndighet för att styra jämställdhetspolitiken mer professionellt.

Dessvärre lyckades man under de förra mandatperioderna inte få ned nivån på våldet. Det måste vi få.

Vi måste ständigt påminna om det här och jobba med det.

Konsekvenserna av Lärarlönelyftet

Anf. 88 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! Min fråga går till utbildningsminister Gustav Fridolin. Den handlar också om Lärarlönelyftet.

Vi får alla kontakt med skolan på olika sätt – via mejlboxen, genom samtal ute på skolorna och via brev och kan då få ta del av följande åsikter: Att tvingas sätta en skarp gräns genom denna grupp – man syftar på lärarna – utan tydliga kriterier än dem som vi fick är mycket ödesdigert. Varför

kunde man inte ha gett oss friheten att använda den totala summan mer flexibelt? Då hade pengarna kunnat fördelas utifrån prestation. Hur ser regeringen egentligen på skollärares uppdrag? Allt det arbete vi gör med att tydliggöra uppdrag och differentiera löner sätts ur spel med detta lärarlönelyft. Resultatet är ett antal fungerande lärare som blir sittande helt utan detta lyft. Hur motiverar vi dem att kämpa vidare? Och hur motiverar vi dem att stanna i yrket?

Vad är statsrådets svar på detta?

Anf. 89 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Vi måste först titta på vad som håller på att hända i svensk skola. Antalet som vill bli lärare har ökat. Sedan 2011 har antalet sökande till lärarutbildningen ökat med 70 procent. Och tre av fyra lärare är beredda att rekommendera yrket till andra. Det är fantastiskt! Sex av tio behöriga och legitimerade lärare som i dag gör andra saker funderar också på att komma tillbaka. Detta händer också i svensk skola. Och en av anledningarna till det är att vi prioriterar lärarna; vi prioriterar lärarnas löner.

Kriterierna som många kritiserar – jag får också höra det – är framtagna av arbetsgivare och fack, precis som det ska vara på svensk arbetsmarknad. För de fall pengarna inte räcker till alla som uppfyller kriterierna är det rimligt att också kommunerna gör sin del i fråga om att värdera upp läraryrket. Det gör också många kommuner, till exempel Botkyrka och Uppsala.

Ja, lärarkollektivet förtjänar högre löner. Det här är en del av det arbetet.

Anf. 90 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! Jag tolkar det som att Gustav Fridolin är nöjd.

Hade det inte varit mycket bättre om regeringen hade satt kriterier som innebar att man kunde använda potten med pengar på ett flexibelt sätt och fördela det i skolorna, utan att lägga över ansvaret på kommunerna att lägga till pengar vid en sådan diskussion?

Det är fantastiskt att fler söker till lärarutbildningen. Men när det nu skapas ett A- och ett B-lag i skolans värld kanske man funderar två gånger innan man gör det.

Anf. 91 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det finns inga A- eller B-lag bland svenska lärare. Däremot är det självklart att jag när jag klev ut som nytexaminerad lärare inte kunde lika mycket som dem som hade jobbat i 20 år; det kan jag fortfarande inte.

En erfaren lärare ska tjäna mer än en nytexaminerad lärare. Det är inte rimligt att nytexaminerade lärare, på grund av lärarbristen, har samma eller högre lön som den erfarna läraren som handleder dem. Vi måste ha system som garanterar att kontinuitet och erfarenhet lönar sig, också i lönekuvertet. Det är grunden för Lärarlönelyftet.

Anf. 92 ANNA VIKSTRÖM (S):

Herr talman! Min fråga går till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll.

Häromdagen stängdes Försäkringskassans Mina sidor ned, då e-tjänsten började sprida personuppgifter till fel personer. Det gick dessutom att utföra ärenden för andra, till exempel andras barn.

Berodde detta på den mänskliga faktorn, vilket myndigheten sa till medierna? Eller finns det en koppling till det som Riksrevisionen fann vid en granskning av myndighetens arbete med informationssäkerhet, nämligen att Försäkringskassan inte lever upp till MSB:s föreskrifter?

Internrevisionen fann också brister i informationssäkerheten, både 2015 och 2016. De allvarligaste incidenterna innebär att Försäkringskassan exponerade information om kunder med skyddade och känsliga personuppgifter för ett stort antal andra kunder. Detta är således inget nytt fenomen.

Hur ser ministern på denna och tidigare händelser och behovet av åtgärder för att förbättra arbetet med informationssäkerhet på Försäkringskassan?

Anf. 93 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack för den viktiga frågan, Anna Vikström!

Det är otroligt bekymmersamt att sådant sker, att uppgifter i Försäkringskassans självbetjäningssystem som inte ska visas där visas.

Jag satte mig givetvis in i det här omedelbart. Försäkringskassan har informerat mig om att felet berodde på en felaktig konfiguration i it-systemen, som går att härleda till den mänskliga faktorn.

Enligt Försäkringskassans interna utredning, som har tittat på händelsen, visades fel uppgifter om färre än tio personer. Det är naturligtvis ändå helt oacceptabelt.

Men det är positivt att myndigheten agerade snabbt, inom 30 minuter, och att man stängde ned självbetjäningstjänsterna. Det är också positivt att dessa rutiner fungerade som avsett. Det är däremot inte samma sak som de brister som Riksrevisionen har pekat på. Det arbetet fortgår.

Assistansmedel till terrorkrigsresor

Anf. 94 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! En rapport som har gjorts på uppdrag av Finansinspektionen om finansiella aktiviteter kopplade till personer i Sverige visar att pengar från Försäkringskassan avsedda för bland annat assistansersättning används för att bekosta terrorkrigsresor.

Det som beskrivs i rapporten är oroande, att delar av skattebetalarnas resurser som är avsedda att hjälpa funktionshindrade används till terrorkrigsresor. I rapporten framkommer det också att det kan finnas ett mörkertal och att dessa resor fortfarande kan förekomma.

Assistansersättning ska användas till att stödja funktionshindrade. Allt annat är oacceptabelt – det har statsrådet och jag diskuterat förut.

Jag vill fråga Åsa Regnér: Vilken analys gör statsrådet av att det förefaller som att assistansersättning har använts för att finansiera terrorresor? Vilka konkreta åtgärder avser statsrådet att nu vidta för att detta inte ska hända igen?

Anf. 95 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack för frågan.

Den här debatten har jag fört här ganska ensam när det gäller förslag om hur man ska komma åt fusk och felanvändning av medlen.

De allra flesta privata aktörer inom assistansersättningen gör ett väldigt bra jobb, men många uppgifter visar att alldeles för stora medel felanvänds. Den här rapporten och Svenska Dagbladets granskning av felanvändning av medel är verkligen alarmerande. Det har jag försökt att ta upp här under ganska lång tid, men jag har varit rätt så ensam om det. Det har inte kommit några förslag varken från er eller andra i oppositionen om hur man ska göra.

Jag har tillsatt en utredning. Jag har infört flera uppdrag i regleringsbrev till olika myndigheter för att komma åt detta. Jag avser att tillsätta en person som särskilt ska titta på bolagens roll. Det kommer en utredning om fusk i välfärden. Jag har satt mig in i alla dessa frågor och kommer att återkomma med en rad förslag. Men Försäkringskassans arbete inriktas framför allt på att säkerställa att medlen går till dem som har rätt till assistans och inte till någon annan.

Barns arbetsmiljö i skolan

Anf. 96 THOMAS STRAND (S):

Herr talman! Jag har en fråga till utbildningsministern.

Nio av tio skolor slarvar med arbetsmiljön, skrev Arbetsmiljöverket i måndags. Man pekar på ohållbar arbetsbelastning, bullriga ljudmiljöer och dålig ventilation. Det kan vi inte vara nöjda med.

Hur ser det ut på våra förskolor och fritidshem? Arbetsmiljölagen gäller inte barn i förskola eller elever i fritidshem.

För sex år sedan beslutade riksdagen om ett tillkännagivande som uppmanade regeringen att återkomma med förslag om hur arbetsmiljön kan förbättras för barn i förskolor och på fritidshem. Detta tillkännagivande bereder regeringen fortfarande. Jag är inte nöjd med att det tar så lång tid.

Min fråga till utbildningsministern är: Vad avser han att göra för att förbättra arbetsmiljön i förskolor, på fritidshem, i grundskolor och i gymnasieskolor?

Anf. 97 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Till att börja med gäller arbetsmiljölagen alla verksamheter där det arbetar personer, också i förskolor och på fritidshem. I förskolan har den viktigaste delen för att säkerställa barnens arbetsmiljö varit arbetet för att få ned barngruppernas storlek. Där har vi sett till att få tillbaka de riktmärken som försvann under den borgerliga regeringen. Vi har gett kommunerna stöd för att de ska kunna minska barngruppernas storlek.

Sedan handlar det om att man måste göra jobbet. Man måste se till att rusta upp de många gamla skollokaler som finns och som ofta byggdes

under miljonprogrammets dagar. Man måste se till att förbättra ventilationen. Man måste anställa fler så att det finns vuxna som kan hjälpa till när en elev har särskilda svårigheter som gör att det blir stökigt för andra i klassen.

Det är just därför som vi prioriterar investeringar bland annat för att anställa fler. Som sagt, i går presenterades siffran 16 500 nyanställningar under det senaste året. Nu prövar Boverket flera hundra ansökningar om att få statliga medel för upprustning av skollokaler.

Prot. 2016/17:85
23 mars

Frågestund

Försäkringskassans rutiner vid utbetalning av assistansersättning

Anf. 98 BENGT ELIASSON (L):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Åsa Regnér.

I höstas bytte Försäkringskassan utbetalningssystem från förskottsutbetalningar till efterskottsbetalningar månadsvis för den som har rätt till personlig assistans. Just nu är det ett mycket bekymmersamt läge för många privata och kooperativa assistansanordnare. Det handlar om att Försäkringskassan inte förmår att betala ut ersättningen i tid. Följden har blivit att det brister i löneutbetalningar. En del har tvingats att ta dyra lån och riskerar att gå i konkurs. I slutändan är det den enskilda brukaren som blir drabbad när assistans uteblir.

Min fråga till statsrådet är: Känner statsrådet till problematiken och vad kommer statsrådet att göra för att säkerställa att våra välfärdssystem fungerar som det är tänkt?

Anf. 99 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag har verkligen försökt att anstränga mig när det gäller debatten om personlig assistans. De 30 miljarderna per år, som den här reformen kostar, ska gå till de personer som har rätt till assistans och som har de behov som gemensamt ska tillgodoses med dessa pengar.

Vi har gjort ett antal förändringar för att se till att medlen inte går till annat än till det som de är avsedda för. Det som du, Bengt Eliasson, tar upp är led i detta arbete.

Nu är det en omställningstid. Jag har nära kontakt med Försäkringskassan som försöker att göra detta så bra som möjligt. Den här förändringen var också känd.

Som jag ser det har en hel del av bolagen på den här marknaden stor lönsamhet och har förmåga att ställa om. Men vi för en dialog för att göra det här så bra som möjligt, men rutinerna behöver bli bättre så att man har koll på att medlen går till det som det var tänkt.

Totalförsvarsplaneringen

Anf. 100 KALLE OLSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till försvarsminister Peter Hultqvist.

Med försvarsbeslutet 2015 följde också att vi i Sverige ska återuppta arbetet med totalförsvarsplanering. Det arbetet gick dessförinnan på sparlåga i ganska många år.

Regeringen har därefter gett ansvariga myndigheter i uppdrag att titta på denna fråga, påbörja ett planeringsarbete och redovisa förutsättningarna för detta.

I ljuset av det försämrade omvärldsläget är det angeläget att vi fortsätter att stärka hela vårt försvar. Regeringen har också nyligen aviserat att man i vårandringsbudgeten avsätter 75 miljoner för att intensifiera arbetet inom ramen för den sammanhållna totalförsvarsplaneringen.

Mot bakgrund av var vi står i dag: Hur ser försvarsministern på det fortsatta arbetet med totalförsvarsplanering?

Anf. 101 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Tack för frågan!

Det som genomförs är utbildningsinsatser på Försvarshögskolan inriktade på personal som arbetar i kommuner, landsting och länsstyrelser. Man deltar i övningsverksamhet tillsammans med Försvarsmakten. Jag har själv besökt en sådan övning som hette Celtic Bear på ledningsregementet.

Inom ramen för Aurora i höst, som jag nämnde tidigare, finns det en totalförsvarsdimension där ett fyrtiotal myndigheter på den civila sidan deltar.

Jag besökte Norrbotten helt nyligen där man har ansvar för att samla norra Sverige, och man jobbar aktivt med totalförsvarsplanering.

Det har pågått och pågår ett arbete. Nu avsätter vi 75 miljoner kronor som ett ekonomiskt första steg i detta sammanhang.

Utökad matematikundervisning

Anf. 102 ERIK BENGTZBOE (M):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Fridolin.

Trots ett stort politiskt fokus har Sverige under decennier tappat i skolresultat. En av de stora och bidragande orsakerna till det är att Sverige har mindre undervisningstid i viktiga skolämnen jämfört med andra länder.

Alliansen utökade undervisningen i bland annat matematik. Riksdagen har också upprepade gånger fattat beslut om att utöka undervisningstiden i bland annat matematik och idrott.

Statsrådet har i tidigare debatter i den här kammaren hänvisat till att när stadiindelningen av grundskolan kommer på plats kommer man att ta tag i detta. Därigenom kommer riksdagens beslut att efterkommas.

Häromdagen presenterade regeringen sin proposition om ny stadiindelning, men det nämns inte ett ord om vare sig matematik eller idrott.

När tänker regeringen agera och möta riksdagens beslut? Inte planerar väl statsrådet att trotsa riksdagens beslut om utökad matematikundervisning?

Anf. 103 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Nej, riksdagens tillkännagivande ska hanteras i enlighet med det regelverk som finns för tillkännagivanden.

Vi har också utökat antalet matematiktimmar, företrädesvis i mellanstadiet. I enlighet med den planering som ursprungligen fanns och som det

fanns en bred politisk majoritet bakom är vår tanke att utöka med ytterligare 100 timmar som tas från elevens val när vi når 2019, alltså när de elever som nu har fått utökad tid börjar i högstadiet.

Vi är också beredda att föra konstruktiva samtal med de borgerliga partierna på det sätt som vi har gjort.

Prot. 2016/17:85
23 mars

Frågestund

Utredning om begränsningar av högskoleprovet

Anf. 104 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Min fråga går också till statsrådet Fridolin.

På åhörarläktaren sitter Jacob Clarin. Han har under veckan gjort sin praktik hos Annicka Engblom. Han är intresserad av skolpolitik och har läst utredningen *Tillträde för nybörjare – ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning*, som föreslår en del förändringar. Det gäller inte minst högskoleprovet, med bland annat ett förslag om en åldersgräns på 19 år och också begränsningar när det gäller hur många gånger man har möjlighet att göra högskoleprovet. Utredningen menar att elever blir omotiverade om man skulle ha möjlighet att skriva högskoleprovet tidigare.

De begränsningar kring högskoleprovet som utredningen föreslår begränsar elevers chanser att komma in på högre utbildning. Tycker utbildningsministern att det är rätt väg att gå?

Anf. 105 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Möjligheten att komma in på högre utbildning ska inte begränsas. Det ska finnas fler möjligheter in på högre utbildning.

Sedan handlar det om att se hur man skapar dessa möjligheter. Under den förra regeringen togs tyvärr ett antal möjligheter bort, till exempel möjligheten att använda den arbetslivserfarenhet och allt det man fått med sig genom att jobba när man sökte in till högre utbildning. Det tycker jag var synd.

Högskoleprovet som det används i dag tycks inte fullt ut, menar utredningen, hjälpa för att få in en breddad rekrytering, och det är därför man föreslår vissa förändringar. Högskoleprovet ska dock vara kvar och kunna användas för att söka in.

Nu skickas utredningen på remiss, så tyvärr tror jag inte att Jacob i dag kan få det där tydliga svaret på frågan om utredningens förslag kommer att genomföras eller inte. Ordningen är ju att vi måste titta på vad remissinstanserna säger, men regeringens ingång är att det ska fortsätta att finnas som i dag och helst fler olika vägar in på högre utbildning.

För mig var högskoleprovet helt avgörande för att kunna komma in på högre utbildning.

Kvotering

Anf. 106 ANNICKA ENGBLOM (M):

Herr talman! Jag är inte bara begåvad med att ha med Jacob den här veckan, utan jag har också Selma och Sophie från årskurs 8 på Musikugglan i Karlskrona. De har funderingar kring kvotering, och därför går min fråga till jämställdhetsminister Åsa Regnér.

Regeringen var tidigare beredd att lägga fram ett lagförslag om kvotering för att öka antalet kvinnor i privata bolagsstyrelser. Det fanns ingen majoritet för detta i riksdagen, och regeringen drog tillbaka förslaget.

Selma och Sophie har en del funderingar om varför det här, när de själva om några år kommer ut i arbetslivet, skulle vara ett verksamt instrument. De håller nämligen inte med om det. Själva vill de inte bli bedömda utifrån eller inkvoterade på basis av att de är tjejer utan för vilka egenskaper de själva har och för vilken utbildning och kompetens de kan erbjuda på arbetsmarknaden.

Ministern får gärna dela med sig av varför hon är av en helt annan åsikt och vill kvotera in dem mot deras egen vilja.

Anf. 107 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag antar att ni i de här samtalen också har pratat om det faktum att den ordning vi har i dag innebär att män kvoteras in för att de är män. Jag antar att ni också har diskuterat att det i så fall skulle vara bra.

Det är nämligen det som pågår. Det pågår en informell kvotering av män för att de är män, och det tycker jag är dåligt.

Jag tycker inte att kvotering alltid är ett bra instrument. Vi har ingen erfarenhet av lagstiftad kvotering, men det här går för långsamt. Kvinnor har hög utbildning och väldigt god erfarenhet av chefs- och ledarskap, men ändå kommer man inte in i styrelserummen. Jag tycker att det är fel, och man måste agera.

Moderaterna har en historia av att alltid vara emot alla förslag som leder till jämställdhet när de läggs fram. De låter andra ta debatten, och tio år senare säger de att de är för.

Vi måste göra någonting här. Det gäller att ta beslut och ta debatten.
(Applåder)

Jämställdhetsministerns deltagande i FN:s kvinnokommissions möte

Anf. 108 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Jämställdhetsminister Åsa Regnér representerade ju Sverige på den 61:a upplagan av FN:s kvinnokommission i New York den 13–24 mars. Årets tema var *Women's economic empowerment in the changing world of work*.

Min fråga är: Vad lyfte ministern fram, och vilka prioriteringar hade Sverige på det här mötet?

Anf. 109 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack för en extremt angelägen fråga! Vi lever ju i en tid när kvinnors rättigheter blir väldigt attackerade från olika håll och där jämställdhet och till och med kvinnors rätt till egen inkomst och eget arbete ifrågasätts.

Jag lyfte förstås fram de svenska erfarenheterna när det gäller att kvinnor liksom män ska förvärvsarbeta, vilket är grunden för den samhällsmodell vi har. Jag lyfte fram särbeskattning, rätten till abort, barn- och äldreomsorg och socialförsäkringar som är grundade på individen och inte på familjen – allt sådant.

Jag lyfte också upp frågan om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. De frågorna är absolut mest attackerade just nu, och det gäller att stå upp för dem. I Sverige har vi ett parti i den här kammaren som inte är för den svenska abortlagstiftningen och som ifrågasätter kvinnors rätt till sin egen kropp. Vi måste motarbeta de förslagen här, och vi måste visa solidaritet med kvinnor i världen på ett globalt plan. Därför lyfte jag detta.

Prot. 2016/17:85
23 mars

Frågestund

Regeringens skattepolitik

Anf. 110 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Jag har en fråga till utbildningsministern om skatter.

Dagens eko ägnade hela sin lunchsändning åt några kommande miljarder i statsbudgeten – 200 kronor per månad i lägre skatt för en del pensionärer. Gratulerar till gott genomslag!

Samtidigt finns prognoser om att kommunalskatten kan behöva höjas med 1–2 kronor, vilket skulle öka skatten betydligt mer för alla pensionärer än den sänkning som nu föreslås för en del.

Det är bra med skattesänkningar. Dock har Sverige nu Europas i särklass högsta marginalskatter, vilket undergräver vår konkurrenskraft och möjlighet att på sikt betala högre pensioner. Avser regeringen också att snarast sänka Sveriges mycket höga marginalskatter efter de höjningar som man nu aviserat?

Anf. 111 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det är ett väldigt bra beslut som regeringen kan presentera i dag – att vi tar ytterligare ett steg för att sluta den klyfta mellan skatt på lön och skatt på uppskjuten lön, alltså pension, som skapades under den borgerliga regeringen. Det är helt oanständigt att man betalar mer i skatt när man får ut lite mindre pengar som pensionär. Givetvis borde den skatten vara lika. Nu tar vi ett viktigt steg för det som berör många pensionärer, och det är jag stolt över.

När vi tittar framåt ser vi att det finns tydliga behov av att investera i välfärden – skolan, vården, omsorgen – och det är ju just därför vår regering ser till att föra över statliga medel till välfärden så att man ska kunna klara att göra det utan att behöva höja kommunalskatten på det sätt som Staffan Danielsson beskriver.

I detta har vi ett stöd från Centerpartiet. Det är bra. Centerpartiet ser behovet av förstärkningar till den kommunala sektorn. Tyvärr har ni inte med er de andra borgerliga partierna i det.

Åtgärder för ökad trygghet i skolan

Anf. 112 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Otryggheten i vårt land ökar. Var tredje kvinna känner sig otrygg i sitt eget bostadsområde, och den organiserade brottsligheten breder ut sig i våra utanförskapsområden.

Tyvärr omfattar denna otrygghet i allt högre utsträckning även våra skolor. Den rapport från Arbetsmiljöverket som min kollega Thomas Strand nämnde för en stund sedan visar på en rad olika delar, bland annat

att andelen grundskollärare som utsätts för hot och våld är högre än genomsnittet för samtliga yrken.

Det här är ett stort problem som vi blir påmind om allt oftare, och vi ser att pengar inte är hela svaret på problemet. Vi måste göra andra saker för att stärka lärarnas och rektorernas befogenheter och annat.

Vad avser statsrådet Gustav Fridolin att göra för att öka tryggheten i skolorna så att våra elever och lärare får en tryggare arbetsplats?

Anf. 113 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack, Camilla Waltersson Grönvall, för att du lyfter frågan!

Det är väldigt bra att Arbetsmiljöverket har gjort den här rapporten, men det den visar är på många sätt fruktansvärt. Man ska inte behöva vara rädd för att gå till sitt jobb, vare sig som lärare eller elev.

Därför är det viktigt att vi nu anställer fler i svensk skola. Det är klart att för att skapa trygghet och för att till exempel kunna använda skollagens möjligheter till disciplinära åtgärder som innebär att man kan sända ut en elev ur klassrummet, då behöver man veta att det finns andra vuxna på skolan som kan jobba med den eleven.

Man behöver ha en elevhälsa att arbeta med. Man behöver se till att det inte trycks in för många elever i klassen så att man har tid för de elever som finns där. Allt detta kommer tillbaka till att man måste vara tillräckligt många som jobbar i skolan. Därför är jag stolt över att det nu anställs fler i svensk skola. Det är viktigt för att klara trygghetsarbetet.

Men det är såklart inte allt. Det handlar också om att man behöver en tydlig ledning som prioriterar trygghetsfrågorna för både lärare och elever, med ett starkt ansvar på huvudmän och rektorer. Det handlar också om att man behöver ett tydligt samarbete med polisen i förekommande fall.

Stöd till multisjuka barn

Anf. 114 SHADIYE HEYDARI (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Gustav Fridolin.

En mamma har skickat en fråga till mig. Hon skriver så här: Min son är nu akut sjuk i sin bipolära sjukdom, och det är verkligen ett jätteproblem att inte ha tillgång till en övergripande expertklinik eftersom han är multifunktionshindrad med flera svåra NPF-diagnoser. Bipolärmottagningen bryr sig bara om just den bipolära sjukdomen, och det funkar inte när hans svårigheter överlappar varandra.

Mamman har nu tagit kontakt med en privat klinik för att få hjälp, och det kostar henne 1 500 kronor. Det är oacceptabelt att de ska behöva gå till privata kliniker för att få vård och hjälp. Hon känner sig helt desperat och maktlös inför psykiatri och sjukvården. Min fråga till statsrådet är därför: Vad kan vi göra för att hjälpa våra medborgare så att de känner sig trygga i vårt land?

Anf. 115 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack för att du lyfter fram denna fråga, Shadiye Heydari! Jag möter detta ganska ofta från föräldrar till barn som mår dåligt på olika sätt eller har neuropsykiatriska diagnoser. Vi har byggt ett samhälle där

man ska ha som flest olika myndighetskontakter när man är som skörast, vilket såklart inte fungerar för väldigt många. Samhället måste samordna sig för att ge rätt stöd till föräldrar och barn i den här situationen. Det ska inte vara så att barn- och ungdomspsykiatrien säger en sak, skolan säger en annan sak och socialtjänsten – i förekommande fall – säger en tredje sak.

Därför fattade regeringen i förra veckan beslut om ett uppdrag till Socialstyrelsen och Skolverket att tillsammans med SKL pröva hur man bygger samman elevhälsan och vården, framför allt barn- och ungdomspsykiatrien. Det kommer att vara ett viktigt steg, och vi är beredda att göra de lagförändringar som krävs för att detta ska fungera fullt ut.

Anf. 116 TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad. Jag ber att få tacka deltagande ledamöter och statsråd.

§ 11 Riksrevisionens rapport om statliga stöd till innovation och företagande

Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU11

Riksrevisionens rapport om statliga stöd till innovation och företagande (skr. 2016/17:79)
föredrogs.

Anf. 117 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Vi ska nu diskutera Riksrevisionens rapport om statliga stöd till innovation och företagande.

Det är många saker som spelar roll för svenska företags förmåga att växa till sig. Innovationskraften är grunden. Det handlar om innovationskraften hos kreativa, duktiga människor av – det har jag sagt många gånger – kött och blod. Jag undrar just vilka människor som inte består av kött och blod, för övrigt, men det är människor av kött och blod som skapar företagsamheten, inte statliga stöd till innovation och företagsamhet. De kan möjligen bidra till att göra det lättare för kreativa människor att komma fram.

Det behövs också goda näringsvillkor för att detta ska börja blomma, och då fungerar det inte att höja skatter i tid och otid och att inte riktigt veta i vilken ordning man gör det. Man kan försvåra för 3:12-regler, det vill säga att avyttra företag och se till att de inte kan gå vidare i generationer, samtidigt som man signalerar en sänkning av bolagsskatten. Sådana saker måste någonstans hänga ihop.

Herr talman! Den största delen av risktagandet och investeringarna görs i dag av privata aktörer. Därför behöver mer göras för att stärka och uppmuntra det privata risktagandet att investera även utan statlig inblandning. För att främja utveckling, företagande och innovation bör staten undanröja hinder samt agera där marknadsmisslyckanden råder.

Att nya och befintliga företag har kännedom om de statliga stöd till innovation och företagande som existerar är en grundförutsättning för att stöden ska kunna komma fler till del. Här delar vi Riksrevisionens kritik

Prot. 2016/17:85
23 mars

Frågestund

*Riksrevisionens
rapport om statliga
stöd till innovation
och företagande*

om att mer behöver göras för att inkludera och bredda arbetet inom de olika verksamhetsområdena.

En återkommande kritik från såväl Riksrevisionen som Entreprenörskapsutredningen handlar om det bristfälliga underlaget för många av statens instanser på innovations- och entreprenörskapsområdet. Moderaternas utgångspunkt är att en del statligt stöd kan vara befogat men att det samtidigt måste ges med stor hänsyn till skattebetalarnas pengar. Därför anser vi att en översyn av innovationssystemet är nödvändig. Stora summor av offentliga medel spenderas varje år på alla nivåer.

Herr talman! Därför anser vi att det bör skapas förutsättningar för en bättre överblick över stöden till näringslivet och deras effekter. Vi instämmer med det som sägs i Riksrevisionens rapport om att det bör tillses att alla stödgivande myndigheter ska formulera mål för sina program. Målen ska vara tydligt definierade, avgränsade och uppföljbara.

Stödgivande myndigheter ska också planera utvärderingar och program redan i samband med att planerna för programmen införs. Vidare anser vi att en fortlöpande oberoende effektutvärdering av statliga stöd till innovation och företagande ska vara normen för de stödgivande myndigheterna.

Med detta ber jag att få yrka bifall till reservationen.

Anf. 118 PETER HELANDER (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till den alliansgemensamma reservationen i betänkandet.

Det är företag i Sverige som skapar förutsättningar för att vi ska kunna ha en bra välfärd i vårt land. Därför behöver företag ges bra villkor, och entreprenörer måste kunna få en bra utdelning på de pengar de satsar och det arbete de utför. Vi vet att små och medelstora företag ligger bakom fyra av fem jobb som skapas i Sverige, och därför finns det förstås ett intresse från statens sida att stödja innovativa företag som vill forska och utveckla och skapa olika tillväxtprojekt.

Betänkandet vi nu debatterar heter *Riksrevisionens rapport om statliga stöd till innovation och företagande*. Rapporten innehåller en del intressant läsning, men den väcker också en hel del frågor. Riksrevisionen har granskat tre statliga myndigheter som ger företagsstöd, nämligen Vinnova, Energimyndigheten och Tillväxtverket. Dessa tre myndigheter är de som betalar ut mest stöd till små och medelstora företag.

Riksrevisionen har i sin granskning ställt fyra revisionsfrågor:

1. Har myndigheterna tydliga och uppföljbara mål för sina program?
2. Hur fungerar myndigheternas processer vad gäller tilldelning av stöd?
3. Ger stöden några mätbara effekter?
4. Har regeringen överblick över stöden?

Vad säger då rapporten? Ja, när det gäller tydliga mål i myndigheternas program påpekar Riksrevisionen att myndigheterna har varierande kvalitet och brister i sina målformuleringar. Man har för många mål på olika nivåer, och alla mål är dessutom tolkbara. Det gör det förstås svårt att mäta målfyllnaden.

Herr talman! Vad säger Riksrevisionen om myndigheternas processer för att bedöma vilka projekt som ska få stöd eller inte? Här är man också mycket kritisk. De tre myndigheter som undersökts har alla olika processer för att bestämma vem som ska få stöd och vem som inte ska få stöd. Att myndigheter som delar ut stöd till innovativa företag inte har liknande processer för sin bedömning riskerar förstås att undergräva förtroendet för myndigheterna eftersom man kan komma fram till olika slutsatser beroende på vilken process en myndighet har.

När man har granskat om stöden haft någon mätbar effekt kommer Riksrevisionen med den uppseendeväckande analysen att stöden, som har till syfte att skapa tillväxt, inte har kunnat verifieras i effektutvärderingarna. Detta är information som regeringen och myndigheterna måste ta på största allvar. Ska vi betala ut stöd till innovation och företagande måste vi kunna visa att stöden har effekt, för varför ska vi annars betala ut dem?

Den sista frågan Riksrevisionen tittade på var om regeringen har en överblick över stöden. Riksrevisionen skriver att regeringen saknar överblick, att det saknas en samlad och övergripande bild av stödssystemens funktionssätt och att data som används för att följa upp och utvärdera stöden brister i både omfattning och kvalitet. Det är ganska tuffa ord.

Riksrevisionen lämnar i sin rapport förslag till både regering och myndigheter om hur man bör agera för att åtgärda den kritik som lämnats. Regeringen menar att man delvis instämmer i Riksrevisionens problembeskrivning och att den samlade överblicken över statens stöd till innovation och företagande, samt deras effekter, behöver förbättras.

Om regeringen och myndigheterna nu tänker åtgärda de problem som Riksrevisionen tar upp måste de kunna hålla flera bollar i luften samtidigt. De förändringar som behöver göras får inte skapa ännu fler regler och göra den redan komplicerade ansökningsprocessen ännu mer byråkratisk.

Herr talman! I vår alliansmotion när det gäller detta betänkande menar vi att en grundförutsättning för att de statliga stöden ska göra nytta är att företagen har kännedom om att de existerar, precis som Hans Rothenberg tog upp. Riksrevisionen delar också vår syn att mer måste göras för att inkludera och bredda detta arbete. Det handlar om att göra stöden kända.

Vi i Alliansen vill i vår motion skapa en bättre överblick över de stöd som näringslivet kan ta del av. Vi vill också ha tydligare målformuleringar för både planering och utvärdering för att kunna följa upp stöden och kunna prioritera bland stöden för att få ut bästa effekt. Vi anser att myndigheterna redan när de planerar ett program också ska planera för en utvärdering av programmet.

Slutligen skriver vi att en oberoende effektutvärdering av statliga stöd till innovation och företagande bör vara normen för stödgivande myndigheter.

Jag hoppas verkligen att regeringen och stödgivande myndigheter tar till sig av kritiken och skapar uppföljbara mål, att myndigheterna skaffar sig likartade ansökningsprocesser, att vi får en möjlighet att se om stöden verkligen ger en mätbar effekt och att regeringen skaffar sig den överblick över stöden som behövs för att kunna styra statliga stöd på ett effektivt sätt som ger maximal nytta.

Med de orden tackar jag för mig, herr talman.
(Applåder)

Anf. 119 SAID ABDU (L):

Herr talman! Med risk för att det kan bli lite upprepningar kommer jag ändå att redogöra för Liberalernas hållning och för den här reservationen.

Herr talman! Riksrevisionen har granskat statliga stöd till innovation och företagande och funnit det som vi länge har påpekat: att det i grunden är oklart om statligt stöd till företag bidrar till ökad tillväxt och är samhällsekonomiskt lönsamt. Vi välkomnar rapporten.

Vi liberaler tycker att det ska vara enkelt, givande och lönsamt att driva företag. För oss är företagandet både ett uttryck för individens möjlighet att förverkliga sina drömmar och en grundförutsättning för vårt gemensamma samhällsbygge. Det är genom företagens möjlighet att växa som jobb skapas. Fler växande företag betyder fler livschanser för individer. Det betyder ett minskat utanförskap. I förlängningen betyder det ökade skatteintäkter, som är det som finansierar vår gemensamma välfärd.

Företag ska skapas och drivas av människor. Precis som Hans Rothenberg sa handlar det om människor av kött och blod. Det är människor som vågar ta risker och som vågar förverkliga sina drömmar. Det bästa stöd som staten kan ge till innovation och företagande är att ta ett steg tillbaka och låta marknaden fungera i just den form som fungerar allra bäst. Konstgjord andning och statliga interventioner riskerar att snedvrider konkurrensen och göra fallet desto djupare när väl kraschen kommer. Vi såg det under slutet av 1900-talet i varvsindustrin, i textilindustrin och i andra sektorer som inte stod förberedda när globaliseringen svepte över vårt land.

Lejonparten av företagens finansiering sköts på ett fullgott sätt på den fria marknaden. Det statliga riskkapitalet är här en marknadsekonomisk anomali, som i vissa fall kan vara behövlig men långt ifrån eftersträfvärd. Det statliga stödet fyller en funktion där marknaden på ett eller annat sätt inte fungerar eller där glesbygd och geografiska utmaningar försvårar företagens kapitalförsörjning. Det finns dock inget egenvärde i att ha ett så omfattande statligt stödsystem och statligt riskkapital som vi har i dag. De statliga utgifterna på detta område skulle exempelvis kunna omformas så att de omfattar investeringsavdrag för entreprenörer så att de själva kan satsa på sina idéer och andra entreprenörers idéer.

När dessa satsningar görs måste de följas upp noga, vilket Riksrevisionens rapport har visat. Regeringen har inte fullgjort sitt ansvar att följa upp arbetet. Kanske tror man ibland i politiken att det räcker med en intention eller med plakatpolitik eller liknande för att vända en viss trend. Men den så kallade intentionen eller satsningen kan ibland bli själva syftet med politiken, vilket inte är hållbart på lång sikt. Det skapar bara kulisser och inga hållbara och livskraftiga bolag.

I alliansreservationen, som mina kollegor har redogjort för tidigare, reserverar vi oss när det gäller den här rapporten. Jag nöjer mig med det.

Anf. 120 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! En rapport från Riksrevisionen kanske man inte tycker är så oerhört upphetsande alla gånger. Men den är desto viktigare, skulle jag vilja säga. I rapporten om statliga stöd till innovation och företagande handlar det nämligen om ungefär 27 miljarder kronor. 27 miljarder kronor är inte föraktliga pengar. Man skulle kunna tänka sig nästan tio kommuner av min hemstad Trollhättans storlek för de pengarna.

Riksrevisionen har i och för sig bara tittat på fyra myndigheter. Det är Vinnova, Energimyndigheten, Tillväxtverket och Tillväxtanalys. Man har intervjuat tjänstemän på Miljö- och energidepartementet, Finansdepartementet och Näringsdepartementet. Och man har gjort en fältstudie eller en liten observation när det gäller ett av Vinnovas program. Man har då kommit fram till vissa slutsatser. Jag ska återkomma till dem. Men vi kan redan nu konstatera att man inte har pratat med dem som har haft eller borde ha haft nytta av de pengar som delats ut.

Vad man säger är att det saknas användbara data som gör att stöden går att följa upp på ett ändamålsenligt sätt. De stöd som Riksrevisionen har riktat in sig på handlar om att skapa tillväxt. Men vad ska man säga när det finns så lite uppföljning för att se om det faktiskt har blivit så? Riksrevisionen konstaterar att det trots denna brist kan vara så att stöden skapar viss nytta. Men för att öka tilltron till systemet och styra insatserna dit där de gör mest nytta anser man att vissa åtgärder ska vidtas.

Då vill jag komma in på det faktum att vi har ett enormt stort innovationssystem i detta land. Det är företagsrådgivare. Det är flera olika typer av organisationer som riktar in sig på olika företagsformer. Vi har branschorganisationer som jobbar med utveckling av företagande. Vi har inkubatorer. Vi har forskningsparker och diverse annat. Detta stöds inte bara av dessa 27 miljarder i statliga pengar. Det handlar också om lokala medel från kommunerna, om regionala medel från landsting och regioner och inte minst om privat kapital från företag och andra investerare.

När vi pratar om hela innovationssystemet och hur man ska stödja detta vill jag verkligen vara bland de första att säga: Det är klart att det måste finnas system som gör att man kan följa upp detta, var pengarna läggs och hur de bäst kommer till nytta.

Det mest intressanta är någonting som vi tog upp i den tidigare debatten, som handlade om näringspolitik. Där tog vi upp frågan om Regelrådet, som ska titta på lagförslag och se om det blir bra eller dåliga konsekvenser för företagen. Även här hade det varit lämpligt. När man inför olika regler och stöd som ska gynna inte minst nystartade företag är det desto viktigare att koppla dem till den typen av frågor. Om man har kommit igång med en verksamhet och vill söka något stöd är det faktiskt svårare än om det är ett nystartat företag som behöver få ett utvecklingskapital av något slag. Här finns en mängd saker att göra.

Jag tror att det är viktigt att vi gemensamt, oavsett parti, siktar på att hitta ett system ganska snart. Vi måste se om alla aktörer inom innovationssystemet behövs. Alla som jag har träffat på kan visa på bra insatser och ett bra jobb i sig. Men frågan är ändå om vi kan göra detta ännu bättre så att vi får fram ännu fler företag som kan anställa fler och kan bli hållbara i längden.

Precis som Riksrevisionen säger innebär detta att de stödgivande myndigheterna måste kunna planera utvärderingar redan i samband med att de gör upp planerna för själva programmen och har processerna klara för sig. Detta måste ju den som söker medel veta: Man måste ha processen klar för sig, veta vad pengarna ska användas till och hur utvärdering ska ske. Alla som har sökt medel för någon form av projekt vet att det fungerar så.

Vi i Alliansen har särskilt riktat in oss på att företagen ska ha kännedom om att de statliga företagsstöden för innovation över huvud taget existerar, så att stöden kan komma fler till del. Med detta sagt hoppas jag verkligen att vi inom politiken, gärna gemensamt över partigränserna, inom ett år har kommit fram med något där vi ser hur vi bättre kan dels ge pengar till vettiga verksamheter, dels utvärdera effekterna.
(Applåder)

Anf. 121 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Herr talman! Det ligger i statens och därmed svenska folkets intresse att innovation och företagande utvecklas väl. Det innebär att samarbets- och stödformer, sådana som vi behandlar i detta ärende, hela tiden behöver ses över för att de ska vara så väl utformade och vässade som möjligt. Därför är det välkommet att Riksrevisionen genom den skrivelse som vi i dag ska ta ställning till lämnar en rapport om det statliga stödet till innovation och företagande. Jag vill passa på, herr talman, att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Sveriges utveckling hänger samman med många framåtsyftande innovationer, vilka blivit succéer även internationellt. De kan mätas i tusentals. En del är välkända produkter. Respiratorn, hjärt-lungmaskinen, svets hjälmen, Tetra Pak och Spotify är bara några exempel. Var och en var banbrytande när de togs fram, men bakom ligger förstås årtal av envetet arbete med många aktörer inblandade.

Den grogrund som finns behöver fortsätta utvecklas. Inte minst gäller det att få små och medelstora företag att växa och också satsa internationellt.

Det talas i dag om utmaningar. I debatten har vi tidigare hört om begrepp i tiden, såsom digitalisering, globalisering, robotisering, life science och smarta städer. Allt detta är områden där mycket fokus läggs och kraftsamling sker. Regeringens inriktning på området är tydlig, som jag ser det. Innovationssystemet ska förstärkas.

Den granskning som har genomförts tar fasta på hur det står till med verksamheten i dessa fall. Tre myndigheter har deltagit i granskningen: Verket för innovationssystem, Vinnova, Statens energimyndighet och Tillväxtverket. Utifrån dessa betalas mest stöd ut till små och medelstora aktörer, som vi ju vill ska växa ytterligare.

Sammantaget kan betonas att regeringen delar en stor del av Riksrevisionens iakttagelser om att det behövs fler metoder som gör det möjligt att på ett bra sätt följa upp de satsningar som görs. Jag delar såväl utskottets som Riksrevisionens uppfattning att det är viktigt att statligt stöd till företag bidrar till ökad tillväxt och är samhällsekonomiskt lönsamt.

Granskningen har resulterat i två rekommendationer till regeringen och två rekommendationer till de berörda myndigheterna. För regeringen handlar det om att skapa bättre förutsättningar för en överblick och att utforma Tillväxtanalys uppdrag på ett sätt som gör att myndigheten kan bidra med en mer systematisk kunskap om företagsstöd.

Regeringen instämmer i problembeskrivningen men framhåller att kunskapen inom Regeringskansliet om de enskilda insatserna är god. Redovisningar sker regelbundet, både skriftligt och muntligt på olika sätt.

För egen del har jag förståelse för att det ibland kan vara en ytterst grannliga uppgift att bedöma huruvida olika uppfinningar och utvecklingsarbeten verkligen leder till innovationer. Vägen fram till succé innehåller som bekant både misslyckanden och snärjigheter. Detta arbete kan förstås kosta en hel del kraft och pengar.

Herr talman! Så sent som i går deltog jag i en paneldebatt och ett seminarium om detta ämne. Det hela arrangerades av Snitts, som är en välkänd nätverksorganisation för innovatörer, och det hölls hos Vinnova. En rad företag, universitet och högsolor liksom representanter för branschen medverkade. Där fanns en samlad bred erfarenhet och kunskap på området.

På mötet fanns en bred samstämmighet om att statens roll som stödjande kraft är viktig. Det lyftes också fram att uppfinningar och kreativitet inte alltid låter sig inrymmas i en form som gör det lätt att på ett tydligt sätt mäta. I detta sammanhang kan samverkan, dialog och gemensamma mötesplatser vara sådant som kan möta de krav som vi medborgare de facto måste ställa på insyn och transparens.

Jag noterar att motionärerna, Moderaterna, Centern, Liberalerna och Kristdemokraterna, i sin motion lyfter fram tydligare målformuleringar och att oberoende effektutvärderingar av statligt stöd bör vara norm för stödgivande myndigheter. Jag ser dock inte att det finns några starka invändningar i sak mot det övergripande arbete som pågår för att stärka Sverige som innovationsland.

Det är kanske heller ingen skillnad i målformuleringarna jämfört med tidigare regeringar. Det handlar om att svensk näringspolitik har att stärka konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i växande företag. Till det kan även läggas mål för exportpolitiken, såsom största möjliga grad av frihandel, ökat handelsutbyte och ökade utländska investeringar. Allt detta kan relateras till sådant som främjar innovation och dit där det finns möjligheter att utveckla verksamhet inom området.

Skarpa mål finns. Men just i detta fall och i dessa sammanhang som vi nu talar om har regeringen tagit på sig att ytterligare skärpa målen, utifrån det som Riksrevisionen har sagt. I och med att regeringen har aviserat flera åtgärder, bland annat genom att utveckla arbetet med utvärderingar och analysmetoder, i enlighet med motionens vilja ser jag inte någon anledning till något annat än att avvisa motionen. Mycket av arbetet som där efterlyses sker och genomförs redan.

Herr talman! Utifrån allt detta kan skrivelsen och de åtgärder som regeringen genomför och avser att genomföra godkännas. Det är av stor vikt att detta sker för fortsatt gynnsam och framtidsinriktad utveckling.
(Applåder)

Anf. 122 JONAS ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag ska se om jag kan hålla mitt anförande på mina fem fingrar.

För det första är jag glad över att vi har en Riksrevision.

För det andra är jag glad över att den har tittat på detta område, som är så viktigt för svensk innovation och svenskt företagande.

För det tredje vill jag säga att vi i mycket delar Riksrevisionens syn på behovet av att utveckla statens stöd beträffande översikt och effektivitet.

För det fjärde vidtar och aviserar regeringen ett flertal åtgärder inom området, och därmed anser jag att motionärerna slår in öppna dörrar.

För det femte yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionen.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 12 Riksrevisionens rapport om förutsägbarhet och långsiktighet inom biståndet

Utrikesutskottets betänkande 2016/17:UU8

Riksrevisionens rapport om förutsägbarhet och långsiktighet inom biståndet (skr. 2016/17:64)
föredrogs.

Anf. 123 SOFIA ARKELSTEN (M):

Herr talman! Riksrevisionen har granskat det svenska biståndet – förutsägbarheten och långsiktigheten. Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1.

Det är uppenbart att Riksrevisionens förslag att förbättra budgeteringen och planeringen av biståndet bör genomföras. Regeringens svar på Riksrevisionens rapport saknar nämligen skarpa förslag. Det krävs ett större helhetsgrepp, eller varför inte en nystart. Omvärlden är orolig, och konflikterna är färre men värre. Omvärldsförändringar kan gå snabbt, och de påverkar Sverige direkt.

När många flydde från krig och förtryck och samtidigt hamnade i Sverige funderade regeringen och Finansdepartementet på att låta två tredjedelar av biståndet stanna i Sverige och gå till flyktmottagning det första året. De var helt oförberedda och planerade enligt gamla siffror, trots att ny information verkar ha funnits. Regeringen hade inte tillräckligt tidigt vare sig agerat eller hanterat de osäkerheter som påverkar biståndsbudgeten. Det bekräftas av Riksrevisionen.

Regeringens brister påverkar biståndets kvalitet och förutsägbarhet. Jag är glad att biståndsministern är här i dag! Biståndsministern gör också utfästelser om avräkningarnas storlek, som inte har någon grund i regeringsbeslut. Det finns inga formella beslut. Det är svårt att följa upp och granska regeringens verksamhet.

Vi har redan i andra ärenden diskuterat den urusla hanteringen av biståndsbudgeten, och KU har kritiserat hanteringen. Det handlar om miljarder som den nuvarande regeringen flyttar runt i budgeten. År 2016 var avräkningarna – de pengar som går till flyktmottagande första året – 8 miljarder. Först ökade de med 4,1 miljarder i budgeten, och sedan minskade de i höständeringsbudgeten med 6,1 miljarder.

Riksrevisionens övergripande slutsats är att den statliga beredskapen för att säkerställa en långsiktig och förutsägbar biståndsverksamhet är låg. Det har den varit sedan 2010. Möjligen ligger en del i utformningen av enprocentsmålet, men osäkerheten har alltså ökat. Regeringen har alltså inte agerat.

Riksrevisionen vill bland annat att regeringen ser över beräkningsmodellen som används för prognos, budgetering och redovisning av asylkostnader första året som en del i biståndet. Enligt budgetlagen ska resultatet av den översynen redovisas för riksdagen.

Herr talman! Utskottet lyfter också upp ett antal transparensfrågor i sitt ställningstagande. Det är också en kritik – eller möjligen en hjälp till regeringen att förbättra sig. Utskottet lyfter upp hur viktigt det är att regeringen ger en samlad redovisning till riksdagen av resultatet av det förbättringsarbete som den säger sig genomföra. Annars kan vi inte fullgöra vår konstitutionella uppgift att granska regeringen och påverka politikens inriktning.

Herr talman! Den nuvarande regeringen imponerar inte. Det finns brister i det politiska hantverket. Vi ser det, Riksrevisionen ser det och jag tror också att väljarna ser det.

Anf. 124 HANS LINDE (V):

Herr talman! En diskussion om avräkningar blir lätt teknisk. Den fastnar i resonemang om komplicerade beräkningsmodeller och snåriga internationella regelverk. Jag vill därför börja mitt anförande med att höja blicken och förklara varför detta är en viktig debatt för oss vänsterpartister.

Vi vet att bistånd kan göra skillnad. Är biståndet långsiktigt och förutsägbart kan det både förändra liv och rädda liv. Får de som känner fattigdomen och förtrycket i sin vardag sätta dagordningen för biståndet vet vi att vi tillsammans kan förändra världen.

Inte sällan är det små medel som kan göra stor skillnad. För 200 kronor kan en hel skolklass med afghanska flickor och pojkar få pennor och papper. För en hundralapp kan en gravid syrisk kvinna på flykt i Libanon få en hälsokontroll.

Samtidigt har Sverige genom åren tagit 66 miljarder kronor från biståndsbudgeten för att finansiera flyktingmottagande i Sverige. Bara under 2015 fick Dalarna mer bistånd än Bangladesh samtidigt som 5 200 bangladeshiska kvinnor dör varje år i samband med en förlossning.

Isabella Lövin har under sin tid som minister för internationellt utvecklingssamarbete tagit många viktiga initiativ. Jag har haft anledning att både i talarstolen och i andra sammanhang berömma många av initiativen. Men tyvärr överskuggas mycket av det arbete som regeringen har gjort av det faktum att den nuvarande regeringen inte bara slagit svenskt rekord i avräkningar, man har till och med blivit den regering som avräknar mest i hela världen.

Vänsterpartiet försvarar asylrätten. Men flyktingmottagande i Sverige är inte bistånd. Det är inte rimligt att världens fattiga, hungriga och förtryckta ska betala för asylkostnader i Sverige genom uteblivet bistånd. Därför har vi under en rad år krävt att avräkningarna ska minska. Vårt mål är tydligt, nämligen att bistånd ska användas till utvecklingssamarbete och inget annat.

Herr talman! Avräkningarna har inte bara dränerat biståndet på viktiga resurser; de har skapat en stor osäkerhet och minskat förutsägbarheten. I grunden har de försämrat Sveriges möjligheter att bedriva ett långsiktigt bistånd som gör skillnad.

År 2016 visade på de stora problemen med avräkningarna. När höst-budgeten presenterades i september 2015 slog man fast att 8,2 miljarder, 19 procent, av biståndsbudgeten skulle avräknas för flyktingkostnader. Redan när riksdagen skulle fatta beslut om budgeten i december hade verkligheten sprungit ifrån budgetförslaget. Finansministern talade om att så mycket som 60 procent av biståndet skulle avräknas. I vårandringsbudgeten ökade avräkningarna till 12,2 miljarder, det vill säga 28 procent av biståndsbudgeten. Men under sommaren stängdes i stor utsträckning de svenska gränserna, färre sökte asyl i Sverige och i höständringsbudgeten minskades avräkningarna till 5,9 miljarder kronor.

Ryckigheten och kortsiktigheten fick självklart konsekvenser för många av Sveriges partner runt om i världen. Internationella organisationer fick först besked att Sverige skulle minska sitt stöd och till och med att Sverige skulle bryta ingångna avtal, för att några månader senare få helt nya besked. Jag har själv mött många aktörer runt om i syd som med rätta frågat sig om de kan lita på Sveriges stöd. Sveriges trovärdighet som biståndsaktör har skadats.

Riksrevisionens granskning understryker de stora problemen med avräkningarna och lämnar stora frågetecken om det svenska biståndet. Vad har egentligen avräknats? Kunde avräkningarna ha blivit mindre? Skulle de stora svängningarna i avräkningarna ha kunnat undvikas?

Riksrevisionens viktigaste rekommendation är att regeringen bör göra en översyn av modellen för avräkningar. Det är uppenbart att en sådan översyn behövs. Tyvärr ser vi att regeringen har valt att tillsätta en grupp med tjänstemän från Justitie-, Utrikes- och Finansdepartementen för att med ett smalt mandat se över biståndets planeringsförfattningar. Biståndet förtjänar att tas på större allvar än så!

Utrikesutskottet understryker i dag att vi utgår från att regeringen gör en heltäckande översyn utifrån Riksrevisionens granskning som beaktar olika alternativ för att beräkna och fördela asylkostnaderna. Jag förutsätter att regeringen lyssnar på riksdagen och nu gör en verklig översyn.

Under utskottets behandling av Riksrevisionens granskning har det kommit flera rapporter som pekar på att regeringen medvetet försökt att maximera avräkningarna och genomfört avräkningar som strider mot de internationella regelverk som fastslagits av OECD:s biståndskommitté Dac.

Regeringen har hävdatt att kritiken är felaktig. Men för oss folkvalda, för oss riksdagsledamöter, är det inte möjligt att säga vem som har rätt och vem som har fel i diskussionen eftersom vi saknar grundläggande information och fakta om de svenska avräkningarna.

Vi som sitter i denna kammare i dag kan inte besvara frågan om vad som egentligen har avräknats och hur avräkningarna har beräknats. Varför tar man i år 216 000 kronor från biståndsbudgeten för varje asylsökande som kommer till Sverige, medan man under Göran Perssons tid som statsminister bara tog 55 000 kronor?

Går jag in på Openaid, den webbplats där det svenska biståndet ska redovisas, kan jag läsa att den svenska biståndsorganisationen Diakonia har fått 107 000 kronor för att under fem år motverka spridningen av hiv/aids i Burkina Faso. Och jag kan få ta del av en detaljerad beskrivning av projektet. Men avräkningarna redovisas i en klumpsumma på 8,89 miljarder kronor utan någon information om vad som avräknats.

Runt om i världen talar Sverige varmt om ansvarsutkrävande och transparens. Men här hemma, på hemmaplan, saknas det i grunden möjligheter för riksdagen att granska en budgetpost på över 8 miljarder kronor. Det saknas i grunden möjligheter för oss folkvalda att hålla regeringen ansvarig. Det är inte rimligt.

Ett enigt utrikesutskott markerar i dag vikten av att öka transparensen. Vi skriver i vårt betänkande: ”Utskottet vill understryka vikten av att de belopp som redovisas på Openaid är jämförbara mellan olika år och att det framgår hur kostnaderna beräknats.”

Jag förutsätter även här att regeringen lyssnar på riksdagen och skyndsamt tar steg för att öka transparensen runt avräkningarna.

Jag är glad att utrikesutskottet har valt att vara tydligt på flera punkter i sitt betänkande. Men det finns också några områden där vi från Vänsterpartiets sida hade önskat att man hade tagit några steg till.

Vänsterpartiet vill att regeringen löpande ska redovisa hur avräkningarna från biståndet för migrationskostnader förhåller sig till biståndets mål, och vi vill att det genomförs en oberoende översyn och granskning av i vilken mån de avräkningar från biståndsbudgeten som genomförts är förenliga med OECD-Dacs riktlinjer.

Därför yrkar jag bifall till reservation 2.

Anf. 125 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Den 26 augusti år 2016 överlämnade Riksrevisionen sin granskningsrapport *Ett förutsägbart bistånd – trots en osäker finansiering*. I rapporten har Riksrevisionen granskat om Utrikesdepartementet och Sida planerat biståndsverksamheten på ett långsiktigt och förutsägbart sätt.

Vi kristdemokrater välkomnar den granskning som Riksrevisionen genomfört. Förutsägbarhet och långsiktighet inom biståndet är viktigt för att kunna genomföra ett effektivt bistånd men också för att riksdagen, som har till uppgift att granska regeringens budget, ska kunna fullfölja sitt uppdrag.

I rapporten slår Riksrevisionen fast att den statliga beredskapen för att säkerställa en långsiktig och förutsägbart biståndsverksamhet varit låg under den granskade perioden. Man konstaterar också att osäkerheten i finansieringsvolymen ökat under perioden men att regeringen inte har agerat för att få till stånd en ökad förutsägbarhet i budgeteringen av biståndet.

Riksrevisionen anser att regeringen bör förbättra sin budgetering och sin planering så att riksdagens och regeringens ambitioner om en långsiktigt förutsägbart svensk biståndsverksamhet kan uppnås.

Herr talman! En viktig förutsättning för att kunna bedriva effektiva biståndsinsatser är att det finns långsiktighet i planeringen för biståndets utförare.

Riksrevisionen pekar på en central aspekt av osäkerheten i biståndsplanningen. Det är kostnaden för mottagandet av asylsökande i Sverige.

De så kallade avräkningarna för asylkostnader genomförs baserat på riktlinjer från biståndskommittén vid Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, OECD-Dac.

Biståndets koppling till bruttonationalindex och till kostnaderna för asylmottagningen leder till en osäkerhet kring hur mycket medel som finns kvar för biståndsverksamhet för ett visst år. Även om avräkningar för asylmottagning ökat kraftigt med det ökade antalet asylsökande i vårt land,

Prot. 2016/17:85

23 mars

*Riksrevisionens
rapport om förutsäg-
barhet och långsiktig-
het inom biståndet*

främst under år 2015, är osäkerheten inte ny. Svårigheten att prognostisera antalet asylsökande liksom bni-utvecklingen har länge medfört en svårighet att budgetera för bistandsverksamheten.

Detta är en osäkerhet som ställer höga krav på både Utrikesdepartementet och Sida när det gäller att se till att Sveriges bistandsverksamhet hanteras effektivt och leder till satta mål. Men det ställer också krav på att regeringen budgeterar och redovisar bistandsramen så att de negativa konsekvenserna av osäkerheten begränsas.

Herr talman! I dag debatterar vi regeringens skrivelse, i vilken den redovisar sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och vilka åtgärder som vidtagits eller planeras med anledning av de rekommendationer som Riksrevisionen framfört.

Det är bra att regeringen ser att det finns ett behov av att se över modellen för beräkning av asylkostnader i biståndet och nu har beslutat att se över modellen. Behovet av att se över systemet för avräkningar i stort är något som vi i Kristdemokraterna drivit i vår budgetmotion.

Det är även viktigt att regeringen ser behovet av att i ändringsbudgeterna tydliggöra skälen till ändringar för riksdagen.

En viktig transparensfråga som utskottet lyfter fram i betänkandet är hur kostnaderna för asylsökande beräknas. Utskottet välkomnar att avräkningarna för flyktingkostnader i Sverige redovisas på openaid.se. Men på webbplatsen anges endast att avräkningarna avser kostnader för mottagning av asylsökande från ODA-länder under de första tolv månaderna av deras vistelse i Sverige. Ingen beskrivning ges av vad som ingår i dessa kostnader eller hur dessa beräknas. Utskottet vill understryka vikten av att de belopp som redovisas på Openaid är jämförbara mellan olika år och att det framgår hur kostnaderna beräknats.

Herr talman! Den övergripande kritiken i Riksrevisionens granskningsrapport *Ett förutsägbart bistånd – trots en osäker finansiering* bekräftar att regeringen inte på ett tillfredsställande sätt har agerat för att hantera de osäkerheter som påverkar biståndsbudgeten. I granskningen kritiseras de stora ändringsbudgetar under budgetåret som hindrat en långsiktig planering av bistandsinsatser. Det är också mycket svårt att följa hur dessa kostnader har beräknats.

Kristdemokraterna anser det nödvändigt att regeringen snarast återkommer till riksdagen med en redogörelse för hur stora ändringsbudgetar ska kunna undvikas framöver och hur transparensen ska kunna öka.

Herr talman! Det svenska utvecklingssamarbetet har i dag ett starkt stöd hos den svenska befolkningen, och den svenska biståndsviljan är fortsatt hög. Men stora förändringar av biståndsbudgeten kan skapa osäkerhet om vad enprocentsmålet egentligen innebär och i förlängningen också skada allmänhetens förtroende för det svenska utvecklingssamarbetet.

Kristdemokraterna vill se tydlighet och ordning och reda i biståndet och att det sker en noggrann granskning och uppföljning av svenskt bistånd.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 3.

(Applåder)

(forts. § 14)

Kammaren beslutade kl. 15.58 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde**NU12 Näringspolitik**

Punkt 1 (Allmänt om företagsfrämjande)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 5 (L)

Votering:

137 för utskottet

16 för res. 5

145 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 1 SD, 20 MP, 18 V

För res. 5: 16 L

Avstod: 71 M, 40 SD, 2 MP, 18 C, 14 KD

Frånvarande: 15 S, 13 M, 6 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 2 -

Marco Venegas (MP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.04 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.10 på grund av tekniska problem.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.10.

§ 13 (forts.) Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

NU12 Näringspolitik

Punkt 3 (Övrigt om kapitalförsörjning)

1. utskottet

2. res. 7 (M)

Votering:

152 för utskottet

71 för res. 7

73 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 22 MP, 18 V, 15 L

För res. 7: 71 M

Avstod: 41 SD, 18 C, 1 L, 13 KD

Frånvarande: 16 S, 13 M, 6 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 3 KD, 2 -

Punkt 4 (Synliggörande av kvinnors företagande)

1. utskottet

2. res. 12 (M, C, L, KD)

Votering:

178 för utskottet

118 för res. 12

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 41 SD, 22 MP, 18 V

För res. 12: 71 M, 18 C, 16 L, 13 KD

Frånvarande: 16 S, 13 M, 6 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 3 KD, 2 -

Punkt 5 (Övriga insatser för kvinnors företagande, unga företagare och företagare med utländsk bakgrund)

1. utskottet

2. res. 14 (C)

Votering:

194 för utskottet

19 för res. 14

83 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 41 SD, 22 MP, 18 V, 16 L

För res. 14: 1 M, 18 C

Avstod: 70 M, 13 KD

Frånvarande: 16 S, 13 M, 6 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 3 KD, 2 -

Punkt 6 (Socialt företagande)

1. utskottet

2. res. 16 (KD)

Votering:

283 för utskottet

13 för res. 16

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 71 M, 41 SD, 22 MP, 18 C, 18 V, 16 L

För res. 16: 13 KD

Frånvarande: 16 S, 13 M, 6 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 3 KD, 2 -

Punkt 7 (Regelförenkling för företag)

1. utskottet

2. res. 17 (M, SD)

Votering:

184 för utskottet

112 för res. 17

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 22 MP, 18 C, 18 V, 16 L, 13 KD

För res. 17: 71 M, 41 SD

Frånvarande: 16 S, 13 M, 6 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 3 KD, 2 -

Punkt 9 (En dörr in för företagens uppgiftslämnande)

1. utskottet

2. res. 19 (M, C, L, KD)

Votering:

178 för utskottet

118 för res. 19

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 41 SD, 22 MP, 18 V

För res. 19: 71 M, 18 C, 16 L, 13 KD

Frånvarande: 16 S, 13 M, 6 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 3 KD, 2 -

Punkt 12 (Övrigt om besöksnäringen)

1. utskottet

2. res. 26 (V)

Votering:

189 för utskottet

18 för res. 26

89 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 S, 41 SD, 22 MP, 16 L, 13 KD
För res. 26: 18 V
Avstod: 71 M, 18 C
Frånvarande: 16 S, 13 M, 6 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 3 KD, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU11 Riksrevisionens rapport om statliga stöd till innovation och företagande

1. utskottet
2. res. (M, C, L, KD)

Votering:

178 för utskottet

118 för res.

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 41 SD, 22 MP, 18 V

För res.: 71 M, 18 C, 16 L, 13 KD

Frånvarande: 16 S, 13 M, 6 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 3 KD, 2 -

*Riksrevisionens
rapport om förutsäg-
barhet och långsiktig-
het inom biståndet*

§ 14 (forts. från § 12) Riksrevisionens rapport om förutsägbarhet och långsiktighet inom biståndet (forts. UU8)

Anf. 126 MARIA ANDERSSON WILLNER (S):

Fru ålderspresident! I dag debatterar vi regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens granskning av förutsägbarhet och långsiktighet i biståndet.

Utvecklingsbistånd är en investering, en investering i bland annat jobb, utbildning, sjukvård och miljö – till största delen i andra delar av världen.

För att vara maximalt effektiv måste en investering vara förutsägbar och långsiktig. Ett hus bygger man inte på lösan sand. Man har tänkt igenom hur många rum som behövs, läget och vad det kommer att kosta. Det finns en ritning och en plan.

Förutsägbarhet och långsiktighet inom biståndet är viktigt, såväl för att säkra effektiviteten i insatserna som för att öka riksdagens möjlighet att granska regeringens budget som helhet och påverka politikens inriktning.

Det är bra att Riksrevisionen har granskat planering och förutsägbarhet inom biståndsverksamheten. Goda planeringsmöjligheter är en förutsättning för biståndseffektivitet, vilket utgör en grundläggande princip i det svenska utvecklingssamarbetet.

Regeringen har redan vidtagit viktiga åtgärder med anledning av Riksrevisionens granskning för att uppnå en ökad förutsägbarhet i biståndet. Detta är mycket välkommet. Det gör investeringen och kalkylen mer trovärdiga.

Regeringen har till exempel redan påbörjat ett arbete med en översyn av den modell som används för prognos, budgetering och redovisning av asylkostnader inom biståndet. Från utskottets sida instämmer vi i att det

finns ett behov av att se över modellen och dess påverkan på biståndsverksamhetens finansiering i syfte att skapa bättre planeringsförutsättningar inom biståndet.

Regeringens användning av ändringsbudgetar är ett transparent sätt att anpassa kalkylen efter omvärldsförändringarna, och underlaget i budgetarna kommer att utvecklas ytterligare för att riksdagen ska få bättre information om skälen till förändringarna och om konsekvenserna.

Både Sida och UD har ett pågående arbete för att utveckla arbetssätt och analyser för att uppnå bättre beredskap att hantera förändringar.

Vi ser fram emot att få en samlad redogörelse av regeringen om det förbättringsarbete som pågår.

Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 127 HANS LINDE (V) replik:

Fru ålderspresident! Min fråga till Maria Andersson Willner är om hon och Socialdemokraterna i dag med 100 procents säkerhet kan säga att de avräkningar som i dag genomförs är förenliga med de internationella regelverk som är fastslagna av OECD:s biståndskommitté Dac. Jag ställer denna fråga eftersom det under de senaste månaderna har förekommit en rad uppgifter från olika håll, bland annat från biståndsnätverket Concord, om att vissa av de avräkningar som görs inte är överensstämmande med internationella regelverk.

Precis som jag sa i mitt anförande har jag som riksdagsledamot väldigt svårt att avgöra vad som egentligen gäller, för transparensen är så bristfällig. Det är i dag helt omöjligt för mig som folkvald riksdagsledamot att tydligt se vad det är som är avräknat och hur avräkningen har beräknats.

Kanske Maria Andersson Willner, som tillhör ett av regeringspartierna, sitter på mer information än vad jag gör som företrädare för ett oppositionsparti. Därför skulle det vara intressant att höra om Maria Andersson Willner i dag kan garantera Sveriges riksdag att de avräkningar som i dag genomförs är förenliga med OECD-Dacs regelverk.

Anf. 128 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik:

Fru ålderspresident! Tack, Hans Linde, för frågan! Jag är väldigt glad över att Concord har utkommit med denna rapport. Den visar också att transparensen ökar med den här regeringen. Från ConCORD:s sida säger man att rapporten skulle ha varit omöjlig att skriva under den förra regeringen eftersom det är så svårt att ta sig in i de här siffrorna.

Jag har all anledning att tro på regeringen när man säger att de avskrivningar som görs är Dacfähiga. Det är upp till regeringen att bedöma detta. De granskningar som har gjorts av detta i efterhand visar också att det som vi har rapporterat som Dacfähigt också har varit Dacfähigt.

Anf. 129 HANS LINDE (V) replik:

Fru ålderspresident! Maria Andersson Willner säger att hon har all anledning att lita på regeringen. Det är möjligt att vi alla har all anledning att lita på regeringen, men jag tolkar svaret som att hon precis som jag inte på egen hand har kunnat säkerställa att de avräkningar som görs är förenliga med internationella regelverk.

Prot. 2016/17:85
23 mars

*Riksrevisionens
rapport om förutsäg-
barhet och långsiktig-
het inom biståndet*

Visst har transparensen ökat, och insynen i avräkningarna har ökat, men fortfarande är det väldigt svårt, om inte omöjligt, för oss som folkvalda riksdagsledamöter att på allvar kräva ut ansvar och granska denna budgetpost, som nu ligger på drygt 8 miljarder kronor.

Vi är flera som i behandlingen av betänkandet har tagit upp att det behöver göras en oberoende översyn för att säkerställa att avräkningarna är förenliga med Dacs regelverk. Från regeringen har vi hört att den översyn som de nu jobbar med över huvud taget inte kommer att titta på Dacregelverket, för man utgår från att de avräkningar som redan genomförs är förenliga med Dac. Tyvärr har en bred majoritet i utskottet avstyrkt de förslag som kommit från både Vänsterpartiet och Kristdemokraterna om en oberoende översyn.

Jag vill ändå fråga Maria Andersson Willner: Om ni nu är så säkra på att de avräkningar som genomförs är förenliga med Dacs regelverk, varför är ni då inte beredda att öppna för en oberoende granskning och översyn? Varför säger ni nej till de förslag som har förts fram från flera partier, både från vänster och från höger, i den här diskussionen?

Anf. 130 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik:

Fru ålderspresident! Tack för frågan, Hans Linde! Jag är övertygad om att statsrådet i sitt inlägg kommer att återkomma till de här frågorna.

Vi har ett regelverk som regeringen har att tolka när det gäller avräkningar i enlighet med Dac. Vi ska vara väldigt noga med att de avräkningar som görs är Dacfähiga, och det är vi också. Vi är en stor biståndsgivare, och vi har ögonen på oss. Det finns all anledning för oss att vara väldigt noga med detta.

I den översyn av modellen som görs kommer det att bli mer transparent. Det underlättar för riksdagen att granska. Precis som Hans Linde påpekar har vi från utskottets sida understrukt vikten av transparens när det gäller biståndsramen och vad som ingår i avräkningarna. Jag ser fram emot det arbete som regeringen gör på området och att det kommer att leda till att vi från riksdagens sida har bättre möjligheter att granska.

Anf. 131 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Fru ålderspresident! Ett levande och bärkraftigt samhälle tar tid och möda att bygga upp, men det kan raseras inom loppet av ett par veckor, på en enda maktavares enväldiga initiativ. Jag tänker på städer som Kabul, Mogadishu, Mosul och Aleppo. För oss här inne i dag är de förknippade med ojämlik misär och tragedi, otrygghet, ovisshet, förtvivlan, fruktan och flykt.

För många av deras gamla invånare hägrar kanske ännu minnen från tiden då handeln blomstrade och skolorna var fyllda av elever – flickor och pojkar. Det var en plats där barn kunde leka på gatan utan att frukta för sitt liv. Det är i dessa svåra, för att inte säga nästan omöjliga, miljöer som våra svenska biståndspengar och biståndsarbetare gör skillnad. De gör skillnad i människors vardag och människors liv varje dag.

Jag vill passa på att använda det här tillfället till att tacka alla er som har bidragit till att skapa ett svenskt utvecklingssamarbete i världsklass. Vi utmärker oss internationellt genom att hålla högsta kvalitet och att märka med att göra sådant som även länder med större resurser inte klarar av.

Vi såg det exempelvis i Liberia och Sierra Leone under ebolakrisen. Då var det läkare och sjuksystrar, personal på MSB och inte minst vår ojämförliche Hans Rosling som visade att man med mod, tålamod, viljestyrka och en stor organisationsförmåga kunde bidra till att förhindra en betydligt större katastrof.

Vår fantastiska personal på biståndsmyndigheten Sida har i över ett halvt sekel fört utvecklingen i världen framåt med nya, fräscha och innovativa idéer men också med beprövade och kvalitetssäkrade metoder.

När det gäller allt detta har vi som ett av få länder i världen en bred och blocköverskridande samsyn om enprocentsmålet och kan därför skapa förutsättningar för ett stort mått av såväl långsiktighet som förutsägbarhet. Vi har alla här inne en anledning att känna stor stolthet över vårt svenska utvecklingssamarbete.

Fru ålderspresident! Riksrevisionens rapport om detta är därför viktig och välkommen, inte minst för att vi också fortsättningsvis ska kunna känna oss trygga och säkra med att kvaliteten och transparensen i det svenska utvecklingssamarbetet är hög. Ska Sverige kunna fortsätta att vara en ledande aktör inom utvecklingssamarbetet måste också skattebetalarna känna att pengarna gör nytta och skillnad. Och för att de ska kunna göra det krävs det framförhållning, tydlighet och transparens. Riksrevisionen pekar på ett antal åtgärder som regeringen har behövt vidta för att säkerställa detta.

Exempelvis är det bra att regeringen nu ser över modellen för avräkningarna och redan har ökat transparensen när det gäller att redovisa hur avräkningarna görs. Här har det sedan den nuvarande modellen infördes under den förra regeringen varit svårt att se och förstå hur pengarna har använts och redovisats. Här har regeringen redan tagit flera steg mot en ökad transparens, och man kommer att ta ytterligare sådana.

Det är också värt att notera att regeringens satsningar på informationsinsatser för biståndet också innebär att fler kan ta del av vad utvecklingssamarbetet faktiskt gör och bidrar till i världen.

Jag tackar för regeringens svar och yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 132 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru ålderspresident! Det är en viktig granskning som Riksrevisionen har gjort, och från utrikesutskottets sida är vi tydliga med att vi tycker att det är viktigt att Riksrevisionen granskar hur biståndet används.

Som har framgått tidigare är vi överens om en biståndsnivå på 1 procent av bni. Men vi är också relativt brett överens om att avräkningar ska kunna göras från biståndet.

Så har det inte alltid varit. Om vi hade haft denna debatt för, låt oss säga, tre år sedan, våren 2014, hade vi kunnat höra hur representanter för inte bara Vänsterpartiet utan också Miljöpartiet tydligt kritiserat detta och sagt att alla avräkningar skulle upphöra och att detta bör skötas på annat sätt.

Men även här har man nu kunnat skönja en bredare samsyn i debatten. Detta inkluderar till och med Vänsterpartiet, även om det kanske inte låter så när man lyssnar på Hans Linde i det här samtalet.

Från Centerpartiets sida konstaterar vi att både den nuvarande och den tidigare regeringen har ägnat sig åt avräkningar. Det har varit ett bekymmer. Jag har själv under årens lopp brottats med dessa frågor. Jag har till och med försökt att i Paris, i samband med Dacmöten, ta diskussionerna om hur den här hanteringen egentligen ska gå till.

Vi tycker att det är viktigt att Riksrevisionen nu har markerat att beredskap måste skapas för att hantera förändringar i UD:s anslagsdel och att Sida måste utveckla sin beredskap för förändringar.

Vi har sett en mycket besvärande historia. Hösten 2015 fick vi se hur biståndsbudgeten blev ett dragspel som gick än hit, än dit i den diskussion som vi fick uppleva. Det summerades sedan ihop, inte till den enprocentnivå som vi har varit överens om, utan till 1,4 procent, vilket redovisades till Dac. Asylkostnaderna hade ökat, och därför blev det helt plötsligt 1,4 procent av bni som redovisades som svenskt bistånd. Hur en sådan redovisning ska betraktas är naturligtvis en fråga man kan ställa sig.

Budgeten för 2016 har varit en skakig resa, eftersom vi sent omsider fick besked om hur man skulle räkna. Det har både ökat och minskat.

Från Centerpartiets sida tycker vi att det är viktigt att följa OECD:s riktlinjer. Vi välkomnar en översyn av dessa riktlinjer och det arbete som pågår i Dac för att försöka att komma fram med ett tydligare regelverk. Vi hoppas att detta kan göras och att det kan göras på ett sätt som vi får möjlighet att följa upp.

Från utrikesutskottets sida har vi i år, i den här behandlingen, försökt att få ett djupare seende. Vi har granskat olika uppgifter, både från medier och från organisationslivet. Jag kan instämma i det som har sagts av andra: När utskottet lämnade detta betänkande var vi många som kände att frågetecken kvarstod och att vi inte kunde se någon tydlighet i hur avräkningar beräknas.

Detta är som sagt inte någon liten post i dag, om man till exempel tittar på openaid.se.

Vi i Centerpartiet har sagt ja till att göra avräkningar, men vi vill att de ska vara möjliga att följa upp, så att vi får tydlighet och transparens också i denna del.

När avräkningarna var mindre sågs bilden kanske lite mer från sidan, men när avräkningarna är så stora som de är nu är det viktigt att vi skapar transparens. Till exempel skriver vi om transparensgaranti på openaid.se. När man läser vad som står där – när man följer de olika områdena och ser tydligheten – märker man att det finns strategier för alla områden utom just detta, vilket man ju kan fundera på. Här finns ingen strategi. Här finns ingenting så tydligt att följa upp.

Ändå står det tydligt att vi ska ha största möjliga insyn i biståndet, vilket jag tror att vi är överens om. Det är viktigt att våra skattebetalare vet hur biståndspengarna används, och det är även viktigt för våra partner att kunna följa hur vårt utvecklingsbistånd ser ut och hur det utvecklas.

Jag hoppas därför att vi får en samlad redovisning från regeringen. Jag hoppas också att vi den här gången får en redovisning som är möjlig för riksdagen att följa upp och granska, för det är vår roll.

Vi tackar naturligtvis Riksrevisionen för biståndet i detta arbete, men vi hoppas också att regeringen är beredd att återkomma och att göra mer.

Fru ålderspresident! I dag ska vi diskutera Riksrevisionens rapport om förutsägbarhet och långsiktighet inom biståndet.

Jag tycker att man kan medge att det finns många svåra och snåriga avvägningar, men öppenhet och transparens måste ändå vara en ledstjärna här. Alliansens princip när vi byggde upp openaid.se under våra åtta år i regeringsställning måste kunna tillämpas på alla politiska fält. Jag instämmer med er som tidigare i debatten har lyft fram att hanteringen av avräkningar för flyktingkostnader måste vara lika öppen.

Jag vill inledningsvis säga att det i en tid då land efter land drar ned på sitt bistånd är av yttersta vikt att värna solidariteten, vårda värderingarna och vakta enprocentsmålet i biståndet.

En av världens största biståndsgivare, USA, väljer att radikalt dra ned på stödet till kvinnors hälsa. Regering efter regering i Europa minskar sitt stöd till människor som lever i stängda diktaturer. FN fick under den värsta krisen för världens flyktingar mindre än 35 procent av behoven täckta.

I en sådan tid prövas solidariteten. Då visas att enprocentsmålet, som ger ett konkret uttryck för vår solidaritet, inte har tjänat ut utan behövs mer än någonsin. Det här säger jag som liberal och därmed som företrädare för ett av de partier som var de första att förespråka detta mål för många decennier sedan.

Men politik är inte bara att vilja – det är också att välja. Vi måste prioritera och ha ett generöst men värderingsstyrt bistånd.

Under alliansåren antogs en biståndspolitisk plattform. Den ställde mycket större krav på resultat, transparens och utvärdering än vad vi sett tidigare inom biståndspolitiken. Det var i mångt och mycket nödvändigt. Särskilt i en kris för världens flyktingar och när demokratin går bakåt är det viktigt att vi inom biståndspolitiken prioriterar de projekt som ger människor mer frihet.

Denna plattform vill regeringen nu riva upp och ersätta med ett slags policyramverk. Det här kommer vi att debattera i denna kammare längre fram under våren.

Men det har inte varit riktigt tydligt vad regeringen egentligen prioriterar. Vi liberaler tycker att skattebetalarna måste få veta vad pengarna går till och om de gör nytta.

Riksrevisionen pekar i sin rapport på flera brister vad gäller möjligheten till uppföljning och förutsägbarhet. Riksrevisionen vill att regeringen förbättrar sin budgetering och planering, så att våra ambitioner om en långsiktigt förutsägbart svensk biståndsverksamhet kan nås. Från Liberalernas sida vill vi understryka vikten av att den här kritiken tas på största allvar.

Författarinnan Sylvia Plath skrev en gång: Om du inte förväntar dig någonting från någon kan du heller aldrig bli besviken. Så ju lägre förväntningar vi har på god utveckling i en del länder som vi samarbetar med, desto mindre besvikelse. Men lägger vi som demokrater den demokratiska ribban för lågt för länder som saknar exempelvis fri- och rättigheter kommer vi också att svika deras befolkningar. Därför är det självklart när vi diskuterar öppenhet, transparens och effektivitet att vi givarländer inte ska skriva mottagarna på näsan. Varje människa ska själv kunna besluta om sin framtid. Men varje demokratiskt land måste då också fatta beslut om hur man vill leda ett land.

Vi måste då kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt. I många av de länder som vi ger bistånd till saknas ett fullgott demokratiskt styrelseskick. I många fall är inte regimen i sådana länder ute efter folkets bästa utan sitt eget bästa. Då är det rimligt att vi ställer skarpare krav än de som riktas i dag.

Vi har ett ansvar för att de svenska skattepengar vi skickar gör verklig nytta för folk som lever i länder med diktatur. Därför är det otroligt självklart för oss liberaler att fortsätta ställa hårda krav på mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i biståndet.

De länder vi ger till kan inte kränka sina medborgare utan att vi reagerar skarpt. Ska de ha ett svenskt bistånd ska de också respektera demokratiska principer och tillåta sin befolkning att blomstra.

I den fattigare delen av världen är bristen på reformer oftare ett större problem än bristen på resurser. Detta är ett problem som inte går att betala bort. Det är de lagstiftande församlingarna i dessa länder som själva måste agera för att städa bort korruption och liberalisera ekonomier.

För att styra länder som går åt rätt håll måste stater som genomför demokratiska reformer, främjar mänskliga rättigheter, jämställdhet och öppenhet och minskar korruption kunna belönas för detta.

Biståndet måste också förnyas. En sak som kommer upp i Riksrevisionens rapport, och som vi har debatterat mycket under åren i riksdagens utrikesutskott, är de reformer som har skett av Dac-kriterierna. Där vill jag som liberal säga att vi fortsatt måste vara mycket tydligare med att man inte ska kunna använda biståndspengar till olika militära aktiviteter. Det är en väldigt tydlig och viktig gräns som vi ska hålla fast vid. Men det är positivt att det nu enligt Dac-kriterierna är möjligt att använda biståndsmedel för exempelvis förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism. Här tror jag att Sverige skulle kunna använda ett land som Tunisien – det enda goda exempel som vi har från den arabiska våren – och se till att det blir ett pilotprojekt som kan appliceras på andra länder. Det är en demokrati som är ung och ny men som också kämpar otroligt mycket mot våldsbejakande islamistiska extremister. Det är det land som faktiskt har flest spioner som har anslutit sig till Daish. Den kopplingen är det också väldigt viktigt att vi tar upp. Det har vi i vår budgetmotion budgeterat för i biståndet.

Sverige är ett medelstort land i EU och ett litet land i FN, men vi kan och måste göra skillnad. Då måste vi också driva frågor som är politiskt känsliga. I dagens läge, när demokratin backar för elfte året i rad, handlar det om en ren överlevnadsstrategi att transparent och öppet stödja de goda krafter som går i rätt riktning.

I detta anförande instämde Nina Lundström (L).

Anf. 134 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru ålderspresident, ärade ledamöter! Vi lever i en tid av stora globala utmaningar. Kriget i Syrien är nu inne på sitt sjunde år. Det har orsakat ett ohyggligt lidande och utbredd hopplöshet för miljoner människor. Men krig och konflikter pågår samtidigt på en rad andra håll i världen, mindre i mediestrålkastarljuset men likväl en katastrof för miljoner människor.

Det finns ingenting som förstör möjligheterna för utveckling så mycket som krig och konflikter. Krig slår sönder stater, samhällen, skolor, sjukhus, vägar och broar. Men de slår också mot det mest grundläggande vi har, och det är tilliten till varandra, tilliten till de mänskliga relationerna.

Totalt befinner sig nu över 65 miljoner människor på flykt, varav hälften är barn. De humanitära behoven i världen har vuxit explosionsartat de senaste åren. 130 miljoner människor är nu i behov av humanitär hjälp för att klara sig.

Det är bakgrunden till att Sverige under 2015 tog emot över 160 000 människor som sökte sin tillflykt till vårt land. Jag är oerhört stolt över den humanitära insats som Sverige har genomfört, och fortfarande genomför, i denna globalt mycket svåra situation.

Jag är stolt över att Sverige är världens sjunde största humanitära givare i absoluta tal, och vi är den allra största kärnstödsgivaren till UNHCR. Vi har tagit ett enormt ansvar för att ta emot människor på flykt undan krig när stora delar av Europa svek. Det är en bakgrund som jag tror är viktig att ha med sig i dagens viktiga debatt. Vi lever i en exceptionell tid då Sverige har tagit ett exceptionellt stort ansvar.

Fru ålderspresident! Det finns ett starkt stöd för biståndet från svenska skattebetalare. Det är oerhört positivt. Men skattebetalarna förväntar sig också transparens, förutsägbarhet och långsiktighet i planeringen och kvalitet i biståndet. Det är självklart. Det är ju en av grundförutsättningarna för att biståndet ska fungera på ett effektivt sätt. Därför välkomnar jag Riksrevisionens granskning av bistandsverksamheten och om biståndet planeras på ett långsiktigt och förutsägbart sätt. Den utgör ett viktigt underlag för regeringens arbete med att fortsätta att effektivisera biståndet.

Riksrevisionen föreslår att hela modellen för att räkna ut avräkningarna ses över, och regeringen instämmer i detta behov. Vi har därför inlett just en sådan översyn. Det pågår nu ett arbete i Regeringskansliet med att se över modellen i förhållande till de biståndspolitiska målen och det finanspolitiska ramverket. Arbetet kommer att avslutas under 2017 och redovisas i en kommande budgetproposition.

I enlighet med utrikesutskottets betänkande kommer regeringen att överväga olika alternativa modeller. Samtidigt kommer vi att förhålla oss till OECD-Dacs pågående arbete med att förtydliga riktlinjerna för rapportering av asylkostnader i givarlandet.

En grundläggande utmaning i detta arbete är att asylkostnaderna ska rapporteras in varje år till OECD-Dac, samtidigt som de faktiska kostnaderna för asylmottagandet blir kända först långt senare, ibland många år senare. Det gör att vi, liksom andra länder, måste använda någon form av modell för att göra beräkningen. Därför är det viktigt att ha realistiska förväntningar på hur mycket en modell kan motsvara de exakta kostnaderna enskilda år.

En annan central fråga i sammanhanget är transparens. Regeringen har förbättrat transparensen i redovisningen av asylkostnader. I höständringsbudgeten för 2016 angav vi tydligt hur medel som återfördes till biståndet skulle användas inom Sidas och UD:s verksamheter. I budgetpropositionen för 2017 utökades redovisningen av asylkostnaderna. Bland annat förklaras varför avräknade kostnader i budgetpropositionen 2015 skilde sig från det faktiska utfallet som rapporterades in till OECD-Dac.

Regeringen ser nu också över på vilket sätt redovisningen kan förbättras i årsredovisningen för staten. Regeringen kommer att överväga ytterligare åtgärder för att öka transparensen och därmed också förståelsen för avräkningsmodellen. Exempelvis kan övervägas hur biståndsplattformen openaid.se skulle kunna användas för att fortsätta öka insynen i det svenska biståndet.

Riksrevisionen konstaterar att UD och Sida har inlett ett arbete, främst under 2015, som på sikt har goda förutsättningar att öka långsiktigheten och förutsägbarheten. Det är positivt att detta uppmärksammas av Riksrevisionen. Jag vill passa på att nämna att detta förbättringsarbete kommer att fortsätta under mandatperioden.

Fru ålderspresident! Biståndet behövs mer än någonsin. Därför presenterade regeringen före jul ett nytt policyramverk för svenskt utvecklings-samarbete och humanitärt bistånd som utgår från de stora förändringar vi ser i vår omvärld och som är anpassat till den nya globala utvecklingsagendan. Sverige ska ligga i framkant och driva på i det internationella arbetet för ett effektivt och hållbart bistånd som skapar förutsättningar för människor att resa sig ur fattigdom och förtryck.

Jag är stolt över att Sverige står upp för biståndets effektivitet och integritet i en tid då många givarländer driver på för att bredda definitionen av bistånd så att resurserna kan användas mer i givarländernas egenintresse än för att hjälpa människor att resa sig ur fattigdom.

Jag är också glad för det breda engagemang som finns i kammaren för Sveriges utvecklingssamarbete. Jag konstaterar att alla partier utom två står bakom att vi ska ha 1 procent av bni i bistånd.

Vi har också en bred samsyn i grundläggande frågor om biståndets effektivitet. Det är tyvärr inte fallet i många av de andra europeiska länderna. (Applåder)

Anf. 135 HANS LINDE (V) replik:

Fru ålderspresident! Jag tackar statsrådet för att hon är här i dag och deltar i diskussionen.

Jag är lite förvånad över att det bara var jag som tog replik. För utskottet borde detta vara en av de viktigaste debatterna vi har, den om hur vi skapar ett förutsägbart och därigenom också ett effektivt bistånd. Jag är förvånad över hur lojt det är från delar av utskottet och över att vissa av de partier som brukar beskriva sig som biståndsvänliga inte ens har bemödat sig att skriva en motion och än mindre en reservation eller ett särskilt yttrande.

Det betyder dock inte att Vänsterpartiet saknar frågeställningar som vi vill lyfta upp i denna diskussion.

Jag välkomnar beskedet från Isabella Lövin om att regeringen ska göra en översyn. Nu fick vi ett lite annat besked än vad vi fick i utskottet tidigare. Då beskrev Isabella Lövin det som en tjänstemannaprocess där man bara skulle titta på planeringsförutsättningarna för biståndet. Jag tolkar dagens besked som att regeringen verkligen har lyssnat på utskottet, och det välkomnar jag. Jag ser fram emot att regeringen kommer att presentera en heltäckande översyn av den svenska avräkningsmodellen.

Jag och Isabella Lövin har haft många diskussioner om den svenska avräkningen genom åren. Isabella Lövin har gång på gång upprepat att de svenska avräkningarna är förenliga med Dacs internationella regelverk – precis som hennes föregångare också har sagt.

Jag har inte haft någon anledning att ifrågasätta detta, men nu har det kommit flera rapporter som ifrågasätter om de svenska avräkningarna verkligen är förenliga med Dacs regelverk.

Concord säger att minst 20 procent av biståndsavräkningarna går till administrativa kostnader och ifrågasätter om det är förenligt med Dacs regelverk.

Det ifrågasätts om regeringen verkligen lever upp till det regelverk som säger att man bara får avräkna kostnader för en asylsökande första året, eftersom vi ser att man avräknar kostnader för flyktningbarn som kom 2015 i både 2016 och 2017 års budget.

Kan Isabella Lövin i dag i denna kammare garantera oss i utskottet att de svenska avräkningarna till sista kronan är förenliga med Dacs regelverk?

Anf. 136 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru ålderspresident! Jag tackar Hans Linde för engagemanget och frågan. Det här är mycket viktiga frågor.

Vi har redovisat till Dac hur vi beräknar avräkningarna, och Dac har inte haft några synpunkter på det.

Många medlemsländer har väldigt olika modeller för hur man beräknar flyktingkostnader. Sverige är inte, som Hans Linde sa tidigare, det land som tar ut de största schablonkostnaderna för flyktingar. Nio länder har en högre kostnad, bland andra Italien, Danmark och Holland.

Det är viktigt att det som ska räknas av är Dacfähigt, och de uppgifter och reaktioner som vi har fått från Dac ger ingen annan indikation.

Dac arbetar nu för en större harmonisering i hur länderna rapporterar, så att det ska bli en ökad transparens. Detta arbete, som Sverige är delaktigt i, kommer att vara värdefullt och nyttigt för att komma vidare i diskussionen. Arbetet handlar inte om att vi ska ha likadana modeller i alla länder utan om att vi ska redovisa på ett öppet och transparent sätt så att det går att noggrant uttyda hur olika länder agerar. Det är viktigt.

Apropå ryckigheten i biståndet vill jag säga att det inte bara var biståndet som påverkades när 163 000 människor kom till Sverige 2015, utan det var en stor påverkan på hela vårt samhälle och på många utgiftsområden. Vi har ändå hanterat detta väl med vårt påbörjade arbete, tycker Riksrevisionen.

Anf. 137 HANS LINDE (V) replik:

Fru ålderspresident! När jag sa i mitt anförande att Sverige tyvärr ligger i topp i världen när det gäller avräkningar syftade jag på hur stor andel av biståndsbudgeten som går till avräkning för flyktingkostnader, och här är Sverige tyvärr världsledande i dag.

Det förekommer olika uppgifter om vad Dac egentligen säger om de svenska avräkningarna. Precis som Isabella Lövin säger har Dac inte haft några synpunkter på vad Sverige har rapporterat in, vilket har tolkats som ett godkännande.

Vänsterpartiet valde att mejla till Dacs sekretariat och fråga hur man ser på de svenska avräkningar. Svaret vi fick var, fritt översatt av mig från engelska: På basis av de existerande regelverken har Dacs sekretariat inga starka argument för att vare sig godkänna eller inte godkänna de modeller som medlemsstaterna i dag använder sig av. Med andra ord: Dac har inte tagit ställning till den svenska modellen för avräkningar.

Det går inte att luta sig mot detta. Vi behöver ha en tydlig genomlysning.

Det är synd att både utskottet och regeringen har avvisat tanken på att göra en oberoende översyn av de svenska avräkningar för att garantera att de är förenliga med Dacs regelverk. Bedömer man att alla avräkningar är förenliga med regelverken skulle man inte ha något att dölja eller oroa sig över i en oberoende översyn.

När det gäller openaid.se vill utskottet se en tydligare redovisning där avräkningar för flyktingmottagandet. I dag redovisas det i en klumpsumma utan någon som helst information om vad som avräknas och hur det har beräknats.

Vad tänker regeringen göra utifrån utrikesutskottets tydliga medskick? På vilket sätt kommer man att ta tag i openaid.se för att tydligare och mer transparent redovisa flyktingavräkningar där?

Anf. 138 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik:

Fru ålderspresident! Att Sverige är världsledande när det gäller ett effektivt och kvalitativt bistånd gav OECD-Dac oss ett kvitto på i sin senaste utvärdering. Här har vi stigit i alla de parametrar där man tidigare gav kritik.

Vi är också ett av få länder i världen som har ett bistånd som överstiger 0,7 procent av vår bni. Jag har mottagit mycket respekt under mina korta tid som biståndsminister för det högkvalitativa arbete vi gör. Trots att vi gjorde stora avräkningar drabbade det inte pågående verksamhet under den exceptionella situationen 2015. Vi lyckades undvika att bryta ingångna avtal eller pågående verksamhet tack vare att vi kunde planera med hjälp av bland andra Sida.

Vad gäller dygnskostnader för flyktingar finns det beskrivet i budgetpropositionen hur det är beräknat. Under utgiftsområde 8 finns en noggrann redogörelse för vilken andel som går till olika delar av utgifterna, såsom dagersättning, skola, sjukvård och boende för ensamkommande. Här finns en tydlig redovisning av hur dessa kostnader fördelar sig inom utgiftsområde 8.

Exakt hur detta kommer att kunna bli tydligare också på openaid.se är det för tidigt att gå in på.

Nu ser vi över planeringsförutsättningarna och modellen, och vi diskuterar givetvis hur detta ska bli så bra som möjligt så att vi får ett långsiktigt och effektivt bistånd och bra planeringsförutsättningar.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 mars.)

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2016/17:156 En skyldighet att erbjuda lovskola

2016/17:161 En försöksverksamhet med branschskolor

med anledning av prop. 2016/17:116 Kulturarvspolitik

2016/17:3642 av Rossana Dinamarca m.fl. (V)

2016/17:3643 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD)

2016/17:3644 av Bengt Eliasson m.fl. (L)

2016/17:3645 av Aron Emilsson m.fl. (SD)

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 22 mars

2016/17:384 Sjukfrånvaron i offentlig respektive privat välfärdsverksamhet

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:385 Multikriminella ligor i västra Sverige

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:386 Bristande koordinering mellan svenska och norska trafikmyndigheter

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:387 Den småskaliga vattenkraften

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:388 Användningen av Unrwas medel

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:389 Evenemangslistan

av *Olof Lavesson* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2016/17:390 Arbetsförmedlingens garantier

av *Katarina Brännström* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:391 Tillståndprocessen för småskalig vattenkraft

av *Sten Bergheden* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:392 Stöd av Arbetsförmedlingen för att starta eget

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:393 Nya utstationeringsregler och dess effekt på bostadsbyggandet

av Katarina Brännström (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 22 mars

2016/17:1084 Miljösmarta hastighetsbeslut

av Cecilia Widegren (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:1085 Regionala undantag från nationell flygskatt

av Jesper Skalberg Karlsson (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1086 Reduktionsplikt i stället för flygskatt

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:1087 Förutsättningarna för reduktionsplikten

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:1088 HPV-vaccin även till pojkar

av Jenny Petersson (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1089 Minskning av antalet bilar

av Sten Bergheden (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:1090 Hållbart antal bilar

av Sten Bergheden (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:1091 Förvar av barn

av Christina Høj Larsen (V)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1092 Den svenska biogasens framtid

av Karin Svensson Smith (MP)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2016/17:1093 Krav på att omfattas av olika länders arbetslöshetsförsäkring utan avbrott

av Rikard Larsson (S)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:1094 Utvisningar till följd av annonsering på LinkedIn

av Elisabeth Svantesson (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1095 Reglering av skönhetsbehandlingar

av Cecilia Widegren (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1096 Säkerhetsskyddet i Sverige

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1097 Vaccin för barn

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1098 Samhällsorientering för nyanlända

av *Tina Ghasemi* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:1099 Skolans värderingsuppdrag

av *Tina Ghasemi* (M)

till statsrådet Anna Ekström (S)

2016/17:1100 Patientlagen

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1101 Rekryteringsmyndigheten och väntetider

av *Lotta Olsson* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1102 Lika villkor för levande organdonatorer

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1103 Arbetet i Bryssel för att säkra självbestämmandet över skogen

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:1104 Energieffektivisering

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2016/17:1105 Distanshandel med kvalitetsvin

av *Michael Svensson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 22 mars

2016/17:966 Förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:970 Assistansfusk

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:1000 Bemanning inom individ- och familjeomsorgen

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

Prot. 2016/17:85

23 mars

2016/17:1031 Myskoxens status
av *Per Åsling* (C)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:1030 Riktade medel till förlossningsvården
av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1028 Bristen på undersköterskor
av *Ann-Britt Åsebol* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1037 Marginalskatter
av *Helena Bouveng* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1044 Arbete med incitament i det nya pliktssystemet
av *Daniel Bäckström* (C)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1045 Försvarsmaktens behov av officerare
av *Daniel Bäckström* (C)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1034 Psykisk ohälsa hos barn och unga
av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1033 Nyanlända som byter namn för att få arbete
av *Sofia Fölster* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:1052 Möjligheten att frikoppla Sveriges internet
av *Lotta Finstorp* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1047 Digitaliseringen i vården
av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:1050 Insatser för barn med funktionsnedsättning
av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:1051 Vattendirektivet
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:1055 Tidsåtgång för att få svenskt personnummer
av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1054 Säkra vägar för motorcyklar
av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1056 Polisens arbete mot brott i sociala medier
av *Ellen Juntti* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1059 Avskaffandet av danstillståndet
av *Rossana Dinamarca* (V)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1058 Evenemangslista
av *Rossana Dinamarca* (V)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.53,
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.58,
av andre vice talmannen därefter till och med § 13 och
av tjänstgörande ålderspresidenten Susanne Eberstein därefter till dess
slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot.....	1
§ 3 Avsigelser.....	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	2
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	2
§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 7 Anmälan om faktapromemoria	3
§ 8 Ärende för hänvisning till utskott	3
§ 9 Näringspolitik	3
Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU12	3
Anf. 1 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S)	3
Anf. 2 LARS HJÄLMERED (M).....	6
Anf. 3 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	8
Anf. 4 LARS HJÄLMERED (M) replik	8
Anf. 5 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	9
Anf. 6 LARS HJÄLMERED (M) replik	9
Anf. 7 JOSEF FRANSSON (SD).....	10
Anf. 8 JONAS ERIKSSON (MP)	12
Anf. 9 LARS HJÄLMERED (M) replik	14
Anf. 10 JONAS ERIKSSON (MP) replik	14
Anf. 11 LARS HJÄLMERED (M) replik	15
Anf. 12 JONAS ERIKSSON (MP) replik	15
Anf. 13 HELENA LINDAHL (C).....	16
Anf. 14 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	18
Anf. 15 HELENA LINDAHL (C) replik	19
Anf. 16 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	19
Anf. 17 HELENA LINDAHL (C) replik	19
Anf. 18 JONAS ERIKSSON (MP) replik	20
Anf. 19 HELENA LINDAHL (C) replik	20
Anf. 20 JONAS ERIKSSON (MP) replik	21
Anf. 21 HELENA LINDAHL (C) replik	21
Anf. 22 BIRGER LAHTI (V)	22
Anf. 23 SAID ABDU (L).....	24
Anf. 24 PENILLA GUNTHER (KD).....	26
Anf. 25 JONAS ERIKSSON (MP) replik	29
Anf. 26 PENILLA GUNTHER (KD) replik	29
Anf. 27 JONAS ERIKSSON (MP) replik	29
Anf. 28 PENILLA GUNTHER (KD) replik	30
Anf. 29 HANNA WESTERÉN (S)	30
Anf. 30 HANS ROTHENBERG (M).....	31
(Beslut fattades under § 13.)	33
Ajournering.....	33
Återupptaget sammanträde.....	33
§ 10 Frågestund	33
Anf. 31 TALMANNEN	33
<i>Nord Stream 2 och svenska hamnar</i>	<i>33</i>
Anf. 32 HANS WALLMARK (M)	33

Anf. 33	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	34	Prot. 2016/17:85
Anf. 34	HANS WALLMARK (M)	34	23 mars
Anf. 35	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	34	
<i>Digitaliseringen av skolan</i>		34	
Anf. 36	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C).....	34	
Anf. 37	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	35	
Anf. 38	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C).....	35	
Anf. 39	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	35	
<i>Regeringens skattepolitik och jämställdheten</i>		36	
Anf. 40	ERIK ANDERSSON (M)	36	
Anf. 41	Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	36	
Anf. 42	ERIK ANDERSSON (M)	36	
Anf. 43	Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	36	
<i>Psykisk ohälsa hos ensamkommande barn</i>		37	
Anf. 44	ANNA-LENA SÖRENSON (S).....	37	
Anf. 45	Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	37	
<i>Anslagen till försvaret</i>		37	
Anf. 46	ROGER RICHTOFF (SD)	37	
Anf. 47	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	38	
Anf. 48	ROGER RICHTOFF (SD)	38	
Anf. 49	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	38	
<i>Skolbarns tillgång till utemiljöer</i>		38	
Anf. 50	JONAS ERIKSSON (MP).....	38	
Anf. 51	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	38	
<i>Åtgärder för ett längre arbetsliv</i>		39	
Anf. 52	BARBRO WESTERHOLM (L).....	39	
Anf. 53	Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	39	
Anf. 54	BARBRO WESTERHOLM (L).....	39	
Anf. 55	Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	40	
<i>Överlåtelse av föräldrapenningdagar till närstående</i>		40	
Anf. 56	ROLAND UTBULT (KD)	40	
Anf. 57	Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	40	
Anf. 58	ROLAND UTBULT (KD)	40	
Anf. 59	Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	41	
<i>Kommunala medel till friskolor</i>		41	
Anf. 60	DANIEL RIAZAT (V).....	41	
Anf. 61	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	41	
Anf. 62	DANIEL RIAZAT (V).....	41	
Anf. 63	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	42	
<i>Utredning om Sveriges militära samarbete med Finland</i>		42	
Anf. 64	ÅSA LINDESTAM (S).....	42	
Anf. 65	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	42	
Anf. 66	ÅSA LINDESTAM (S).....	42	
Anf. 67	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	43	
<i>Bemanningen vid särskilda boenden</i>		43	
Anf. 68	CHRISTINA ÖSTBERG (SD).....	43	

Anf. 69 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	43
Anf. 70 CHRISTINA ÖSTBERG (SD)	43
Anf. 71 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	43
<i>Sveriges militära samarbete med Nato</i>	44
Anf. 72 ALLAN WIDMAN (L)	44
Anf. 73 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	44
Anf. 74 ALLAN WIDMAN (L)	44
Anf. 75 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	44
<i>Förslag om förstärkt rehabilitering</i>	45
Anf. 76 KERSTIN NILSSON (S)	45
Anf. 77 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	45
Anf. 78 KERSTIN NILSSON (S)	45
Anf. 79 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	45
<i>Lärarlönelyftet och lärarbristen</i>	45
Anf. 80 ANNIKA ECLUND (KD)	45
Anf. 81 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	46
Anf. 82 ANNIKA ECLUND (KD)	46
Anf. 83 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	46
<i>Utbildning om våld i nära relationer</i>	46
Anf. 84 SULTAN KAYHAN (S)	46
Anf. 85 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	47
Anf. 86 SULTAN KAYHAN (S)	47
Anf. 87 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	47
<i>Konsekvenserna av Lärarlönelyftet</i>	47
Anf. 88 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	47
Anf. 89 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	48
Anf. 90 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	48
Anf. 91 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	48
<i>Informationssäkerhet på Försäkringskassan</i>	49
Anf. 92 ANNA VIKSTRÖM (S)	49
Anf. 93 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	49
<i>Assistansmedel till terrorkrigsresor</i>	49
Anf. 94 ANN-BRITT ÅSEBOL (M)	49
Anf. 95 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	50
<i>Barns arbetsmiljö i skolan</i>	50
Anf. 96 THOMAS STRAND (S)	50
Anf. 97 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	50
<i>Försäkringskassans rutiner vid utbetalning av assistansersättning</i>	51
Anf. 98 BENGT ELIASSON (L)	51
Anf. 99 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	51
<i>Totalförsvarsplaneringen</i>	51
Anf. 100 KALLE OLSSON (S)	51
Anf. 101 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	52
<i>Utökad matematikundervisning</i>	52
Anf. 102 ERIK BENGTZBOE (M)	52

Anf. 103 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	52
<i>Utredning om begränsningar av högskoleprovet.....</i>	53
Anf. 104 MARIA STOCKHAUS (M).....	53
Anf. 105 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	53
<i>Kvotering</i>	53
Anf. 106 ANNICKA ENGBLOM (M).....	53
Anf. 107 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	54
<i>Jämställldhetsministerns deltagande i FN:s kvinnokommissions möte.....</i>	54
Anf. 108 LAWEN REDAR (S)	54
Anf. 109 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	54
<i>Regeringens skattepolitik.....</i>	55
Anf. 110 STAFFAN DANIELSSON (C).....	55
Anf. 111 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	55
<i>Åtgärder för ökad trygghet i skolan.....</i>	55
Anf. 112 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	55
Anf. 113 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	56
<i>Stöd till multisyjuka barn.....</i>	56
Anf. 114 SHADIYE HEYDARI (S).....	56
Anf. 115 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	56
Anf. 116 TALMANNEN.....	57
§ 11 Riksrevisionens rapport om statliga stöd till innovation och företagande	57
Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU11	57
Anf. 117 HANS ROTHENBERG (M)	57
Anf. 118 PETER HELANDER (C).....	58
Anf. 119 SAID ABDU (L)	60
Anf. 120 PENILLA GUNTHER (KD).....	60
Anf. 121 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	62
Anf. 122 JONAS ERIKSSON (MP).....	63
(Beslut fattades under § 13.).....	64
§ 12 Riksrevisionens rapport om förutsägbarhet och långsiktighet inom biståndet	64
Utrikesutskottets betänkande 2016/17:UU8	64
Anf. 123 SOFIA ARKELSTEN (M).....	64
Anf. 124 HANS LINDE (V).....	65
Anf. 125 ROBERT HALEF (KD).....	67
(forts. § 14).....	68
Ajournering.....	69
Återupptaget sammanträde	69
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	69
NU12 Näringspolitik	69
Ajournering.....	69
Återupptaget sammanträde	69

§ 13 (forts.) Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	70
NU12 Näringspolitik	70
NU11 Riksrevisionens rapport om statliga stöd till innovation och företagande	72
§ 14 (forts. från § 12) Riksrevisionens rapport om förutsägbarhet och långsiktighet inom biståndet (forts. UU8).....	72
Anf. 126 MARIA ANDERSSON WILLNER (S).....	72
Anf. 127 HANS LINDE (V) replik	73
Anf. 128 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik	73
Anf. 129 HANS LINDE (V) replik	73
Anf. 130 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik	74
Anf. 131 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	74
Anf. 132 KERSTIN LUNDGREN (C).....	75
Anf. 133 BIRGITTA OHLSSON (L).....	77
Anf. 134 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	78
Anf. 135 HANS LINDE (V) replik	80
Anf. 136 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	81
Anf. 137 HANS LINDE (V) replik	81
Anf. 138 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP) replik.....	82
(Beslut skulle fattas den 29 mars.)	82
§ 15 Bordläggning.....	83
§ 16 Anmälan om interpellationer	83
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar	84
§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor	85
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 16.59.	87